

Helene Dickmar

Psyche

En kvindes kjærlighets historie

bokselskap.no
Oslo 2020

bokselskap.no, Oslo 2019

Helene Dickmar: *Psyche*

Teksten i bokselskap.no følger 3. opplag, 1919 (Kristiania/København/Gyldendal). Digitaliseringen er basert på fil mottatt fra Nasjonalbiblioteket (nb.no)

ISBN: 978-82-8319-537-8 (digital, bokselskap.no), 978-82-8319-538-5 (epub), 978-82-8319-539-2 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

FØRSTE DEL

I.

[7] Der hadde efterhaanden samlet sig en hel klynge av ventende damer utenfor det lille doktorhus paa høifjeldssanatoriet.

Paa døren midt mot verandaen stod der anvist mottagelsestid fra 10–12. Men nu var klokken over 11, og ingen hadde set noget til doktoren.

«Er De sikker paa, at han ikke er derinde allikevel, da, fru Sperling?»

Det kom klynkende, i en hæs og uhyre forkjølet tone fra en ældre frue, som trods det klare, varme juliveir var indsvøpt til helt opover ørene i et stort hvitt uldshawl.

«Desværre – aldeles sikker, frue – jeg har været her to gange og banket hardt paa døren,» svarte den tiltalte, en liten, elegant dame paa en seks-otte og tyve aar, der stod oppe paa verandaens øverste trappetrin. Hun holdt begge hænder i lommerne paa sin fiffige graa lerretsjakke, der var prydet med store sølvknapper, hadde en ildrød sailorshat paa det mørke, purrede haar og lot et par straalende, grønligrøaa øine spille drillende ut over forsamlingen. «Men er der virkelig ingen av damerne, som har spist frokost paa samme tid som doktoren idag, da?»

[8] «Man kunde kanskje faa lov til at vende spørsmålet om?» kom det hurtig tilbake i en halvveis fornærmet tone fra en av disse, der saaledes uforsiktig gav tilkjende, at hun mente bemerkningen myntet paa sig selv. «Der sies jo, at fru Sperling skal være blit noget av en morgenfugl paa det sidste?»

Fru Heddy Sperling løftet overlegent paa øienbrynene, en talende gestus, som sa, at hun ikke gad svare. Og mens hun likesom for sig selv nynnet Griegs «Oppe, oppe fugl i lund, oppe, oppe barnemund, oppe mit haab med solen», sprang hun let og graciøst ned av de par trappetrin, der skilte hende fra de andre.

Saa lød der en dansk, litt skarp damestemme paa den anden side.

«Kan man ikke tænke sig muligheten av, at doktoren er gaat paa avskedstur med frøken Kraemer? Her er maaske et eller andet merkelig utsigtspunkt, der *kun* kan nydes i morgenbelysning.»

Den talende var en liten spæd dame med store, fremstaaende, blaableke øine, der halvt dækkedes av de tungt nedfaldende øielok.

«Gud vet,» vedblev hun, idet hun dreiet hodet rundt og spøkende lot som om hun fikserte alle fjeldtoppene i den nærmeste omkreds, «om de nu ikke i dette øieblik sitter oppe paa en tind, mens vi hernede –»

Alle lo.

«Jeg kan berolige Dem med, at min kusine Elisabeth Kraemer i dette øieblik,» hun hærmet det danske, «sitter oppe paa sit værelse og skriver breve,» kom det litt triumferende fra fru Sperling. «Men [9] du store verden!» Der var noget visst nervøst opjaget over denne dames sprudlende livlighet, der nok

kunde vække en mistanke om, at der laa noget andet og mindre solglitrende under. Nu hadde hun pludselig faat øie paa en herre, der nærmet sig paa veien fra sanatoriet. «Her har vi jo assessor Bjelke i egen person! Er ikke *han* kanske verdens pikanteste menneske? Og hvor han skynder sig den stakkels mand! Han ser rigtig ut, som han bragte vigtige tidender.»

Den, hun talte om, var nu naadd helt hen til gruppen. Det var en slank, distingvert utseende mand opimot de firti med et overordentlig livfuldt og klokt, om end noget overlegent blik i de brune øine. Det glatrakede ansigt med den bleke hudfarve og et visst sensibelt træk om den fintskaarne mund gav hans hele ydre noget paafaldende ungt. Men naar de smale læber presset sig sammen, skiftet dette igjen ind i et resignert, næsten lidende uttryk. Et personlighetens præg, der endnu mere fremhævedes, naar man fulgte den kvindelig hvite haand og saa, med hvilket fast og vanemæssig grep den holdt om stokken, der dels støttet, dels markerte en gang, besværliggjort av en ikke ubetydelig halten.

«Naa, hr. assessor, hvad er det saa?» vedblev fru Sperling. «Har nogen fanget doktoren – ja, jeg mener ikke i sit garn, frøken Jensen,» det kom i parentes til den danske dame, «De ser virkelig ut, som om De var rystet litt ut av Deres ophøiede og velordnede sammenhæng, assessor – der er da vel ingenting paafærde?» Det kom alvorligere.

«Forhaabentlig ingenting, der kan bringe nogen alvorlig forstyrrelse i *Deres* temperament, fru [10] Heddy. For *det* er jo som bekjendt utstyrt med nøiagtig de samme egenskaper som lampen i en skibssalong.»

Assessoren talte i den samme, halvt ertende, halvt spøkende tone, som de syntes at ha git hinanden privilegium paa heroppe – hvor deres livlige smaa skjærmydsler forresten kun var en fortsættelse av, hvad der utgjorde noget av saltet i den omgangskreds, de begge tilhørte inde i hovedstaden. – «Men der er stor sensation henne paa sanatoriet.»

«Hvorfor – hvorledes?» En aandeløs mumlen fra de forsamlede damer.

«Jo – saken er den – det viser sig, at doktoren sent igaarftes er blit hentet til en syk mand paa en sæter paa den anden side av Skeifjeldet – og at han endnu ikke er kommet tilbake!»

«Aa –»

«Inspektøren og oldfruen og hele besætningen fantaserer om, at han formodentlig har lagt veien om Skeieggan – fordi den er den ufremkommeligste, om end ikke den korteste,» – der kom en svak ironisk klang i den røst, der trods al anstrengelse for at holde sig tør og refererende dog hadde vibrert av en viss undertrykt bevægelse, «og at han saa kan ha stupt utover – der var jo tyk taake inat.» –

«Aa – hvor frygtelig!»

– «Efter mere nøkterne menneskers mening vil det forhaabentlig i værste fald kun dreie sig om et brukket ben,» fortsatte han. «Kuriøst nok er der paa samme tid indtruffet melding borte fra Molstadsæteren om, at Ola, gjæterguttan, ogsaa har gaat sig bort inat. Han var allerede igaar morges gaat indover fjeldet for at lete efter en ko. Siden er der ikke [11] set noget hverken til ham eller koen. Imidlertid utrustes der nu en stor opdagelsesekspedition, som –»

«Men Gud sig forbarme,» utbrøt den danske dame, «disse fjelde, de –»

«Gir os nok sine ofre tilbake, naar solen staar saa høit paa himlen som nu, bedste frøken. Det er kanskje værst for gutten – videre opvakt skal han ikke være – sportsmanden greier sig saamen nok –»

Det samme litt ironiske træk kruste sig om de fine læber. –

I samme øieblik kom der rutschende henover paa sanatorieveien en hel flok av den yngste ungdom, gutter og piker i broket forvirring. Skrikende og huiende i munden paa hverandre puffet de større uten videre de mindre hensynsløst tilside for selv at komme hurtigst frem med de nyheter, der formelig stod ut av deres ildrøde ansigter og vidt opspilte øine!

«Naa kommer doktoren over fjeldet bortifra Skeieggen med Ola Molstadsæteren paa ryggen!» skrek de i den mest skjærende diskant og av alle sine lungers fulde kraft. «Per Aasen har set dem langt borte.» «Naa kommer de nærmere og nærmere.» «Og naa skal de sende hest og bærebør efter dem.» «Og de tror, Ola maa ha slaat sig næsten ihjel.» «Og tænk, han bær'n paa ryggen. – Hele tiden – aa du store verden!» – «Og vi *maa* faa lov til at være med. – Kom naa, gutter – kom naa, gutter!»

Og inden de respektive foresatte hadde faat snudd sig, var hele skaren støiende og jublende som en svaleflok om vaaren i fuld fart bortover veien og opover mot fjeldvidderne, hvor sæterveiene møtes. –

[12] Og hele den tilstedeværende sanatoriebefolkning drog samme vei.

*

Efter en knap halv times marsj møtte de ganske riktig Ola Molstadsæteren paa bærebør, blek og forkommen med begge ben brukket. Men doktoren hadde straks tat snarveien over høiden ned til sanatoriet. «Han var ræd, nogen kunde vente'n nede paa kontoret,» sa Per Aasen, der var den første, som hadde naadd dem til undsætning. «Han var baade sveit og bleik, doktoren – han hadde naa buri'n hele mila da, den tunge, lange kroppen der,» la han til og pekte paa Ola, hvis ansigt i det samme lyste op av et bredt smil, mens han nu blev baaret i spidsen for toget hjemover.

«Jamen kunde det vær't moro og rope hurra for doktoren da, gutter – *det* er kar det!»

Det var en tolvaarig fremtidssportsmand, som talte. Han hadde vakre, ivrige øine og noget av anførerens værdighet over sig, som han nu saa sig om i kredsene av sine beundrende, men meget ulikeartede undergivne av begge kjøen.

Og som en forløsning paa spændingen og begeistringene klemte hele flokken paa med et tre gange tre hurra med hip, hip, hip til sin egen fornøielse, der hvor de stod. –

En impulsiv hyldest, hvis ekko forplantet sig i sterkere og svakere svingninger til de øvrige sanatoriegjester, som nu spredtes i smaa klynger og livlig optok deres avbrutte formiddagspromenader i de forskjelligste retninger utover vidderne.

II.

[13] Aftenen paa denne tid var saa lys paa høifjeldet, at man kunde se noterne borte ved pianoet i salongen, endda solen allerede var helt nede i aasranden. Den laa nu likesom bare og feftet omkring sig med sine guldspyd, inden den overvunden maatte dukke ned bak horisonten.

Man hadde efter aftensbordet flokkedes om frøken Elisabeth Kraemer og bedt hende synge. Denne ene gang. Det var jo hendes sidste aften deroppe.

Nu stod hun der ved pianoet, en slank, men fast bygget skikkelse paa en fire, femogtyve aar, klædt i en enkel, hvit dragt.

Hun hadde bøiet sig let over kusinens, fru Heddy Sperlings skuldre, mens denne, som hadde sat sig hen for at akkompagnere, bladet i de forskjellige notehefter, der stod opslaat foran hende.

Elisabeth Kraemer valgte dog hurtig den sang, hun vilde foredra, og stod nu helt vendt mot tilhørerne.

Et solglimt, en refleks fra verandavinduet utenfra, spillet i det samme over hendes svære gulblonde haar, der var delt midt over panden og let buklet faldt til begge sider som en naturlig indramning om de fine, regelmæssige træk. Bakfra var det løftet [14] op i en knute, der fremhævet hodets fine form og frigjorde halsens vakre, kraftige linjer, der uvilkaarlig maatte føre tanken hen paa antikkens skjønhetslinjer.

Hun begyndte:

«Maanen lyser over sjøen,
Øde Piazzettaen staar,
Intet speiderøie lurder,
Kjærlighetens time slaar.»

Det var Svendsens «Venetiansk serenade».

Man var litt skuffet. Ikke andet. *Den* kjendte man jo saa godt. «Næsten altfor godt,» hviskedes der med et litt kritisk smil. Men allerede ved de første strofer gik der dog en sympatisk dirren gjennom alle nerver.

Stemmen var myk og fyldig. En mørk mezzosopran med en viss saftfuld friskhet i klangen, der gav den en særegen charme. Hver tone sluttet sig naturlig om teksten, mens foredraget helt gjennomstrømmedes av denne umiddelbare, personlige bevægelighet, der gjør, at alt, selv det oftest gjentatte, virker som noget for hver gang nyt gjennomlevet og nyt uttalt.

«Ei din kappe med du tage,
Sommernatten er saa varm.

Kom Carina i maaneskjær,
Kom Bellina – os ingen ser.»

Var det maaske refleksen fra Piazzettaens «maaneskjær», som nu gød en pludselig blekhet over den unge sangerindes træk? Mens øinene lukket sig [15] et sekund, som om hun ledte efter ordene, inden hun tok det sidste vers.

Eller var det kun fordi der i det samme var blit en smule uro der nederst ved døren. Den var gaat op ganske sagte, men dog med en liten knirkende lyd, og en mørk mandlig skikkelse var glidd ind mellem den klynge barn og ungdom, der hadde samlet sig i hjørnet dernede i værelsets halvmørke. Nu stod han lænet til en av de utskaarne træsoiler, der var med at bære bjelkeloftet i det høie, store rum.

Elisabeth støttet haanden mot pianoet, som om hun trængte det fysisk. Og der dirret en stigning av betagende inderlighet i foredraget.

«I min arm du skal ei fryse
I den tause midnatstund,
Sløret glider fra din skulder,
Og jeg kysser hals og mund.
Kom Carina – i maaneskjær

Nu var det ikke mere den lille bløte, elskovsmættede melodi akkompagnert av mandolinens sitrende arpeggi og gondolens glidende vuggen. Den hadde kun laant serenadens navn og hyllet sig ind i sydens impulsive, aapenmuedede stemning som i en broket, letflagrende silkekappe, for desto tryggere – dernede under den mørke nattehimmels stjernepragt – i lagunstadens varme, hemmelighetsdruke luft – at kunne la strømme frem sin stolte, fyrige hymne til lidenskapens glød og kjærlighetens evige seir og ret!

*

[16] Der blev liv og bevægelse i salongen. Det noget dovent avstumpede fjeldpublikum begyndte pludselig at komme til klarhet over, hvor sulteforet det nu egentlig i længere tid hadde været paa musik. Man hadde jo visst, at Elisabeth Kraemer under de sidste aars ophold i Berlin, hvor hendes far, oberst Kraemer, var ansat som militærattaché, hadde utdannet en smuk sangstemme under den første ledelse dernede. Men dette her var dog noget enestaaende. Man begyndte ogsaa at ærgre sig. Hadde den nu egentlig været saa paakrævet denne stemmens absolute hvile, som hun selv og doktoren den hele tid hadde staaet saa fast paa?

Man hadde slaat en kreds om pianoet for at komplimentere den unge dame, hvis hele dæmpede og tilbaketrukne væsen man nu likesom begyndte bedre at forstaa – og tilgi.

Hun hadde sat sig, eller rettere, hun var glidd ned paa en stol ved siden av fru Sperling. Men nu reiste hun sig straks og mottok høflig og med et venlig smil alle de smukke ting, der henvendtes til hende. Men i de eiendommelige, mørkeblaa øine, der ofte hadde den nærsyntes noget tilslørte indadvendthet over sig – var der likesom i det samme et endnu større dyp av fjernhet og ugjennemtrængelighet, som uvilkaarlig holdt alt og alle langt paa avstand.

Assessor Bjelke var ogsaa kommet til. Han elsket musik og spilte selv litt piano. Nu hadde det

uttrykfulde ansigt et levende præg av glæde og beundring. Men stemmen var dog ikke ganske fri for den litt tørre ironi, der som oftest præget den, da han sa:

[17] «Jeg hadde aldrig tænkt mig, at nogen kunde gjøre saa meget ut av denne lille, jaskede melodi, frøken Kraemer – men den er nu allikevel –»

«Men – altid skal De komme med et «men», assessor,» avbrøt fru Sperling leende. «Kan De nu ikke overvinde Dem til at beundre noget – saan bent frem – uten Deres – Deres evige kommentarer?»

Han lo. «La mig faa lov til at beholde mine «kommentarer» da, fru Heddy. Det er jo derved, jeg manifesterer min egen individualitet. – Men kanske De som akkompagnatrice kunde ha bragt mig til at indstille dem for én gangs skyld – hvis De hadde forstaat at bibringe mig en mere italiensk illusion.»

«Jeg?» Fru Sperling rystet ærgerlig paa sit lille, purrede hode.

«Ja – De med Deres mandolin ved hjertet.»

«Mandolin? Ved hjertet? Jeg tror, De fantaserer. Jeg vil gjøre Dem opmerksom paa, at jeg spiller piano.»

«Ja, jeg hørte det,» sa assessoren tørt. «For jeg *har* nemlig ingen mandolin.»

«Og med «hjertet» er det kanske heller ikke saa rart bevendt?»

Assessoren holdt leende haanden op foran ansigtet som for at avbøte et tiltænkt slag.

«Isch, uf – hvor De er ubegripelig lei iaften!» Fru Heddy sat fremdeles ved pianoet. «Hører du, hvorledes han behandler mig, Eli?»

Hun saa med en patetisk gebærde op til siden, hvor Elisabeth stod.

«Bry dig bare ikke om det. Du akkompagnerer udmerket, Heddy, det vet du godt,» Elisabeth hadde lagt haanden paa hendes skulder. Hun maatte uvilkaarlig [18] ogsaa le. «Assessor Bjelke mener bare, at til denslags sange skal man helst akkompagnere sig selv. Og da falder jo skylden tilbake paa mig, ikke sandt?»

Men der var noget i hendes hele væsen, der forraadte, at tanker og sind var ganske fraværende – og assessoren indstillet med en sensibel lydhørhet sine drillerier. I en helt forandret tone vendte han sig direkte til Elisabeth og bad om mere sang. Kjerulf eller Schubert, om det var mulig.

I det samme var den mørke skikkelse fra bakgrunden, sanatoriets unge læge, der hadde spillet hovedrollen i morgenens bevægede optrin – ogsaa traadt hen til den lille gruppe omkring pianoet. Han rakte Elisabeth haanden og trykket hendes med et kort, fast grep.

«Tusen tak for sangen, frøken – men jeg fik nok desværre ikke høre mere end det sidste verset. Det var svært vakkert.»

Han talte paa en kraftig, likefrem maate, der dog ikke var ganske fri for at ha noget av sportsmandens

litt ostentative «greihet» over sig.

Fru Sperling vendte sig til ham i fuldt liv. «Ja, jeg synes, De maa prise Dem lykkelig over, at De endnu er ilive, saa De ikke skulde gaa glip av denne nydelse, doktor Westby! Du, Elisabeth,» hun vendte sig til den anden side, «du skulde virkelig synge hele serenaden en gang til for doktorens skyld – «Helten fra Skeieggjen!» Assessoren kan imidlertid tygge drøv paa sine vise kommentarer og vente paa fader Schubert. Nu kommer *jeg* med mandolinen ved hjertet – jeg hører det banker, endda han tror det ikke eksisterer.»

[19] Uten at avvente noget svar eller late, som om hun merket, at Elisabeth rystet paa hodet til en stille protest – præluderte hun allerede.

Elisabeth gjorde heller ikke flere indvendinger, men stillet sig atter op ved pianoet og sang.

Men der var foregaaet en forandring med hende. Over hendes holdning var der kommet noget mere ufrit, tvungent. Og foredraget – om end like kunstnerisk og sikkert utarbeidet – for den, der forstod at lytte, var der noget som en levende nerve, som var glidd ut av sangen – eller hadde kapslet sig forsigtig ind.

Og straks tok hun saa frem de Schubertske sange. Og foredrog dem med den samme rene, inderlige naturlighet, der lot deres altid vidunderlige friskhet og skjønhet komme til sin fulde ret.

Doktoren var blit staaende i nærheten den hele tid. Han fulgte hver bevægelse i hendes ansigt med sine blaagraa, ualmindelig vakre øine, der under de tette øienbryn og med den mørke indfatning sommetider syntes ganske kulsorte. Mens der i selve blikket, forstandig klart som det var, og med noget selvbevisst over sig, av og til skjøt sig frem et eiendommelig glimt – likesom en gnist fra en indre skjult flamme.

– Da de begeistrede tilhørere atter stimlet sammen for at uttrykke sin taknemlighet for den unge sangerinde – forsvandt hendes hvite kjole netop ut av den aapne verandadør med den mørke doktor ved siden!

Assessoren var ogsaa kommet til. Og der gled i det samme en skygge over det bleke ansigt, og de fine læber presset sig sammen.

Fru Sperling stod og ordnet noterne. En av herrerne [20] hadde sat sig ned og spilte en langsom, engelsk vals. Enkelte par begyndte en sagte, vuggende dans henad gulvet, saa godt fjeldstøvler og beksømsko vilde tillate det.

Fru Sperling og assessoren hadde tat plads i en sofa oppe i det øverste hjørne halvt skjult bak pianoet, der stod frit længer frem paa gulvet.

«Kunde De ikke lægge Dem litt iveien – for det der, fru Heddy?» Assessoren talte i en tone, som han forgjæves prøvde at faa til at klinge let og konverserende, og gjorde en bevægelse med hodet henimot verandadøren.

Fru Sperling fulgte hans gestus med øinene. Der kom et uttrykk av pludselig irritation over hendes bevægelige ansigt.

«Lægge mig iveien? Jeg maa si, De bruker uttryk! – Hvad mener De egentlig?»

«Jeg mener det saamen alvorlig nok. Kan De da ikke se – at hun – er væk?»

«Hvem? Aa Elisabeth, ja. Jeg ser, hun er væk.» Hun saa sig med paatat misforstaaelse av hans ord drillende om i værelset.

«Kunde De ikke – for én gangs skyld –»

«De er saa høitidelig iaften. Hvad er saa paafærde?» Det kom litt skarpt.

«Ser De ikke, at den doktoren der holder paa aldeles at ta magten fra hende?»

«Naa ja – og saa skulde *jeg* –?» Hun nynet: «Intet speiderøie lurer – kjærlighetens time slaar.»

«Sig mig – holder De slet ikke av – av Deres kusine?» der lyste en uvant heftighet i det skarpe blik, der nu fæstedes paa hende.

«Jo, det gjør jeg. Jeg har simpelthen altid hat det ^[21] med at *sværme* for Elisabeth. Like fra vi var barn. Det var kanskje, fordi vi var saa forskjellige.»

Der var en uvant varme i ordene, der bragte ham til at fortsætte i en anden, fortroligere tone.

«Og synes De nu ikke, De ogsaa, at hun er altfor fin og nobel for den – selvbevisste «Bauern» der?»

«De er en aristokrat av reneste vand, min kjære assessor.» Tonen var litt irritert.

«Absolut ikke – men *her* –»

«Doktor Westby er forresten aldeles ikke nogen «Bauer». Hans bedstefar var kanskje bonde, men –»

«Det er ikke det, jeg snakker om,» kom det ærgerlig. «Hans bedstefar kunde gjerne være grøftegraver for mig!»

Hun lo høit. «Nei, vet De hvad. Jeg er viss paa, De sætter megen pris paa, at Deres far var general, Deres bedstefar var jo ogsaa general – kanskje Deres oldefar –»

Fru Heddy vilde aabenbart slaa det hen. Det ærgret hende, forekom hende dumt. Hadde hun nu ikke gaat her i samfulde fire uker mellom disse to, Elisabeth og doktoren – sandelig vilde hun si, at var det nogen av dem, doktoren hadde udmerket, saa var det hende *selv*! Men det faldt naturligvis ikke den «skarpseende» assessor ind.

Det skortet ogsaa i dette øieblik den samme assessor paa skarpsyn. Han var saa optat av sit emne, at han hverken hadde øie eller taalmodighet for fru Heddys sidespring.

«Kan De ikke være litt fornuftig da, fru Heddy? Jeg skal si Dem – min livserfaring –»

«Aa – skal vi virkelig begynde med begynnelsen?»

[22] Hun foldet hænderne og saa opgit ut.

«Tror De, man begynder med en livserfaring, De da, bedste frue?»

«Naa ja – ja – altsaa?»

«Jeg har nemlig lært at dele menneskene i to kategorier: En – som *har* nerver. En anden – som *ikke* har nerver! Jeg vil forresten, i parentes sagt, ikke negte, at sandsynligheden taler for, at den saakaldte gamle dannelse er gunstigst for nerveforfinelsen.»

«Vi to har altsaa nerver?»

«Jeg antar det – om end av noget forskjellig kvalitet.» Nu maatte han smile. «Men,» – hun *skulde* nu allikevel tilbake til hans utgangspunkt – «den herre, vi taler om, har ialfald *ikke* nerver. Hans øvrige gode egenskaper – og heltebedrifter – ufortalt.»

«Ja, idag var han da storartet!» avbrøt fru Heddy entusiastisk. Hun kunde ikke hjelpe for, at hun i dette øieblik hadde litt trang til at ærgre denne ellers saa gode ven.

«Jeg sier ikke andet, end at det var godt gjort. – Om effekten var ganske uberegnet, skal jeg la staa derhen,» fortsatte assessoren uforstyrret. «Paa eder kvinder i almindelighet og Deres kusine i særdeleshet, vil netop den slags –»

«De kan visst trygt spare Dem Deres omhu og ængstelse for Elisabeth, min kjære assessor,» avbrøt fru Heddy. «Hun tænker, ialfald foreløbig, ikke paa andet, end hvorledes hun skal faa onkel og tante til at gi hende lov til at utdanne sig videre som kunstnerinde. Hvad hendes betathed av doktoren angaar, som De gjør en saan «elefant» av, saa tror jeg nu, at [23] den innskærper sig til, at han morer hende litt. Fordi han formodentlig er det stik motsatte av de kavalerer, hun er vant til at omgaaes dernede.»

Tonen var ikke fri for at være overlegen. Disse hans smaa irritable utfald mot den unge doktor ansaa hun i sit stille sind for at være utslag av en viss uvilkaarlig, ganske instinktiv følelse av jalousi fra hans side – der forresten nok i dette tilfælde kunde være baade naturlig og høist tilgivelig: Der var en *for* stor motsætning mellem de to mænd, baade aandelig og fysisk!

«De mener jeg blander mig i ting, der ikke kommer mig ved? Vel, De kan ha ret. Men – Deres kusine interesserer mig.» Hans stemme var roligere – mere behersket. «Jeg vil ærlig si Dem» – ordene kom langsomt og med vekt – «jeg har aldrig truffet et menneske saa – ja, hvad skal jeg kalde det – uavkortet sand i personlighet og væsen som frøken Kraemer. Og, om end ganske ubevisst, med det samme krav til alle omkring sig. Trods hendes tilbakeholdenhet – stolthet kanskje – er hun dog av dem, der aldrig vil kunne fornekte, hvad der opfylder dem.»

Fru Sperling svarte ikke.

«Derfor er jeg bange, at livet vil komme til at bringe hende mange skuffelser,» la han til, som for sig selv.

«Livet bringer os vel sine skuffelser allesammen – selv om én nu ikke er andet end et ganske

almindelig menneskebarn.»

Der var kommet noget visst alvorlig og dæmpet over de sidste ord. Hvorfor skulde nu en god, gammel ven, som han var, i grunden ikke finde, at hendes,

[24] Heddys, karakter og livsoplevelser likesaa godt kunde lægge beslag paa hans sympati og interesse som Elisabeths? Hende, som han hadde kjendt saa kort og ikke engang hadde vekslet saa mange ordene med?

Men assessoren var kommet til at se paa hende. Det slog ham for første gang, at der var noget over hende ikke ulikt en liten, forvildet fugl, hvis rede var tomt og ødelagt.

Og hans stemme var nu en helt anden.

«Er De virkelig litt ærgerlig paa mig, fru Heddy? Vi, som er saa gode, gamle venner, vi faar da holde sammen – synes De ikke det?»

Det fine, barnlige smil var der igjen.

Og fru Heddy kastet misstemningen og alvorret av sig som en kaape, der bare hemmet hendes frie bevægelser – og var atter snaksom, meddelsom, impulsiv – og uberegnelig.

«Ja, ja da. Det synes jeg nok ogsaa. Jeg kan bare ikke like Dem som ulykkesravn. Uh-hu hu,» hærmet hun. «Og hvad vil De saa, jeg skal gjøre? Skal jeg prøve paa at *flirte* ham fra hende? Han frier vel ikke iaften, saa det er vel endnu ikke for sent «at lægge sig iveien», som De saa smukt uttrykte Dem. Jeg har hittil forsømt leiligheten – fordi jeg har været saa optat med *Dem!*»

Han bukket. «Jeg takker. Men mig kan De jo altid komme tilbake til. Jeg stiller mig i reserven.»

Han hadde atter slaat ind i hendes tone.

«Men hvis det nu skulde lykkes? Jeg er jo tilfældigvis gift. Har De tænkt paa Poul?»

«Aa – Poul kommer jo ikke før i næste uke. Desuten – Poul er vant til litt av hvert han, vet De.»

[25] «Naa!» Hun truet.

«Og saa glemmer han det nok straks igjen – for den ydre og indre politik.»

«Og alle sine kommunale sørgmodigheter,» supplerte fru.

«Og dypsindige funderinger over, at alt i dette land ikke er som det sig hør og bør,» fortsatte den anden.

«Men at det nu engang er blit hans tunge lod at rette paa tingene.» Fru Heddy sukket.

«Det er vel det, at Poul mener, at enhver bør ta del og gjøre *sit* –»

Fru Heddy knuget patetisk sine hænder.

«Ak ja, ak ja, ak ja!! Tror De, vi kunde gjemme aviserne bort for ham den stunden, han skal være heroppe?» tilføiet hun raskt og vendte sig mot ham.

«Nei, tænk da tror jeg, det bedre kunde la sig realisere, om vi tok og gjemte *Dem* bort da, fru Heddy,» svarte assessoren med paatat alvor. «De vet, at man – det vil her si Poul – ikke kan tjene to herrer – to tyranner mener jeg. Og, da De vel kanskje er den svakeste –»

Fru Sperling satte i et pludselig litet hvin av latter. Men den hadde ikke en ganske egte klang. Hun slog ham over haanden.

«Er der da ikke grænser for, hvad et forkjælet menneske som De kan tillate *Dem* at si?»

En herre kom i det samme og opbød fru Sperling til dans.

De reiste sig begge hurtig, som om en avbrytelse av deres samtale paa dette punkt ikke var dem uvelkommen.

[26] Men da assessoren var kommet længer frem under skjæret *fra* det svindende dagslys, strøk det pludselig gjennem fru Sperlings tanker, at han, som hun netop hadde kaldt «verdens pikanteste menneske», var begyndt at se næsten litt gammel og – hun kunde ikke finde et bedre ord – virkelig ogsaa litt grættent ut. Men der kom dog et visst varmt og mykt skjær, der var noksaa uvant i hendes øine, mens de fulgte den slanke og fine skikkelse, der paa sin triste, hjælpeløse maate – stokkens slag i gulvet trængte endog igjennem pianoets toner – nu forlot salongen gjennem den nederste dør, der førte ut til gaardspladsen.

Stakkars Carl Bjelke!

*

Imidlertid hadde Elisabeth Kraemer og den unge doktor, idet de kun vekslet nogen faa, likegyldige ord, langsomt gaat nogen trin ned ad trappen fra den store veranda, med utsigt til den herlige høifjeldsnatur, der omgav sanatoriet – og satte sig nu lavt nede ved det grønne tun, der bredte sig skraanende foran dem.

Efter solnedgangen hadde hele himlen i nordvest antat en pragtfuld rød fiolet farve, avbrutt av kraftige, gyldne tverstriper. Og dens glød speilet sig som en flom av purpurfunklende vin i det blanke fjeldvand, der strakte sig langt og mægtig nedenfor den skogbevokste aasryg, hvor sanatoriet laa like i trægrænsen. Men borte i dets inderste vik, hvor solen just var sunket ned, og horisonten endnu var flytende guld – der gik ogsaa vandet som en glinsende [27] guldstrøm dypt, dypt ind, og blev tilslut borte i en underlig fjern, floringet eventyrdis, hvor høie bjergrygge, række over række, likesom trak sig fornemt tilbake, og svøpte sig ind i sine kostelige aftenkaaper av ametystfarvet fløil.

Luften var allerede temmelig kjølig. Og som overgang fra salongens varme med de mange mennesker var det som om den slog om dem, dobbelt sterk og ren. Med duft fra fugtig mos og vaat muld under rislende smaabækker, blandet med en sterkere aroma fra ener og dvergbirke, der likesom med smaa mellemrum kom flaksende nedover mot dem som paa usynlige vingslag fra vidden deroppe.

De sat en stund tause.

Saa fik Elisabeth talen hen paa det, der nu var øverst i hendes tanker: Morgenens store begivenhet. Han hadde nok hørt, at alle var enige om, at *det* hadde ikke mange gjort? Hendes bevægelse var saa stor, at hun ikke kjendte sin egen stemme, da hun endelig fik det frem.

«Aa jo da – der var nu vel altid nogen av dem, som kunde, hvis det stod paa.»

Det kom rolig og naturlig med en viss selvfølelse bak ordene. Og han rettet i det samme paa sin kraftige skikkelse, utviklet og spænstig ved sport og friluftsliv. «Og saa er én jo ikke doktor for ingenting, da,» la han til efter et øiebliks pause. «Det har da en slags forpligtelse paa sig, det ogsaa. Og her er jo ellers svært meget pusleri saan ved et sanatorium. Var jeg ikke saa glad i fjeldet saa – og var det ikke det, at én sommetider kan lære folk at kjende, som én ellers ikke træffer –»

Han stanset op og var blit ganske rød.

[28] Elisabeth vek likesom instinktmæssig unda og svarte hurtig: «Ja, fjeldet! Aldrig er den ene dag som den anden her – eller den ene aften –»

Hun saa sig omkring i en bløt stemning av overstrømmende taknemlighet over, hvad der møtte hendes øine.

«Og saa vil De allikevel reise? Bli nogen dager til da, frøken Kraemer.»

Hun rystet paa hodet

«Hvorfor ikke?» Der var kommet noget bedende i hans stemme. «Deres værelse er jo ikke optat før om otte dage, sa inspektøren.»

Han hadde vendt hodet bort med det samme, som om han hadde en følelse av at ha sagt formeget – og sat nu og saa ret frem for sig.

Elisabeth svarte heller ikke straks. Hendes øine hadde uvilkaarlig fæstet sig paa den mandige skikkelse, hun hadde der ved siden av sig. Den regelmæssige profil, den gulbrune, sydlandske teint endnu mere fremhævet av det kulsorte haar, det tætte, spidsklippede fuldskjeg, der omrammet en mund med sterke, røde læber, som naar de smilte fremviste en række store, friske tænder. Og nu var hendes blik kommet til at følge de solbrændte, men ualmindelig velformede hænder, som lekte med en friskskaaren enerkjep, han hadde fundet paa trappetrinet, hvor de sat.

En underlig følelse av velvære, av dvælen var kommet over hende og lammet hendes energi og taleevne. En slags tryghet ogsaa efter det, han netop hadde sagt. Han vilde nok nødig se hende reise. Hun fik en saa uimotstaaelig lyst til at bøie sig frem og kysse disse hænder. Tanken bragte rødmen [29] op i hendes kinder, der var blit bleke i den kjølige luft. Der kom en pludselig uro over hende. Hun begyndte at dirre let og aandedrættet blev kort. Hvad var det for en varm, forunderlig magt, der syntes med noget saa bydende over sig at ville trække hende nærmere og nærmere til ham?

Med en kraftanstrengelse behersket hun sig. Og hendes svar kom i en rolig, let tone.

«Jeg faar nok reise allikevel. Jeg hadde netop brev fra min far idag. Han og mama venter mig i» – hun

nævnte en liten kystby vestover. «Vi skal være sammen der hos min bestemor, inden vi reiser tilbake til Berlin.»

«De glæder Dem vel til det?»

«Til hvilket?» Det syntes at være uendelig fjernt fra hendes tanker, hvad han mente med sit spørsmål.

«Til at komme derned igjen?»

Hun svarte ikke direkte.

«Jeg liker godt at være i Berlin.»

«Og de tyske officerer?»

«Er meget elskværdige mot os paa alle maater.»

«Kanske de er likesaa flinke til at si alslags behageligheter, som enkelte andre derinde?»

Han gjorde en bevægelse med hodet mot salongen, og der var noget av en irritation i hans stemme.

Hun smilte. «Aa nei – aa ja – det betyr da ingenting.»

«Og en kompliment fra en utlænding, den har vel likesom større vekt den, især naar vedkommende er greve eller baron,» la han ironisk til.

Nu saa hun likesom litt forbauset paa ham.

«Jeg liker ganske godt fornemme folk,» sa hun ^[30]saa, naturlig, med en viss sikkerhet, som en, der er vant til at gjøre sig op en mening – og uttale den.

«Saa?» der var fremdeles litt spottende ironi i hans tone.

«Jo – for der er som oftest noget visst behagelig – velpleiet – over dem. Baade aandelig og legemlig,» la hun til.

«Er frøkenen saa svak for alt det, som er glat?»

«Nei – jeg tror ikke det er bare det heller. Men det er mere det trygge, som jeg liker hos dem. Det, som faste, ydre former fører med sig.»

«Men indholdet da – interesserne – intelligensen? Er det ikke ofte temmelig daarlig bevendt med slikt noget smaatter i den kreds der?»

«Det blir vel altid noget individuelt, det. – Jeg har forresten hørt min far si,» la hun til paa den samme rolige maate, «at sommetider er det ogsaa virkelig som om den kultur, én møter – i den klasse – ofte kan være underlig tør og trang, mangle en slags høiere utvikling. – Fordi de indbilder sig, at de har saa meget rent medføtt, forstaar De, – ikke behøver at arbeide videre – lære.»

– Doktor Westbys far kom selv fra en tarvelig liten bondegaard. Men han hadde arbeidet sig op til ganske formuende kjøbmand i en av Østlandets større byer. Sin eneste søn hadde han git en god opdragelse. Og Fredrik Westby hadde gjennom sine naturlige gode evner og sin vedholdende flid, stimulert av en ikke sedvanlig ærgjerrighet, kunnet ta sine eksamener, tildels med utmerkelse. Efter endt universitetsutdannelse hadde han endog kunnet fortsætte sit medicinske studium ved et par aars ophold i utlandet, især i Wien.

[31] Men – der sat ham endnu i blodet en viss usikkerhet og mistænksomhet. Og der var i den maate, hvorpaa Elisabeth, som paa begge forældres sider tilhørte gamle, høitdannede slegter, uttalte sig, noget, der uvilkaarlig virkede irriterende og paa samme tid en smule imponerende paa ham. Men just derfor maatte ogsaa hendes sidste ord i favør av selvutvikling og arbeide klinge særlig behagelig i hans øren.

Hans ironi hadde saaledes slaat om til noget mere respektfuldt, da han sa:

«Ja, der kan vel være noget rigtig i alt det, De der sier.»

«Jeg har da forresten ikke bare moret mig i Berlin heller,» fortsatte Elisabeth og skiftet emne, mens der kom en friere, mere personlig meddelsomhet ind i hendes stemme. «Jeg har arbeidet med *mit* – noksaa flittig da, kan De forstaa.»

«De mener sangen?»

«Ja, naturligvis. – Hvad skulde det ellers være?» Det kom mere stivt.

Han skjønnte, han maatte ha saaret hende. Men forstod ikke rigtig hvorledes.

«Saa har De da ogsaa lært at synge – storartet.»

Hun smilte lyst.

«Synes De?»

«Ja, det synes da alle. Det fik De da høre.»

«Hvilken sang – likte De bedst?»

Det kom næsten lydløst. Hun var ræd for, han skulde nævne serenaden – og ønsket det allikevel i sit inderste hjerte.

«Aa, jeg synes, de var vakre alle sammen, jeg. Jeg er nok ikke saa musikalsk inde i det som assessor [32] Bjelke. – Forresten var jeg nu ofte i operaen i Wien,» la han til med en viss selvfølelse.

Men over Elisabeth var der i det samme glidd et skuffelsens kuldepust. Hun fik det dog øieblikkelig bort igjen. Men inden hun fandt noget at svare, vedblev han, som om han fulgte sine egne tanker.

«Denne danske baronen derinde – han som netop var saa vildt begeistret for Deres sang – sig mig – kan De nu virkelig like ham?»

Elisabeth lo. En glad liten latter. Og der var skjælmeri i hendes øine, da hun svarte:

«Ja, jeg synes, han er meget takkelig. Synes ikke De det?»

«Nei, jeg gjør ikke det.»

Det kom næsten hvast.

Hun saa spørgende paa ham. Den danske baron interesserte hende i virkeligheten ikke i mindste maate.

«Ser De ikke, at han er en – en slap fyr? Som de fleste av den slags kavalierer forresten.»

Elisabeth svarte ikke.

«Men slike elegante levemænd, det er jo netop dem, som har saan charme for damer det.»

«Hvorfor sier De det?»

Stemmen var næsten bedrøvet.

«Aa – det ser én jo hver dag. Frøkenen er jo selv et illustrerende eksempel – i dette tilfælde. Vi andre faar nok ikke gjøre os haab om at kunne virke saa bedaarende.»

«Nei – De tar virkelig feil.» Nu var hun saa alvorlig. Det var hende aabenbart pinlig at være kommet ind paa dette tema. «Jeg – jeg liker slet ikke» – hun lette efter ord – «den slags. Og jeg [33] har levet saa meget med min musik. Og jeg kan aldrig tænke paa saant – naar jeg ser mennesker – er sammen med dem –»

Hun stanset op. Og vendte sig mot ham.

Han møtte hendes øine. Der var et sterkt og lyst glimt i hans, som næsten tok pusten fra hende. Og nu smilte han og sa i en helt forandret tone: «Frøken Kraemer – De faar undskylde mig. Jeg synes, jeg har været rigtig klodset iaften. Men – det er ikke saa greit skal jeg si Dem –»

De sidste ord sa han næsten mere for sig selv.

Hun blev ogsaa sittende uten at svare. I en slags indre bæven. Med sine egne tanker. Der var ett ord, som klang igjen i hendes øren.

«Vi andre,» hadde han sagt.

Hun følte sig pludselig saa glad. Hun skjønnte ikke selv rigtig hvorfor. Hun flyttet ham bare straks op paa en høiere plads.

Hun hadde igjen stjaalet sig til at se bort paa ham, uten at han merket det.

Aftenen var nu faldt paa. Og den dæmpede belysning gav hans sydlandske hudfarve en mattere lød. Der var ogsaa i dette øieblik et drag av træthet over hans ansigt, der gjorde det mindre robust og mere

forfinet end vanlig. En træthet fra morgенens strabadser. «Helten fra Skeieggen!»

Saa smuk hadde hun aldrig set ham. Og der stak en tanke gjennom hende: Maatte ikke alle kvinder synes det samme? Hadde de ikke altid maattet gjøre det? Alle disse aarene – da *hun* ikke hadde kjendt ham?

Hun følte en sterk, svidende smerte inde ved hjertet. Pusten kom tungt.

[34] Nei, nei. Der *maatte* ingen kvinde være kommet i hans nærhet – ingen kind ha strøket sig ind til hans – ingen læber trykket sig til hans ansigt – hans læber –

Den samme varme, mystiske atmosfære, der strømmet ut fra hans hele person og trak hende som viljeløs mot ham, smøg sig i dette øieblik endnu sterkere ind paa hende. Og smerten løste sig ut i noget mykt, bløtt, en usigelig ømhет, der likesom slog ut store vinger for at verne ham, dække ham – og gjemme ham bort – for *alle*!

*

«Frøken Kraemer – frøken Kraemer!»

Det var et par herrestemmer, som kaldte. Dansen gik nu livligere derinde. Man vilde ha en Francaise. Der kom mennesker ut paa verandaen bak dem. Men Elisabeth blev sittende uten at svare. Hun hadde tapt sin vilje. Hun forstod det ikke selv.

Doktoren hadde straks reist sig.

«Jeg faar nok si tak for iaften, jeg, frøken. Jeg har et par patienter borte paa sætrene, jeg skal se til ogsaa. Har nok sittet her altfor længe. Godnat – og sæt Dem nu ikke her paa trappen, naar De nu først har danset Dem varm.»

Han lettet paa hatten og forsvandt snart med hurtige trin om hjørnet paa sanatoriebygningen.

*

Men da gjesterne hadde skiltes ad, og alt var blit stille og rolig, blev Elisabeth endnu staaende ved det aapne vindu i sit lille værelse i bygningens anden etage.

[35] Hvad der var skedd. Hvad der skulde ske. Tanken paa morgendagens avreise – *alt* var likesom stilnet av inde i hendes sjæl, holdt aandedrættet tilbake – og *ventet!* Saaledes som hun selv nu stod der – uten at kunne flytte en fot, lyttende med sit *ydre* øre efter trin fra veien, der kom borte fra sætrene – stirrende efter en skikkelse, der kunde dukke frem derhenne mellem de lave grantrær – –

Hun blev staaende længe, længe.

Ingen lyd av noget levende hørtes.

Pludselig merket hun at hun frøs i sin tynde, hvite kjole – og lukket hurtig vinduet.

III.

[36] Elisabeth hadde ligget noen dage tilsens av forkjølelsesfeber. Det hadde nok været temmelig uforsiktig av hende at sitte saa længe derute paa trappen forleden aften i sin tynde, hvite kjole og efter at ha sunget sig varm!

«Det hjalp skam ikke engang at ha selveste doktoren ved sin side,» formet en litt skarp, spydig dansk damestemme det.

«Hvor kan man plukke roser,
Hvor ingen roser gror,»

sang fru Sperling saan hen for sig selv. Hun var netop paa veien op til sin kusine, der nok var oppe, men fremdeles holdt sig paa sit værelse.

«Hvor kan man finde kjærlighed,
Hvor kjærlighed ei bor.»

Fru Heddy stod oppe hos Elisabeth. Hun laa nu paa sin chaiselongue i en lyseblaa flonels morgenkjole med de gulblonde fletter som en krans om hodet. De hvite, smale hænder, der holdt en bok, hvori hun ikke læste, hvilte paa det brokede, italienske silketeppe, hun hadde over sig.

[37] Fru Heddy hadde travlt med at fortælle hende alt nyt fra selskapet nedenunder. Hun gjorde det kvikt og morsomt, og hendes humor var just krydret med en liten, pikant tilsætning av ondskap – som det var hendes vane.

Hun kom ogsaa med noen mere forblommene hentydninger til doktoren og til den fremtrædende rolle, han fremdeles spilte dernede blandt damerne. Og stak saa behændig ind et par smaa bemerkninger, der var beregnet paa at skulle virke overrullende.

Men Elisabeth laa stille. Hendes øine fik bare et endnu sterkere drag over sig end vanlig av dette indadvendte, dette sjælelige fjernsyn, der var hende eiendommelig, og som hadde en saa sterk evne til at holde menneskene paa avstand.

Saa gik Heddy like paa.

Der rørte sig motstridende følelser i fru Heddys hjerte. Nysgjerrighet, saaret venskap ved at skulle holdes utenfor kusinens og barndomsvenindens fortrolighet og – naar man skal være ganske ærlig – den forkjælede og feterte verdensdames instinktmæssige fornemmelse av ubehag ved at stilles i skyggen av andre!

«Det har vakt en viss sensation dernede, at du slet ikke har villet ha doktoren hos dig, mens du har været syk. At han selv er høist pikert i den anledning, det er ikke vanskelig at forstaa paa ham –»

«Kjære – det var da ikke noget at uleilige –» Elisabeth var blit rød og mumlet utydelig.

«Uleilige – nei du er morsom!» Fru Heddy lo drillende med sit korte, rare, lille hvin, som bragte Elisabeth til at fare sammen. «Aa, min ven, han [38] har det gudskelov ikke saa travlt heroppe. Og ikke samler han da op forulykkede gjætergutter saan til stadighet heller! *Ikke*-gjentagelsens hemmelighet – den er han klok nok til at kjende – det ser jeg paa hans øine smaa, der ei er blaa, der ei er blaa.» Heddy nynnnet og lo.

Elisabeth var pludselig blit alvorlig. Taarerne var kommet hende op i øinene. Saa vendte hun hodet om mot kusinen og rakte haanden ut.

«Heddy?»

«Ja.»

«Hvorfor er du altid saa underlig spydig, Heddy?»

«Spydig – jeg – hvorledes det?»

«Jo – jeg synes ikke rigtig, du var saan før, i gamle dage. Slet ikke da du var ung pike. Da var du jo bestandig munter og glad og fornøiet med hele verden. Men ogsaa nu sidst vi var sammen – for fire aar siden i sommerferien hos bedstemor. Kan du huske? Da hadde du den lille gutten din med dig.» Hun stanset og begyndte at stryke kusinens haand paa en bløt, kjærtegnende maate. «Ja, han døde jo den høsten efter – stakkars Heddy min! Jeg vet nok, at du har hat det ondt. Dette maatte jo være forfærdelig – men jeg synes allikevel – jeg tænkte –.» Hun avbrøt sig selv. «Og Poul skal jo være saa snil og saa udmerket – det sier hele familien. Jeg har jo næsten ikke truffet ham.»

«Ja, nu kommer han i neste uke, saa kan du fortsætte bekjendtskapet.» Heddy hadde trukket sin haand, men ganske lempelig, ut av Elisabeths. Men nu vendte hun hende ryggen og fik pludselig travlt med at ordne sin indviklede frisure med alle de smaa [39] krøller, foran det lille speil paa kommoden bak Elisabeths sofa.

Og hun vedblev at snakke, hurtig, i en slags forceret likeglad tone, mens hun fremdeles passet paa at holde ansigtet bortvendt: «Jo da, jeg har det virkelig forholdsvis svært bra, jeg. Jeg sier forholdsvis. Man maa bare ikke ta alt formeget *au sérieux*, hvis man skal faa det – ja altsaa forholdsvis. Merk dig det, min ven – jeg tror, du skal kunne ha praktisk nytte av det for dit eget vedkommende. Du er saan litt – utenfor verden paa en maate. Endda du jo lever storstadsliv dernede i Berlin. Og – hvad var det jeg skulde si – jo, og Poul, han er, som du sier, en udmerket mand. Kanske rent et i pragteksemplar. Har du forresten lagt merke til det, at alt, som utkommer saan i pragteksemplarstil, det blir i almindelighet ikke saa morsomt? Men,» hun vendte sig pludselig om mot Elisabeth, og stemmen var blit haardere, med noget bittert og saart paa bunden, «som du sier, saa vet jeg nok ogsaa, hvad det er at ha det ondt. Miste min deilige lille gut! Og i trearsalderen, som netop er saa fortryllende. Tror du, én nogen gang glemmer det? Og saa en mand, som sier – ja netop, fordi han selv er saa udmerket vet du – som alltid sier: «Du skulde ikke latt ham gaa ut og leke i haven i den tynde blusen i den frygtelige vinden.» Poul var jo selv fortvilet, stakkar! Men allikevel. – Og jeg hadde visitter inde – og jeg tænkte ikke paa vinden, – og barnepiken vidste jo saa godt, hun skulde ha frakke paa ham, naar det var koldt – og saa husket jeg slet ikke paa, at jeg netop

hadde sendt hende ut i byen et ærinde. Aa, Eli – Eli – dette glemmer [40] jeg aldrig!» Hun stanset og holdt hænderne for ansigtet. – «Nu, med tiden er det jo blit bedre,» fortsatte hun i en lettere tone. «Men allerbedst det er, saa sier Poul dette: «Du skulde ikke ha gjort det, og du skulde ikke gjort det.» Det plager én saa. Men Poul har jo kastet sig ind i sine interesser, han.» Stemmen fik noget haardt og spidst over sig. «Han er jo blit det, man kalder «*a public man*». En «*public martyr*» kalder han det selv forresten. Saa jeg blir jo noksaa meget alene da, kan du skjønne – alene i det store, tomme huset!» Hun stanset. «Og meget vand er der rendt i bækken, siden vi to sidst var sammen i ferien hos bedstemor, lille Eli.» Hun sukket tungt. Der var kommet en bløt klang i stemmen, og hun brukte det gamle kjælenavn fra deres barndoms og ungdoms første tid. Saa avbrøt hun sig selv og stod og saa ut av vinduet, likesom lettet ved at komme bort fra pinlige tanker. Nu hadde hun faat øie paa assessoren ute paa gaardspladsen. «Stakkar, han pilter avsted saa fort, han bare kan, du. Det er nu koldt ogsaa. Og han har det nu heller ikke for godt da. Men det er en nobel karakter. Synes du ikke, han har en egen charme? Han spør meget flittig efter dig, han ogsaa.»

Elisabeth smilte og pekte paa en stor buket duftende linnea, som stod foran hende paa bordet.

Fru Heddy løftet paa øienbrynene.

«Fra ham?»

Elisabeth nikket.

«Vet du, hvad jeg altid maa tænke paa med assessor Bjelke, Heddy?» vedblev hun, da kusinen fremdeles var taus.

[41] «Nei?» Det var som Heddy kom tilbake fra noget langt borte.

«Paa noget gammeldags, likesom.»

«Ja, det er virkelig sandt! Bare den maaten, han knytter slipset sit paa for eks. Og saa hans sprog, som er frit for al slags moderne jargon!» Fru Heddy var igjen blit livlig. «Og saa læser han jo bestandig Shakespeare og Goethe. Og naar man saa vet, hvorledes han lever derinde i byen med sin mor! Saaanne vakre, gammeldage møbler – familieportretter – og generalinden selv saa nydelig endnu med sit hvite haar. Og som han elsker den moren!»

Elisabeth var ikke helt tilfredsstillt.

«Jeg mener ikke, at han er gammeldags – saan, at det blir rart – utenfor livet likesom – men –»

«Men?» skjøt fru Heddy ind.

«Men, det er mere saan – at jeg synes likesom at han har levet til alle tider!»

«'Den evige jøde', mener du?»

– «F. eks. paa Mendelsohns og Jenny Linds tid.»

«En «gjenganger» altsaa?»

Elisabeth reiste sig helt op i puterne uten at ænse Heddys avbrytelse.

«Jeg tror nemlig det, at der altid maa være nogen mennesker paa jorden, som ikke har noget med det, én kalder «tiden», at gjøre.»

«Gud, hvor dypsindig du er, Elisabeth. Og hvor du har studert ham!»

«Aa, tø, Heddy! Men jeg synes, jeg har forstaat saa meget av den maaten, han taler om musik paa. Tænk, der er en sang, som jeg synes, jeg altid maa huske paa, naar jeg er sammen med ham, og som han ligner – kan du gjette?»

[42] «Det er vel noget av Heine, kan jeg tænke.» «Nei – det er Schuberts «Der Wanderer».

Elisabeth sang sagte nogen strofer hen for sig. «Ikke sandt? Jeg tror, jeg vil kalde ham «Der Wanderer» herefter.»

««Der Wanderer»!» gjentok fru Heddy forskrækket. «Nei, kjære dig, det var da ogsaa en idé. Det maa du endelig ikke gjøre. Manden er jo halt!»

Elisabeth kunde ikke la være at le.

«Men – hysh – der kommer nogen i trappen! Det er mandfolktrin.» Heddy lyttet. «Jeg skal gjerne vedde, det er doktoren. Bare han ikke bryter like ind i jomfruburet!»

Der kom en pike ind og spurte, om frøken Kraemer vilde ta imot en visit av doktor Westby.

«Ja – saa gaar jeg ind til mig selv,» – skyndte hun sig at tilføie. «Jeg vil ikke være tredjemand i vind. Desuten, jeg har lovet en viss baron, at jeg skal gaa en tur paa «kjærlighetsstien» med ham». – Hun aapnet døren, der førte ind til hendes eget værelse. «Kanske vi gaar like til «Verdens ende». Nu faar du ikke bli altfor – echauffert, Elisabeth, saa du faar tilbakefald. – Adieu saalænge da!» –

I samme øieblik hun likesom var trillet ut av værelset paa sin rare, lille, metalhaarde latter – lød der en kort banken paa døren. Og doktoren stod ved siden av Elisabeths chaiselongue.

Hun var i det samme blit blussende rød og vilde reise sig halvt op.

«Nei – nei – bli liggende rolig.» Han tok en stol [43] og satte sig ved siden av hendes sofa. Saa la han med en doktorbevægelse sin haand paa hendes for at føle hendes puls, men slap den næsten øieblikkelig. «Pulsen er litt urolig og svak endnu,» sa han fremdeles i doktortone. «Men der er ingen feber.»

De vekslet nogen ord om hendes befindende i det hele, om den medicin, hun hadde tat etc. Han beklaget, at han maaske selv var litt skyld i, at hun hadde forkjølet sig forleden aften. Hun skyndte sig at svare, at det var nok bare, fordi hun hadde glemt at lukke sit vindu, efterat hun var kommet op.

«Saa maatte De allikevel opsætte Deres reise.»

Han lo litt og møtte hendes øine. Nu var de begge saa forlegne, at de ikke fandt noget at si. Saa spurte hun med usikker stemme efter Ola Molstadsæters befindende.

«Jo – det gaar bare bra.»

Om han ikke selv bakefter hadde følt sig overanstrengt? Det kom med større vanskelighet.

«Nei da – la os ikke snakke om det. – Der har været en dansk læge heroppe i disse dage. En av Kjøbenhavn-universitetets celebriteter. Det har været meget interessant at tale med ham.» Det kom konverserende, men ogsaa med litt selvfølelse.

Hun svarte ikke. Der blev en pause.

«Veiret har været rigtig daarlig – saa De har slet ikke tapt noget ved dette.» Han saa sig litt forlegen om i værelset og sat og dreiet paa sin straaht.

«Men – idag er det da vakkert?»

«Det er nok bare os, som har tapt ved det,» la han til uten at ænse avbrytelsen og saa smilende paa hende, likesom han gjorde litt nar av sig selv, fordi han ogsaa vilde si behageligheter.

[44] Hun blev ganske rød og svarte i samme tone: «Tak for complimenten!»

De husket i det samme begge paa deres sidste samtale. Og lo – en liten befriende latter.

I det samme faldt der et brev ut av den bok, Elisabeth fremdeles hadde i haanden. Han bukket sig hurtig og tok det op og leverte hende det.

Hun holdt det op for ham, mens hun litt spøkende sa:

«Ser De – der er ikke noget poststempel paa det – det er nok ikke kommet mere langveisfra end her fra sanatoriet.»

Han blev øiensynlig ubehagelig berørt.

«Ja, der maa vel korrespondance til, naar man ikke kan sees. Baronen savner Dem visst meget.»

Elisabeth lo.

«Det er slet ikke fra baronen. Men det er rigtignok fra en anden danske – gjæt.»

Hun var helt sig selv, og øinene straalte.

«Aa – her er jo saa mange – løytnant Harding for eksempel?»

Hun klappet i hænderne. «Nei – nei – nei. Aldeles feil. Lavere ned – nei – høiere op vil jeg si. Det er fra Aageberg, den snille, beskedne operarepetitøren fra Kjøbenhavn.»

«Jasaa naa. Ja – han er forresten reist igaar.» «Vet De, hvorfor han skriver da?»

Han smilte over hendes fornøiede ansigt.

«Nei – ja – det var vel om sangen forleden?»

Elisabeth reiste sig nu helt op i puterne. Hendes kinder glødet, mens hun talte hurtig og med en viss aapen fortrolighet.

«Ja – tænk. Han hadde ikke hørt mig synge før.

[45] Og han takker mig – virkelig *takker* mig! Og han sier mig saa mange vakre ting om min stemme – om min skole – mit foredrag –»

Der gik en bevægelse over hans ansigt.

«Jo, jo – det er ikke løs snak. De maa ikke tro det. Jeg er viss paa, han mener det. Og han skjønner sig paa det.» Stemmen blev varmere og ivrigere. «Jeg var næsten ræd, da jeg saa, han var tilstede den aften, jeg sang, skal jeg si Dem. Men nu skriver han til mig, at jeg *maa* gaa videre. At hvis jeg kunde gi mig et aars studium til, for eksempel i Paris, saa vilde jeg faa en fuldt færdig operastemme. Han mener, jeg kunde synge de deilige partier – i Figaros bryllup – i Don Juan – Mignon – kanske Elsa i Lohengrin – tænk, de storartede partier –»

«De mener da ikke at gaa til operaen – og bli skuespillerinde!»

Der var en aldeles ny heftighet og indignation i hans stemme, og hans mørke, graablaa øine fik et forunderlig haardt, staalglinsende glimt.

Men hun saa i samme øieblik næsten aandsfraværende paa ham, som om hendes tanker ikke rigtig grep hans mening.

«Til operaen – nei, jeg hadde ikke egentlig tænkt paa det nogen gang – naturligvis, det kunde nok lokke mig paa en maate – ja meget, sogar. For ellers kommer jeg jo aldrig til at indstudere disse deilige operapartierne, skjønner De – ikke i sin helhet. Men jeg tænkte ikke paa det *nu*. Det var bare saa deilig, at han syntes, jeg dudde til det. Kan De ikke skjønne det, doktor?»

[46] Hun la sig helt utmattet tilbake igjen paa chaise longue.

Han svarte ikke straks. Han sat og saa frem for sig, som ofte var hans vane. Der hadde trukket sig som et smertelig drag over den vakre, aapne pande, mellem øienbrynene. Han saa ikke paa hende, da han sa tungt og stivt: «Jeg skjønner – ikke ganske. Jeg synes, det liv – alle de sceneintriger – alt dette – det – er De for god til.»

Men nu var Elisabeth helt vaaken for uttrykket i hans ansigt. Dets præg av misstemning, næsten vrede, skar hende saart gjennom hjertet. Og det liv og den glæde, som hadde lyst over hendes ansigt i det øieblik, hun talte om sin sang, vek pladsen for en blekhet og en næsten dirrende angst.

«Synes De – det er saa galt – altsammen?»

Han vendte sig og møtte hendes øine. De hadde fremdeles dette haarde, likesom stængte i sit uttryk.

Og hun vedblev hurtig med en urolig, nervøs, næsten bedende stemme: «Jeg tænker jo slet ikke paa at gaa til nogen opera. Jeg har slet ingen lyst til scenen – nei langtifra. Ikke paa den maate. Men at synge paa

konserter, det har jeg naturligvis tænkt meget paa – og arbeidet for ogsaa. Det haaber jeg da, at jeg engang skal komme til at gjøre – for det er da rimelig – ikke sandt?»

Han aapnet munden som for at svare. Men der kom intet ord. Men det blik, der nu hvilte paa hende, var pludselig saa eiendommelig i sin skjønhed og dybde, saa funklende i sin intensitet, at det bragte hendes hjerte til at bæve – og stanse som foran noget nyt, uanet, – betagende.

[47] «Er der ikke *noget*, der staar over det for Dem, at bli sangerinde – en fetert sangerinde?»

Hun saa paa ham. Et sky, usikkert blik. I det samme var det som om et tætraadet slør hadde sænket sig ned over det for at vogte hendes hemmelighet. Øinene lukket sig halvt, og hendes træk fik den klare, marmorhvite skjønnethet, der passet til det fine hode og de faste, harmoniske linjer i hendes hele skikkelse.

«Vil De ikke svare mig – frøken Kraemer?» Stemmen var hæs.

«Jeg forstaar – ikke rigtig –» hvisket hun. Hun prøvet at se paa ham og smile. Men det blev et flygtende, skjælvende smil.

«Forstaar De ikke, hvorfor jeg spør Dem om det?»

Men det uttryk, der var i hans øine, tok rent magten fra hende.

Han hadde likesom ganske impulsivt tat hendes ene haand, som hvilte paa teppet, og løftet den op, saa det vide, folderike ærme faldt tilbake, og den hvite, vakre arm kom helt tilsyne.

Han betraktet den et øieblik, som om han hadde glemt alt andet omkring sig, og tausheten mellem dem var saa absolut, at de begge mente, at den ene maatte kunne høre den andens hjerte slaa. Saa bøiet han sig over denne varme, bløte kvindearm, som om han vilde trykke sine læber paa den – men lot den pludselig falde, reiste sig med et ryk – og stod borte ved vinduet med ryggen vendt mot hende. – –

I det samme skedde der som et gjennombrud i Elisabeths hele væsen. Hun var pludselig blitt flyttet ind i en ny tilværelse. Men endnu ubevisst og [48] famlende som den, der fra skyggen føres ind i et sollyst, straalende rum, hvor øinene halvt blindet ikke straks magter at ta alt ind, der møter dem.

Hun utstøtte et sagte rop.

Hadde hun nævnt hans navn?

I samme nu var han paa knæ foran hende.

«Elisabeth – vil du være *min*?»

Et neppe hørlig «ja» – og hun løfter sig op og legger begge sine hænder bløtt og varmt om hans nakke. Og han har slynget sine sterke arme om hendes skjælvende skikkelse. Og holder hende fast ind til sig.

Elisabeth faar en underlig fornemmelse over sig av, at tiden pludselig er stanset. Det susende jag av dens rullende hjul et øieblik forstummet. Hendes aandedræt blir saa let. Der strømmer noget mykt og varmt mot hende, som fylder hende. Og hun synker ind i en hvile. En lykkelig, stille hvile i nuet. Dette nu,

der pludselig eier hele livets fylde i sit lille bitte spand av tid.

Han føler, at hendes legeme blir tungt i hans arme, og legger hende varlig tilbake paa puterne. Men da han ser det hvite ansigt, det uttryk, der med en egen, skinnende glans straalere ut av disse øine, der er større og mørkere end ellers – en glans, der synes at utbrede sig over hvert træk, hver linje – saa er det som noget av en uforklarlig angst klemmer sin haand over hans bryst.

Hvad er det for en styrke, der møter ham i denne kjærlighet?

Der dæmmer i det samme en anelse op i ham om noget – som han nu, da hans sind og sans er fangen, ikke forstaar. Om at dette, der nu er ham saa [49] nær, allikevel, inderst inde – er noget fjernt fremmed –

I næste øieblik har han faat det væk. Han har atter bøiet sit knæ for hende og hvisker ganske sagte: «Elisabeth.»

«Fredrik.» Bare navnet, saaledes som hun sier det, er tusen kjærtegn.

Taarerne kommer ham i øinene. Det fineste og dypeste, han eier i sin sjæl, kommer i dette øieblik frem i ham.

«Jeg er saa bange.»

«Bange?» Hun ser paa ham med de straalende øine og det lysende ansigt.

«Elisabeth, du er høiere – renere – mere,» han søker ordet, «helstøpt – end jeg. – Jeg er saa bange, jeg ikke skal kunne gjøre dig lykkelig!»

Hun legger haanden over hans mund.

«Fredrik – jeg er lykkelig!» Og deres læber møttes i det første kys.

IV.

[50] Var der noget i den tid, som nu fulgte, der kunde kaldes en skygge over Elisabeths tilværelse, saa var det tanken paa hendes egen uværdighed.

Naar Fredrik Westby paa deres lange spadserture fortalte hende om sit liv og sit arbeide som læge. Ikke mindst naar han dvælet ved en vinter og vaar, da han hadde tat ansættelse som fiskerlæge oppe i Lofoten. Naar han saa beskrev, hvad han der, ofte selv i livsfare, hadde set av arbeidsslit og utholdenhet i det kolde, taakede halvmørke, under storm og bølgebrusen og havsnød – ja, da steg der ogsaa op i hendes eget bryst en høi bølge av grænseløs beundring for ham som centrum i dette storslagne, grifulde! En bølge, der saa igjen i næste øieblik efterfulgtes av en tilsvarende ebbe av ydmyghet ved tanken paa hendes egen, som hun da syntes, hittil saa egoistiske og indholdsløse tilværelse.

«Jeg føler mig saa beskjæmmet,» sa hun en dag. «Hvad har saa *jeg* gjort? Jeg har sunget. Synge – det klinger likesom saa daarlig – nei,» hun tok sig i det, «jeg mener let, morsomt og –»

«Det klinger da ialfald svært godt,» hadde han svaret spøkende. Og saa tilføiet han: «Du mener [51] kanskje, det kan bli formeget kling-klang det hele? Naa ja, livets store alvor er det jo ikke – og det skal det jo heller ikke bli for *dig*.» Og i hans stemme var der en viss bløthet, blandet med et anstrøk av ubevisst overlegenhet.

Men da reiste der sig i det samme noget av en protest i Elisabeths hjerte. Men en sky stolthet holdt de ord, som hun hadde paa læben, tilbake. Hun hadde jo selv fremkaldt den uttalelse, han var kommet med.

Hun grublet over dette, naar hun kom alene. Men Fredriks syn paa livet og dets værdier, den tankegang, hun nu gjennom ham kom ind i og gjerne fulgte, fordi den var *hans*, gjorde hende usikker paa sig selv og sit eget.

Var sangen virkelig ikke livs alvor? –

I saanne øiebliske kunde hun længes efter at faa tale med assessor Bjelke. Han hadde en saa helt forskjellig opfatning – saa meget mer lik hendes egen. «Det gjælder for menneskene at erkjende, at det, de *ikke* ser, er langt viktigere, selv i det daglige liv, end det, som øinene naar og hænderne griper,» hadde han engang sagt paa sin vanlige, litt paradoksale maate. Og saa hadde han lagt til: «Man glemmer nu saa altfor ofte det faktum, at der maa baade tænkes og føles, *førend* der kan handles her i verden.»

Og kunde ikke dette netop passe paa musikken? –

Men assessor Bjelke var reist.

Det var straks efter at Elisabeth var blit rask igjen og var kommet ned til de andre.

Han pleide jo altid at tilbringe den anden halvdel av sin ferie med sin mor, den gamle generalinde, [52] for hvem høifjeldet laa for høit. Men iaar hadde han forkortet tiden noget for sig selv deroppe. Hans mor hadde ikke været saa ganske rask. –

Fru Heddy hadde sagt til ham ved avskeden: «De profeterte nok sandt den aften, De vet nok, assessor – og jeg tapte.»

«Og det var doktoren – som vandt.»

«Ja,» hun lo litt spydig, «og det med glans.» «Ikke minst fordi det ogsaa var over alle de andre – prætendenter – heroppe.» Tonen var skarp og haanlig.

«Hvad mener De? Tror De nu den triumf var saa stor?» Nu var det *hendes* stemme, som var litt irritert. «Ser De da forresten ikke med Deres egne øine, hvor forelsket han er?»

Det var som han vred sig under ordet.

«Jovisst. Forelsket. – Den slags mænd elsker nu engang ikke andre – end sig selv! Tro De mig. Men,» kom det med en overgang, «nu faar De være saa snil at hilse hende fra mig. Jeg har ikke faat sagt hende farvel. Hun er jo likesom blit borte med én gang. Hun er jo ikke engang tilstede, naar hun er tilstede,» lo han litt anstrengt. – «Jeg vilde ønske for hende selv,» hadde han saa lagt til efter en liten stans, og der var en let vibreren i hans stemme, «at hun var av dem, der kunde nøie sig med mindre end det bedste. – Ja, hvorledes faar man nu egentlig smaken for *det*, fru Heddy?» Tonen var atter tør og ironisk. «Man møter det saamen ikke til hverdags i denne verden!»

Med vanskelighet var han med skyssguttens hjelp kommet op i karjolen. Han samlet tømmerne sammen ^[53] i de smale, fine hænder. «Farvel, fru Heddy – og tak for samværet.»

Et glimt av de klare, brune øine – noget saart, hjelpeøst, som et sykt barns – og han var borte.

«Der Wanderer,» sa fru Heddy uvilkaarlig for sig selv.

*

Det var Elisabeths sidste dag paa fjeldet. Hendes forældre hadde været deroppe en ukes tid, og var nu reist. Men hun hadde faat lov til at bli igjen endnu et par dage. Saa skulde hun, i følge med Heddy Sperling, støte til dem nede i den lille kystby, hvor de var i besøk hos oberstindens mor, Elisabeths og fru Heddys fælles bedstemor.

– Efter doktorens kontortid hadde han og Elisabeth, for sidste gang, gjort en av deres kjæreste spadserture deroppe: en rundtur, hvorfra tilbakeveien til sanatoriet fra vidden fører ned gjennom den øverste kant av granskogen.

Solen hadde brændt sterkt og med blændende lys nu midt paa dagen over høiderne. Saa det var forholdsvis friskt og kjølig at komme ind under granernes skygge. De hadde fundet sig en gammel, avhugget træstamme at sitte paa. Og borede føtterne godt ned i den grønne, fugtige mose. Dypt nedenunder laa det store, mørkeblaa fjeldvand som en forfriskelse for øiet.

De sat en stund ganske tause. Tæt indtil hinanden og holdt hinanden i haanden.

Elisabeth hadde tat sin hat av og strøk tilside det lyse haar, der var faldt hende ned i panden. Hendes

kinder glødet efter den lange tur, mens Fredriks sydlandske ^[54] ansigt, omrammet av det kulsorte skjeg, kun syntes noget blekere end sedvanlig efter den fysiske anstrengelse.

Paa turen hadde de talt om sine fremtidsplaner. Bryllupet, der skulde feires i Berlin over jul, bryllupsreisen til Italien. – Men nu var det, som den nær forestaaende skilsmisse skygget for de lyse perspektiver, og de kunde ikke faa tankerne til at fly videre frem.

«Det er da ogsaa saa urimelig længe til,» sa han saa tilsidst. «Hvorfor ikke straks – med det samme? Hvorfor skal jeg gaa herhjemme og længes, mens du skal være dernede, omsværmet av alle disse –»

«Nei, Fredrik, som du snakker!» Hun prøvde at le. Men øinene, som hun vendte mot ham, strømmet nu fulde av taarer, som en efter en gled hende ned ad kinderne.

«Du er deilig, Elisabeth,» hvisket han ganske betat og la armen omkring hende og trak hende bløtt ind til sig. «Jeg elsker dig – jeg elsker dig jo – og da er det ikke saa godt – det skjønner du nok.»

Og han trykket hende ind til sig i pludselig, lidenskabelig heftighet og kysset hende atter og atter.

Og det var som alt andet i verden blev borte for hende. En drømmelignende, vidunderlig svimmelhet bar hende med sig. – I næste øieblik hadde hun gjort sig lempelig fri. Og hun var bare litt andpusten, da hun halvt spøkende sa:

«Men Fredrik da, du knuser mig næsten.»

Saa strøk hun ham bløtt over kinderne og over øinene, der var blit litt kolde og stivnet i uttrykket. «Vet du, hvorledes denne sidste tiden har været ^[55] for mig heroppe, Fredrik?» Stemmen var kjærlig og indsmigrende. «Jo, jeg synes, jeg har været likesom en blomst indunder din kjærlighet! Saan som den der.» Og hun pekte paa en fin, duftende pyrola, som netop stod rank og ensom med sine smaa, gulhvite klokker indunder granen, hvor de sat. «Jeg synes ikke mere jeg er bange hverken for regn eller slud eller frost eller mørke. Jeg synes, jeg vokser og folder mig ut hver dag. Bedre og smukkere kan jeg nok aldrig bli – indbild dig ikke det!» Nu lo hun muntert. «Naar jeg bare maatte bli god nok for dig, Fredrik. Ikke skuffe dig. Saa du sier til dig selv: Tænk, er hun ikke anderledes – mere storartet end som saa?»

Og nu, i dette avskedens øieblik, var det, som hun førte tanken videre.

«Vet du, hvad jeg ogsaa flere gange har tænkt paa, at vi burde gjøre? Jo, fortælle hverandre alt fra «den gang vi var unge». Hun lo igjen. «Dengang vi ikke kjendte hinanden, men kanske var litt forelsket i nogen anden – synes du ikke? For at vi ikke skal gjemme nogen ting for hinanden, forstaar du. Kunne være helt, helt ut sande. For, det er saa deilig!» kom det med en underlig barnlig varme. «Og nu idag, som det jo er sidste gang vi snakker sammen paa lang tid –»

Han gjorde en avvergende bevægelse.

«Aa nei – kan du synes, det kan være noget videre morsomt i det, da? Jeg, for min part, jeg vil helst ikke høre, at du har været – forelsket – i nogen anden, jeg.»

«Ja, men,» sa hun alvorligere, «jeg vil allikevel saa gjerne du skal vite alting om mit liv. Og – ^[56] og –»

Det kom mere sky og usikkert og klangen var tonløs – hendes hjerte begyndte pludselig at slaa saa sterkt. «Og jeg om dit ogsaa. Om du har været – altsaa været – forelsket – jeg mener *ordentlig glad* i nogen anden – før mig, skjønner du? Ja, det er vel ikke mulig andet, men – aa, det er saa forfærdelig ondt, men – jeg vil allikevel heller vite det. Synes du ikke ogsaa det?»

Hun sat og saa frem for sig. Hendes ansigt var fuldt av alvor, næsten høitidelig! Men hans uttryk var blit mere og mere stivt og lukket. Han vilde smile til hende. Men det blev bare en anstrengt grimase.

«Hvad har *du* oplevet da?» sa han saa tilsidst, likesom motsræbende. «Jeg trodde virkelig ikke –»

Hun vendte sig mot ham. Tonen var lysere.

«Jo, først var jeg noksaa glad i en ung student herhjemme. Og han i mig ogsaa. Han var svært vakker og munter. Men – saa fik han eksamen – og saa traf jeg ham ikke mere. – Saa har der naturligvis været nogen, som har været glad i mig og ikke jeg i dem igjen. Men dem vil jeg ikke nævne. Men saa var der en tysk løytnant dernede – han var saamen baron ogsaa –» der kom et litet skjælmsk glimt i hendes øine.

«Naa?»

«Aa ja – det er nu over to aar siden. Han gjorde svært meget av mig – og jeg – ja jeg syntes, han var forfærdelig bedaarende – saa hvis –»

«Hvis *han* hadde villet det altsaa –»

«Han vilde nok. Men han hadde ingen penge. Og jeg hadde heller ikke noget videre. Og hans forældre ^[57] fik ham til at fri til en rik arving istedet. Ja, det var noksaa tarvelig gjort. Men nu er jeg ham saa inderlig taknemlig for den tarveligheten – kan du nok skjønne, Fredrik! Og den tok nu ikke saa meget paa mig dengang, heller. Ja her har du *min* historie. Nu faar du komme med *din* da.» Hun prøvde at late let og uanfegtet. Men hun turde ikke se paa ham. Hun sat igjen og saa frem for sig, mens hun myste med øinene som en, der er ræd.

«Aa – la være – Elisabeth.» Og der var nu meget mere alvor og meget mere nervøs uro i hans stemme end han hadde beregnet.

Men da saa hun pludselig paa ham med et saa sky og saaret blik, at han kastet sig som over en redningsplanke ut i en omstændelig og temmelig indholdsløs beretning om et par ungdomsflammer, han hadde hat som ung student. Og saa noget senere om en kusine i hans fødeby, som han «næsten» hadde været «litt» forlovet med. Men det var hurtig gaat over av sig selv. Han var kommet helt hjemmefra. Og paa reiser.

«Næsten, litt, forlovet!»

Der skjøt sig pludselig en stikkende smerte gjennom Elisabeths hjerte: Hende hadde han vel kysset!

«Blev hun ulykkelig for din skyld, hun da? Eller, venter hun kanskje paa dig?» Hun talte hurtig og heftig. «Mens vi sitter her, Fredrik?»

Han lo høit. En lettet, kort liten latter. «Nei, hun trøstet sig meget snart. Hun er nu gift og har to barn. – Men Elisabeth da –» Han saa pludselig paa hende. Han kjendte ikke den farve, det uttryk.

Nu sukket hun likesom lettet. «Jeg er saa jalouse, [58] Fredrik.» Det lød næaten undskyldende. «Jeg tror ikke, jeg kunde leve, hvis du nogen gang hadde været saan ordentlig glad i nogen – ja saan som du er i mig, skjønner du. For – for jeg elsker dig, jeg elsker dig saa høit!» kom det saa pludselig i lidenskabelig utbrud som en reaktion mot spændingen, hun hadde været i. «Du er for mig det eneste, det bedste, det deiligste – du maa være min – og *ingen andens i hele verden!*»

Og det skinnende ansigt saa ind i hans.

Men de øine, som prøvde at møte hendes, gled tilside – med en mørk skygge over – talende – bedrøvet.

Der slog i det samme noget ned i hendes sjæl. En anelse – en angst.

«Elisabeth,» sa han næsten tonløst. «Kan du huske, at jeg engang sa dig, at du var renere, høiere og bedre end jeg? – Og – det *er* sandt –» Han kom ikke længere.

Hun hadde reist sig med ett sæt. Hun holdt begge hænder avvergende fremfor sig med et blik som et barns, der pludselig, av en ubegripelig grund, ser en sterk arm, maaske fars eller mors, løftet mot sig til slag. – – Og saa gled hun tilside – sprang henover stien. Hendes hvite kjole skimtedes et øieblik mellem træerne. Hun var borte.

«Elisabeth – Elisabeth!»

Ingen svarte. Ingen kom tilbake. Han blev sittende som lammet. Og nu var der et hvast lynglimt, kaldt som staal, der blinket i hans mørke øine. Hvad var dette for en behandling? Hvad fanden skulde han nu ogsaa –?

Og den sterke, røde overlæbe trak sig et øieblik opover, [59] saa tænderne kom helt tilsyne – som hos et dyr, der blir tirret.

*

Paa bordet i hans værelse laa der ved middagstid en liten seddel:

«Jeg skammer mig over min opførsel og over min feighet. Tilgi mig – og møt mig i eftermiddag, hvis du vil, paa samme sted. Jeg skal være der kl. 5.»

Han blev staaende med det lille papir i haanden. Skulde han? Aa ja – hadde han sagt A, fik han nok ogsaa si B! Han prøvde en liten sarkastisk latter for sig selv. Men angsten kvalte den straks. Miste hende? For alvor? Nei – det var ikke mulig. Slikt var aldrig forekommet. Nei – han vilde ikke slippe hende. Hun skulde bli hans! Og – hun elsket ham jo –

*

«Fredrik, jeg vet at du kan ikke ha andet at si mig, end hvad jeg ogsaa kan høre – og bære.»

Det kom monotont – næsten mekanisk. Som om det var en sætning, hun hadde øvet og lært sig utenad.

De sat atter ved siden av hinanden paa træstammen under granerne.

Det var hende, som brøt gjennom tausheten og den usynlige skillemur, formiddagens scene hadde reist mellom dem.

Nu rakte hun sin haand ut uten at se paa ham. Han tok den og beholdt den i sin. Men han følte, den var kald og klam og underlig livløs.

«Det vil jeg bare si dig, Elisabeth, jeg vil ikke staa for dig som en forbryder.»

[60] Hun vendte sig hurtig mot ham. Der var kommet et alvor og en viss saaret værdighet over hans væsen, der mante hende til at opbyde al sin inderste kraft for at være sterk – og retfærdig.

«Hvad jeg kan ha forbrutt mig, kan du vel vanskelig forstaa og undskylde, fra dit standpunkt,» vedblev han uten at se paa hende, mens alle muskler likesom var stivnet til i ubevægelighet i hans ansigt. «Men jeg, som kjender verden, vet, at for de fleste mænd, der skulde skrifte for – for den kvinde, som – som skal bli deres hustru –»

Han holdt fremdeles hendes haand. Men han følte, at den dirret i hans egen som en liten fugl, én holder fangen.

«Jeg har aldrig været nogen – nogen slags uthaler eller levemand,» vedblev han paa samme underlig stive maate. «Baade min natur og min opdragelse – du skulde vite, hvilken hædersmand min far er, om jeg end tidlig mistet min mor – har været imot slikt. Men – men naturligvis – jeg har jo –» Han saa paa hende. Og holdt inde.

Hele hendes skikkelse rystet som i feberkulde. Og der var en saa usigelig angst og smerte i hendes uttryk, at nu orket han ikke føre det videre paa den maate. –

Han laa paa knæ foran hende med hodet i hendes skjød og fik i korte, avbrutte sætninger med en næsten uhørlig stemme frem sit skriftemaal:

Hvorledes han et par gange i sin første ungdom efter et muntert lag hadde fulgt med sine kamerater paa de mørke veie, hvor lasten altid staa færdig til at lokke netop de unge og ubefæstede. – Hun, som var en ung pike, og vokset op som hun var det, [61] skjønte ikke, ante ikke, hvorledes slikt var. – Og saa – hvorledes der den foregaaende vinter, da han var i Wien, hadde været en ung pike i huset, hvor han bodde, som han –» Han stanset op.

Elisabeth sat ubevægelig. Men han kunde merke, hvorledes hendes hele legeme paa én gang var stivnet til og likesom trak sig bort fra al berørelse med ham.

«En ung pike – hvad slags ung pike?»

Det hviskedes hæst nedover ham.

«Hun var underbestyrerinde og kassererske ved pensionatet.» Det kom neppe hørlig.

«Og det – var – længe?»

«Nei – bare nogen faa uker – de sidste –»

«Og – da du reiste?»

«Hun vidste, at – der var aldrig tanke paa – noget andet.»

Med en heftig bevægelse hadde Elisabeth skjøvet ham fra sig og var sprunget op. Han hadde ogsaa reist sig. Nu stod hun foran ham. Rank og stolt. Hodet høit. Men hvit i sit ansigt, med skarpe, meislede træk, som var de hugget i sten. Hendes øine møtte hans blik. Men de saa ham ikke. Saa sa hun tørt og haardt og haanlig:

«Reis derned igjen – det er hende, som skal være din hustru – ikke jeg!»

«Hvad er det for noget forfærdelig, du sier, Elisabeth! Hun – dernede – har intet krav paa mig. – Jeg har jo sagt dig – kjære –»

Han strakte haanden ut og rørte ved hendes kjole og hendes hænder, som hang slapt ned. Hun vek tilbake som i rædsel.

[62] «Rør mig ikke! Jeg kan ikke mere – jeg kan ikke mere – gaa fra mig!»

«Ja – naar det er paa den maaten, du holder av mig saa –. Jeg synes, det var dig, som netop talte nogen vakre ord om en blomst, som ikke var ræd hverken slud eller mørke – –» Han vendte sig og var nogen skridt borte. Han stanset braat.

Hun var sunket ned paa træstammen, hvor hun hadde sittet, gjemte ansigtet i hænderne og brast i en pludselig hjerteskjærende hulken. –

Han var henne hos hende paa knæ. Han vilde ta hendes hænder. Men hun fór sammen og trak sig tilbake ved hans berøring som ved en fysisk smerte. Bare vedblev at hulke.

«Jeg skulde gi aar av mit liv for at ha sparet dig for dette, Elisabeth.»

Nu tok hun hænderne for øinene og saa paa ham i sin graat, som var blit mildere. Hans ansigt var saa blekt og ganske fortrukket.

Og hun vedblev at se paa ham. Det var, som om dette ansigt pludselig atter blev hende kjendt. Og som hun ikke kunde la være at følge dette smertelige uttryk og disse nye, skarpe linjer.

Han fik tak i hendes hænder. Og holdt dem fast i begge sine.

«Kan du ikke tilgi mig? Kan du ikke la være at tænke paa det mere? For mig er det hele glemt og utslettet. For en mand blir der ikke *noget* tilbake av det, som bare – som ikke har hat noget med hans – hjerte at gjøre. Tro mig Elisabeth, jeg er dig ikke mere uværdig av den grund.»

Hun graat fremdeles. Og trak sine hænder til sig. Men stille, lempelig.

[63] «Aldrig glad og lykkelig mere! Aldrig – aldrig mere.» Det kom sagte, utydelig, med noget barnlig saart i klangen.

«Jo, Elisabeth. Alting er jo blit nyt for mig nu. Siden jeg traf dig. – Jeg visste ikke, nogen kunde være som dig,» vedblev han overtalende og med en lettet følelse av allerede halvt at ha vundet. «Vi mænd tænker ikke paa, at det er noget saa galt og stort, ser du – at det kan bli til saa megen sorg for nogen.»

Hun svarte ikke. Graat framdeles. Men mere stille.

«Saa faar du huske paa, at jeg har sagt sandheten like ut. Jeg kunde jo tiet stille. Men jeg vilde ikke lyve for dig. Likesaa litet som jeg vilde lyve for din far.»

Graaten stanset pludselig. Og det kom hurtig, aandeløst:

«For papa?»

«Ja. Din far spurte mig, om der var noget – om jeg hadde noget baand paa mig. – Og da sa jeg –» Hun knuget hænderne. «Hvad har papa med det at gjøre?» Hun hadde hævet hodet med noget av en pludselig krænket stolthet. Og idet hun, likesom rent uvilkaarlig, la haanden paa hans skulder, og paa en maate, som om nu gjaldt det at verne det, som var deres fælles for alt utenom – vedblev hun: «Fredrik, jeg haaber da, han ikke sier noget til mama! Dette,» – hun stanset op, som om hendes hjerteslag var for sterke. Men der var i det samme kommet en viss høihet og værdighet over hende. «Dette – kommer ingen ved – uten os to.»

[64] «Tak, Elisabeth!»

Og saaledes som det uttaltes dette lille ord. Saa simpelt og stille, saa fuldt av indhold – av ydmyghet og kjærlighet – saa var det som det smeltet den haarde skal om hendes hjerte. Og hun begyndte at stryke ham over haaret. Gang paa gang. Men langsomt, med noget fraværende i uttrykket. Han sa ikke mere – rørte sig ikke.

De sitter atter ved siden av hinanden paa træstammen under de tætte graner, hvis grene har lange, lysegrønne skud som om vaaren – og holder hinanden i hænderne. Men de har begge underlig lukkede ansigter, mens de ser ned paa det store fjeldvand dypt der nedenunder. Det ligger nu mørkt og blankt, uten en krusning, og speiler alle de skogbevokste bredder og grønne sætervange over fra den motsatte side.

Saa trækker Elisabeth et dypt aandedrag og sier med en underlig fjern, stille røst, der likesom ikke er hendes egen:

«Jeg lover dig, Fredrik, at jeg skal gjøre alt mit, forat du ikke skal angre, at du har været aapen og ærlig mot mig i dette. Jeg synes,» hun stanset, «jeg synes, det bare er godt, at alt er blit klart og sandt mellem os. Og – jeg skal ikke nævne det mere. Aldrig. Og» – hun stanser igjen litt – «jeg skal nok prøve – at bli glad – allikevel.»

Og hun bøier sig mot ham og kysser ham. Et langt, dvælende, stille kys, som til en besegling.

Men der er noget ved hende, som gjør, at han ikke endnu tør røre ved hende. Ikke lægge armen om hendes liv, ikke trække hende til sig – som han nu føler en sterk opblussende trang til. For en tung [65] byrde er faldt ham av skuldrene – og han er forelsket. –

Saa gaar de langsomt hjemover.

Men hendes trin er ikke saa lette mere, som dengang den fulde, ubeskaarne lykkefølelse likesom hadde løftet hende en tomme fra jorden. Hun gaar med sænket hode og det er, som om den ujevne sti var hende uvant, vanskelig og besværlig at færdes paa. Hun snubler ogsaa av og til, i tørre kvister, trærøtter og rullende stene, som ligger og stænger i veien.

– Og da man om aftenen paa sanatoriet bad hende synge – for sidste gang – saa rystet hun paa hodet og undskyldte sig med træthet.

*

Men da Fredrik Westby hadde sagt godnat og gik henover til sig selv, saa reiste der sig en uvilje i hans hjerte mot dette hos Elisabeth, der hadde kostet saa megen sorg og møie at komme over – baade for ham og for hende. Det var jo godt, det var overstaat. Men aldrig hadde han tænkt sig, det kunde holde saa haardt. Elisabeths sind var ikke saa let at komme tilrette med, som han hadde trodd. – Hun fik saa sandelig lære sig til at se litt anderledes paa visse ting i den menneskelige tilværelse. For dette her, det var da hverken sundt eller klokt!

Og han kunde ikke hjelpe, at et litet smil kruset sig om de kraftige læber.

«Hvorledes skulde det ellers se ut her i verden?»

V.

[66] Fru Elisabeth Westby, født Kraemer, stod paa altanen utenfor en av de øverste etager paa Hotel Bristol i Neapel.

Hun hadde følelsen av at befinde sig oppe paa et høit bjerg. Nedenunder laa den store, myldrende by. Foran sig hadde hun den verdensberømte utsigt over Golfen. Vesuv og Possilipotangen til hver sin side, og Capris steile, lyseblaa klippeskrænt midt imot! Altsammen skinnende og glitrende i formiddagssolens blændende, brændende lysskin!

Elisabeth syntes næsten, hun nu var som hjemme – hun og hendes nye, rike lykke – her i denne sydens ødsle, sterktfarvede natur, under denne dytblaa sommerhimmel. Sommer, skjønt det endnu kun var midt i april.

I mere end to maaneder hadde den jo fulgt hende, denne hendes lykke, hvor hun færdedes. Mellem mandeltrærnes lyserøde blomsterflor paa Sicilien. Henover valmuernes, violernes og de brokede anemoners foraarsteppe paa Sorrents og Amalfis skrænter. Og her var det som den hadde løftet hende op paa et fortryllet bjerg, hvor al verdens deiligste roser [67] likesom bare dynget sig om hende! De drysset jo over alle gitre og murer, tittet frem mellem oliventrærnes sølvgraa løv og pinjernes mørke naale, spændte fra top til top en æreport av røde, hvite og gule guirlander over hendes hode – og duftet, duftet!

– I dette øieblik var hun alene, der hun stod. Fredrik var for første gang siden deres bryllup blit lagt beslag paa av andre.

Han hadde hernede truffet en gammel bekjendt, en italiensk kollega, der var overlæge ved et av Neapels største hospitaler. Og nu skulde han vises omkring paa sykehuse, klinikker, laboratorier etc.

Rigtignok hadde den danske professor, som med sin frue og en ung søn, der var student, bodde i samme hotel, netop stukket sit venlige ansigt ind ad døren til det store altanværelse, hun og hendes mand bebodde, med et: «Nu, lille frue, hvad sier De saa til en lille omgang dernede?» Det var Neapels kunstmuseum, han saaledes hentydet til, som de i fællesskap flere gange hadde besøkt, og hvor den dannede, kundskapsrike mands førerskap hadde været hende til megen glæde. «Deres mand er jo rømt fra Dem idag, hører jeg? Og nu har De ikke set Deres «Psyche» paa hele tre dage! Og, tro De mig, hun længes efter Dem! For min kone og jeg, og lille Aksel med, vi er nu enige om, at der ikke er saa litet familielikhet mellem jer to – baade i sind – og skind – hadde jeg nær sagt. For stakkel, *der* er hun jo litt defekt,» hadde han leende tilføiet.

Elisabeth hadde takket for komplimenten. Og sagt, at hun ikke kunde motta den uten for saa vidt, som at der jo paastaaes, at man skal komme til at ligne det, man elsker og beundrer mest. – Men idag [68] vilde hun dog heller bli hjemme og vente paa sin mand. Han maatte være her om en liten stund. Og saa skulde de flanere sammen hele dagen.

«Uten vidner – bevar's vel.»

Elisabeth rødmet og vilde svare.

«Aa la være, lille frue,» lo den godmodige professor. «Men imorgen! Sammen til Pompeji med festmiddag efterpaa hos «Gambrini.» Den avtale holder vi nu bestemt paa, ikke sandt?» –

Elisabeth blev staaende ute paa altanen. Det blonde hode under skyggen av en stor, hvit parasol. Hun var blit noget magrere end sommeren forut. Der var ogsaa kommet mere av det levende livs spil over de regelmæssige træk. Og en intens glød hadde gjennomtrængt det dype, likesom fjerne alvor i hendes blik.

Hun stod og speidet, utaalmodig, litt mysende med sine noget nærsynte øine nedover de steile trappeavsatser, og de sterkt svingede veie, der førte ned mot byen og sjøen. Op av dem maatte jo Fredrik komme!

En næsten øredøvende brusen av menneskestemmer, piskesmeld, vognrammel, eselskryten og hundegjøen steg op imot hende dypt fra bunden av alle disse trange gater og smug, der likesom filtret sig ind i hinanden dernede med sine høie huser og flate taker. Disse uhyggelige, smudsige og mørke menneskelige boliger, der nu syntes at ha tømt hele sit indhold av levende væsener ut paa gaten, hvor de saa, under aapen himmel, i det mest brokede virvar og den mest ugenerte naturlighet, førte dagens liv tilende: I arbeide eller lediggang, i endrægtighet eller i slagsmaal, men altid i en, som det forekom, naturgit ^[69] og intensest mulig kraftbruk av alle de lyd, som levende struper magtet at frembringe! – –

Pludselig lød der skarpe smeld der nedenfra. Geværskud! – Hurtige skud, der bredte sig – mangedoblede – sterkere og sterkere! Funklende ildgnister, hvit røk, der dæmret for solen – lukt av brændt krutt, der trængte op til hende! – Og i det samme syntes skraalet og larmen der nedenfra at økes – stige i vildskap, til hylen – til vilddyrbrøl –

Elisabeth hadde engang i Berlin hørt pøbelskriket i et streikeopløp, utenfor en høitstillet embedsmands bolig. –

Og en ubeskrivelig angst kastet sig over hende, saa hendes hjertes slag næsten stanset: Fredrik – dernede – blandt vilddyrene! Han – en fremmed – grepet, myrdet, skutt!

Hun var styrtet ind efter sin kikkert. Nu stod hun atter derute og stirret. Vedblev at stirre – halvt sanseløs – paa trappeavsatserne, paa veislyngningerne, ned igjennem gaternes dype kløfter, indimellem menneskemyldret, hvori hun dog ingen enkelt kunde skjelne! – Hvad var det? Soldater. Brokede uniformer, hjelmer, sabler, bajonetter. Hvor de funklet i sollyset! En glinsende strøm, der likesom *gød* sig indimellem menneskemassen og – og – det svimlet for hende –

– Hun laa næsegrus foran chaiselonguen i værelsets inderste krok med hodet gjemt i henderne. Dirrende, lyttende. Mens skuddene vedblev at blande sig med, overdøve de sterke skrik, og krudtrøken mer og mer fylgte værelset. – –

To sterke arme slynget sig om hende og løftet hende op.

^[70] «Fredrik!» Det var et halvkvalt skrik.

Og hun klynget sig til ham i en saa lidenskabelig heftighet, i en saa overstrømmende glæde, avbrutt av hulken, at det i sin, som han visste det, totale mangel paa al fornuftig grund næsten forekom ham komisk.

«Men Elisabeth da, hvad ialverden gaar der av dig?»

Fredrik Westby var solbrændt som en sydlænding og kraftig og spænstig som sundheten selv. En slags rolig tyngde av tilfredshet hvilte over hele skikkelsen. I de graablaa øine, der virket næsten sorte i sin omramning, kunde der i denne tid vise sig et vekslende uttryk av ømhet, stolthet og glæde. Det forhøiet hans mandige skjønhet og gav den et bevægeligere, mere sjælfuldt præg.

«Skuddene! – Er det revolution? Dræper de hinanden? Skyter soldaterne paa pøbelen?»

Men da lo han saa høit, at det ved sin motsætning skar hende i hjertet.

«Pøbelen! Kjære, du maa da vænne dig til neapolitanerne. Dette er jo deres høieste moro! Vincini sa, her var en eller anden nationalfest idag. Og du kan da skjønne, de maa anstille sig som gale i den anledning. Ellers kan de jo ikke nyde livet! Der var forresten ikke stort værre dernede idag end ellers. Men, den gateskytningen, den burde nu forbydes – formeget er formeget!»

Elisabeth hadde faat ham trukket ned paa chaiselonguen. Og selv hadde hun lagt sig paa knæ foran ham, smøget sig ind i hans arme, med hodet op imot hans kind og lukkede øine: «Saa jeg kan kjende jeg har dig – at ingen har skutt dig.»

[71] Saa reiste hun sig og prøvde at smile, halvt skamfuld over sin egen forskrækkelse.

Skytningen ophørte likesaa pludselig som den var begyndt. I det samme klang der op til dem en glimrende og frisk militærmusik. Det var soldatermarsjen av «Faust».

Og som to glade barn sprang de begge ut paa altanen for at se, hvilken overraskelse der nu atter skulde bydes dem.

Det var en soldateravdeling, der var paa utmarsj. I hurtig, elastisk tempo, i lysende uniformer snodde de sig op fra de trange, mørke gater, op ad de slyngode veie, svingende om hjørnet paa deres hotel, videre op mot høiden, mot klostret San Martino – mens de glade toner laa i luften som lystige seirsrop, som vift av vaiende faner!

«Der ser du enden paa «revolutionen» og «pøbelen»,» lo Fredrik. – «Og saa faar vi se at komme avsted vi ogsaa!»

«Jeg maa bare faa bytte kjole. Og, se her,» hun lo ogsaa muntert, «al denne «affekt» og «revolution», har jo rent ødelagt hele frisuren min! Men det skal nok hurtig være iorden. Bli ikke utaalmodig.»

Hun hadde stillet sig foran speilet, tat en lang, hvit friserkaape paa, og mens hun talte, løsnet hun hurtig sit lange haar, saa det faldt hende som en gylden strøm ned ad ryggen.

Fredrik hadde lagt nogen medicinske tidsskrifter paa bordet. Og tok saa en bok i gult, fransk romanbind op av lommen.

«Doktor Vincini beklaget meget, at de ikke hadde truffet os hjemme forleden. Og de glæder sig svært til at se dig, baade han og fru. Her sender han [72] dig denne boken. Det er nok en fransk oversættelse av

Mathilde Seraos «Danserinden». Den skulde være til din underholdning disse dagene, sa han, mens han imellem tar mig bort ifra dig.»

«Det var virkelig elskværdig.»

«Ja – ikke sandt? Og saa har de bedt os med i Carloteatret paa fredag for at høre «Aida». Det er netop den operaen, boken skal handle om.»

«Saa vil jeg prøve at faa læst den. Og du?»

«Nei – jeg tror, jeg faar andet at gjøre.» Han pekte paa tidsskrifterne. Og begyndte saa, litt bredt og vidtløftig, at utvikle nogen planer om selv at skrive nogen artikler herfra til et norsk, lægevidenskabelig tidsskrift. Der var nogen nye teorier og observationer. – «Ja, nu skal det bli godt snart at komme hjem og i arbeide igjen,» sluttet han. «Men er du ikke færdig nu da, Eli?» la han saa til og tok sit ur frem. Han var nu kommet hen til hende. Tonen var en hel anden, mere nærværende, mens hans øine hvilte paa den skjønnne, lyse skikkelse, der hadde noget rent straalende over sig i sin netop gjenvundne glæde og trygghet.

«Eli – Eli – Elisabeth!» gjentok han likesom dvælende og løftet i det samme paa hendes svære haar. «Sandelig synes jeg, du ligner den Elisabeth i «Tannhäuser», som vi saa i Palermo. Du er bare ganske anderledes vakker og ung end – ja, hvad hette hun nu?»

Stemmen blev litt usikker, mens hans fingre kjærtegnende spilte med den bløte haarfylde, der var som et levende, gyldent fint silkespind – og han bøiet sig pludselig ned og lot det falde som et slør ned over sit hode og ansigt.

[73] Men hun rusket spøkende haaret til sig igjen. «Forstyr mig nu bare ikke!» Stemmen var varm og glad. Og mens hun saa begyndte raskt at sno det rundt med sine fingre og fæste det oppe paa hodet, vedblev hun, som om hun fulgte de tanker, hans ord hadde fremkaldt:

«Ja, jeg tænker ogsaa saa ofte paa den forestillingen. Den var deilig. Især da Elisabeths arier. Vet du, Fredrik, jeg tror, de netop skal ligge for min stemme. Naar jeg nu kommer hjem – ja da faar jeg vel for travlt med at ordne i huset – men til sommeren – ja da skal vi vel paa fjeldet – nei til høsten, da skal jeg faa god tid – da skal jeg indøve –»

En bevægelse fra ham bragte hende uvilkaarlig til at vende hodet. Det var et underlig uttryk i hans øine, halvt skjælmsk, halvt alvorlig. Han la armene om hendes skuldre bakfra og bøiet hendes hode ned mot sit bryst, idet han hvisket nedover hende:

«Jeg tænker kanskje, du kan faa andre ting at tænke paa – og at «indøve» dig i til høsten, jeg, Elisabeth. Hvad mener du om det?»

Hun svarte ikke.

Han vilde løfte hendes hode for at se ind i hendes ansigt. Men han fik det ikke til.

Pludselig gjorde hun sig løs og saa op paa ham. Og der skjød en brændende rødme op i den næsten marmorhvite teint, som sydens sol endnu ikke hadde formaadd at farve eller brune.

Hun hadde med begge hænder faat et litet tak i hans frakkekrave.

«Du –» hun begyndte, men stanset igjen, «du Fredrik –»

[74] Der var noget bløtt og lyst i hendes stemme og over hendes træk, der i dette øieblik gav hendes litt strenge skjønnhet en ny tilsætning av mildhet og ynde. – Hun talte ganske langsomt:

«Du vet jo det, at jeg har svaret «ja» i kirken – da vi stod sammen der ved alteret?» Nu skjød der pludselig et litet, lyst glimt av skjælmeri op i hendes øine. «Tror du kanskje, jeg vil gaa fra det igjen?» Og idet hun sagte, mens hun fremdeles holdt ham fast i frakkekraven, trak ham nedover mot sig og gjemte hodet inde hos ham, kom det næsten uhørlig:

«Jeg elsker dig.»

*

Der hadde været et voldsomt tordenveir om natten, og der blæste en sur vind, mens himlen laa lav og blytung med optrækkende regnbyger, da de, dagen efter, sammen med den danske professorfamilie, reiste ut til Pompeji.

Men det var som om det triste veir passet til stemningen i denne øde by, der hørte mørket og forgangenheten til. Og som nu, kun gjennom menne - skeaandens viljekraft, atter viste sig, blottet som et kjæmpestort, gjennembrutt gravkammer, for menneskelige øine!

Med undren og sælsom betathet vandret de om i de tomme gater, mellem butikkernes og verkstedernes øde rum, og over teatrene og Forums endnu imponerende ruiner. Og overalt, ut av alle disse søiler, løsrevne kapitæler, brudstykker av statuer og fontæner, prøvde nu Elisabeth, især ved sin ven professorens hjelp, i fantasien at opbygge og levendegjøre [75] det sønderstykkede og døde. Men det triste syn av fortærelsen og forvitringen, alt dette, der saa grusomt var blit stanset midt under det daglige livs varme pulsslag, begyndte dog at knuge hende. Hendes blik droges stadig, som hypnotisert hen paa Vesuv, der med sin altid like ulykkesvangre røksøile – som det brændende aandedræt fra en evig ødelæggelsens dæmon – nu var dem saa nær. Og litt efter litt snek der sig over hende en viss utryg uhyggestemning. En trykkende følelse av, at ogsaa de selv, de smaa nutidsmennesker, den dag idag kunde være likesaa utsat for et overfald av denne dæmon, denne store, herjende forstyrrer, som alle de, der i trygghet og travlhet hadde levet og vandret her for 2000 aar siden!

Derfor kom det til at virke dobbelt sterkt, ja næsten overvældende paa hende, da de nu førtes ind i «Vetti's» hus – og pludselig befandt sig i en fremmed, men dog underlig nærværende verden: Værelsernes fresker – alle de graciøse amorinfriser – var jo endnu like levende i sit glade farvespil. Det lukkede Atrium med sine smaa løvprydede marmorkolonetter, sine fontæner og statuetter, sine skulpterte marmorbænker og borde, var nu atter efter disse 2000 aar blit smykket av levende hænder med det friskeste duftende blomsterflor! Et helt litet stykke verdenshistorie igjen opvakt fra det døde!

Der gled ogsaa i det samme et solstreif gjennom regnhimlen. Og Elisabeth frydet sig som et barn over «at faa opleve, være sig personlig bevisst et saant hedensk eventyr», som hun uttrykte sig til sin ven professoren.

Og da de saa endelig maatte løsrive sig, vedblev [76] hun endnu at gaa og fantasere med ham og den unge student Aksel, om hvad de vel nu hadde sagt og følt og foretat sig disse medlemmer av familien Vetti – hvad de nu f. eks. hadde spist og drukket ved deres hvite marmorborde paa det duftende blomsterteppet, og talt sammen om mens springvandene plasket omkring dem – da kustoden, der hadde gaat foran med Fredrik og den danske frue, i det samme vendte sig om mot dem og hvisket noget i professorens øre. De var netop blit ført ind i et andet privathus med interessante ruiner. I næste øieblik hadde alle herrerne fjernet sig sammen med ham og latt de to damer alene tilbake!

Elisabeth saa sig forundret om efter dem. Men den danske dame hadde straks tat plads paa en avhugget stensokkel, og lot til at være optat med at studere resterne av en broket mosaikfontæne like ved siden av sig.

«Men, fru Stern – hvad blev der av herrerne – skal ikke vi ogsaa følge med dem?»

Fru Stern trak paa skuldrene.

«Det lar sig ikke gjøre, min ven.»

«Hvorfor ikke?»

«Jo, det skal jeg si Dem.» Stemmen lød tør og halvt ironisk. «Der er nogen uanstændige vægmalerier eller friser eller hvad det nu er et sted her i nærheten – og der har kun herrer adgang.»

Elisabeth svarte ikke. Men saa bare saa forbauset og tillike saa forfærdet ut, at den anden ikke kunde la være at smile.

«Naa – kjære frue – man faar finde sig i, at verden er – som den er!»

Elisabeth svarte et neppe hørlig, men stolt «nei».

[77] «Og vi maa vel igrunnen kun være instruktionen og de herrer, der staar bak ved den, taknemmelige for, at de vil skaane vor – kvindelige *pudeur*,» fortsatte den anden i den samme, halvt ironiske tone. Og hun gav sig atter ivrig til at granske de delvis ødelagte mosaikarabesker.

Men Elisabeth svarte ikke et ord. Hun hadde ogsaa sat sig ned paa stensokkelen ved siden av professorfruen. Halvt bortvendt, saa denne ikke kunde se hendes ansigt.

Ingen av dem sa noget.

Nu var den lille blaa himmelstripe, der hadde aapnet sig for solen, atter lukket. Et gjennomtrængende vindstøt fór pludselig ind mellem de aapne ruiner, trillet grus og smaasten med en hvislende, skarp lyd henover pladsen mot deres føtter og hvirvlet en sky av sand og støv op i deres øine. Saa blev det atter stille. Minutterne gik. Fru Stern fandt tilsidst tausheten trykkende. Hun vendte sig til Elisabeth. Deres øine møttes. Det var, som om den samme tanke slog dem: Der sat de, disse to kvinder, og *ventet* – fromt og viljeløst – mens deres mænd og den unge søn – denne mors unge søn – var gaat hen for at la smudsige billeder, smudsige indtryk sive ind i deres sjæle, præge sig ind i deres tanker og erindring, for – som alle livets billeder – aldrig mere at kunne utviskes!

Og deres øine møttes atter. I en forstaaelse av den dypest meneskelige samfølelse. Den, som et eneste blik, selv mellem to fremmede, kan være nok til at avdække paa sit sted og i et givet øieblik.

Men pludselig slog den danske, ældre frue op en skarp, kort latter. Den sved i Elisabeths hjerte som [78] et piskesnert. Og hun saa forpint og spørgende op paa hende.

«Ha, ha! Det er næsten humoristisk.»

Endnu et forpint blik. Elisabeth var først blit blussende rød – saa ganske hvid.

«Min mand kunde ialfald la være at ta lille Aksel med sig –» Nu var tonen en ganske anden.

Elisabeth rakte ut sin haand, og tok den ældre dames mellem begge sine og trykket den varmt og sterkt.

«Verden er *forfærdelig!*» svarte hun saa endelig. Stemmen var tør og hæs. –

Det blev som en lettelse for alle parter, at der, i det samme herrerne kom tilbake – uvilkaarlig litt pinlig tause og generte – brøt et voldsomt uveir løs med regnskyl og tordenbrak og store, gule zikzaklyn! Saa tilbaketuren til stationen, hvor de netop naadde tidsnok til toget, der skulde føre dem tilbake til Neapel, kun blev til en eneste ilsom flugt under paraplyer, med enhvers anspændelse av alle evner for at finde fotfæste i de uregelmæssige, stenopfyldte veie og gater, hvor regnstrømme fosset frem mellem alle aapninger.

*

Da de sent paa aftenen kom hjem til hotellet, laa der brev fra fru Heddy Sperling til Elisabeth.

Det begyndte saaledes:

April, 19..

Kjære Elisabeth!

Du kjender jo min forkjærlighet for den berømte sang:

«Hvor kan man plukke roser,
Hvor ingen roser gror?»

[79] Det maa være, fordi der er et visst baade fatalistisk og egte logisk drag i min karakter. Den dype sandhet i de følgende linjer har ogsaa altid forekommet mig saa storartet selvindlysende:

«Hvor kan man finde kjærlighed,
Hvor kjærlighed ei bor?»

Hvad roserne angaar, saa er det jo *dig*, som plukker dem nu, mens jeg paa samme tidspunkt, nemlig i paasken, har været oppe paa høifjeldet, hvor som bekjendt «ingen roser gror», og gaar paa ski isteden.

Og kjærligheten –??

Min egen ven – du har jo baade roser og kjærlighet! Det første fortæller du selv, det andet læser jeg, verdenskloke menneske, mellem linjerne! Er det grunden ikke *for* uretfærdig fordelt?» –

Hvorpaa der fulgte en hel del løsrevne digressioner. Tilslut kom det saa igjen:

– – – «Altsaa paa ski i paasken. Efter doktorens og gode venners indskydelse. Og paa *vort* fjeld! Der ligger mange minder deroppe for dig, Eli! Hele sanatoriet var fuldt! Der var ogsaa megen og høi stemning. Det skulde været morsomt om I ogsaa hadde været der. Vilde du ikke gjerne set de kjære steder i vinterdragt? Og din mand skal jo være storartet paa ski! – Og saa den kjære assessor savnet jeg da. Men, ak, for «Der Wanderer» er jo ikke skiløp en sport at drive! Stakkars, han vandret nok isteden hver eneste helligdag med sin mama, pent og sønlig til kirke, han, kjender jeg ham ret!

Men Poul var heller ikke med. Han hadde ikke lyst, da han er for tyk til at gaa paa ski (og for doven). Og han hadde ikke tid – hvorfor? Fordi ^[80] han nu meget mot sin vilje (sic! er det ikke saa, det staar i aviser?) er blit indvalgt i endnu en av de titusen komiteer, som funktionerer i vor kjære hovedstad for tiden. Han skal utarbeide en betænkning, fordi han er denne komité's formand. Og betænkning er en sak – man skal betænke sig paa! Og det har han altsaa gjort i paasketiden – foruten at læse aviser! Efter min hjemkomst sitter han nu omtrent hver aften enten i denne komité eller i andre komitéer. Og jeg sitter hjemme – alene. Og da jeg nu ogsaa har paadrat mig en vemmelig forkjølelse, NB *efter* at jeg kom tilbake i den urene byluften, saa benytter han naturligvis anledningen til at komme med sit: «Ja, der ser du, hvad skulde du saa deroppe. Hadde du gjort som *jeg* sa, da – ak – ak!»

Nei – nu blir jeg rent i daarlig humør igjen –

Huf ja – saa meget kan du altsaa skjønne, at jeg glæder mig uhyre til at faa dig hit. Jeg skal nyde – bokstavelig talt gastronomisk nyde – baade dig og Fredrik (han er jo min fætter nu), det kan du tro! Dine kasser begynder nu allerede at komme fra Berlin. Jeg glæder mig til at sætte istand huset dit, saa godt jeg kan. Lykken i det præsterer du jo selv, du «verdens lykkeligste menneske».

Men, ja – nu er det bedst, jeg sier farvel. Skriv snart, hvis du kan finde en liten stund, hvor du ikke

er saa optat med at gaa paa roser eller av at dyrke Fredrik, at dine tanker kan svæve hjemover til din

stakkars, gamle kusine

Heddy.

*

[81] Elisabeth hadde med et uvilkaarlig smil rakt sin mand brevet.

«Hun er skrækkelig rar, men hun er snil og hyggelig, Heddy, stakkar,» hadde han svaret, da han leverte hende det tilbake.

«Hvorfor stakkar? Tror du ikke, at hun er glad i Poul – eller han i hende?»

Elisabeth maalte for tiden alting med sine egne maal.

Han svarte ikke straks. Nu hadde han et litet smil om munden: «Du hørte da visst paa sanatoriet ifjor sommer, at der hadde været en hel del snak om hende og K. (han nævnte en yngre forfatter) aaret iforveien paa et badested – jeg husker ikke hvor?»

Elisabeth rystet paa hodet. Hun hadde pludselig faat noget avvergende, lukket i sin mine.

«Han skal nu forresten ha opført sig rent skammelig mot hende. – Hvem var det nu, jeg hørte det av da?» vedblev han uten at lægge merke til hendes taushet. «Kanske det var assessor Bjelke –»

«Jeg er sikker paa, det ikke var assessor Bjelke. Og jeg er sikker paa – at det om Heddy ikke er sandt,» kom det anstrengt fra Elisabeth.

Nu var der noget i hendes stemme, som gjorde, at Fredrik heller ikke fandt det umaken værd at gaa videre ind paa dette emne. Han henkastet derfor bare som en slags likegyldig slutningsbemerkning:

«Den Poul Sperling ser nu heller ikke ut til at være manden for at passe paa en kone.»

Hun hadde vendt sig halvt bort. Og stod med bøiet hode – den vakre profil som stivnet i marmor – og saa hen for sig som med en grublende, smertelig

[82] søken. Og hun merket ikke det hurtige blik, uvillig og irritert, der i det samme streifet hende fra den anden ende av værelset.

Saa trak hun en lang pust som for at kaste noget tungt fra sig.

«Ja du – er det mig, som gaar paa roser, saa er det nok dig, som «plukker roserne» til mig, Fredrik,» sa hun med hentydning til Heddys brev, og pekte i det samme paa en enorm buket lyserøde roser, hans gave til hende fra om morgenen. «Jeg» – hun kom hen til ham og la begge hænder paa hans skuldre –

«jeg – som jo er «verdens lykkeligste menneske».»

Men han var ikke en saa slet iagttager, at han ikke skjønnte, at der, trods alt, var kommet noget visst sordindæmpet baade over hendes blik og hendes stemme.

VI.

[83] Opførelsen av Verdis *Aida* i det kjæmpemæssige Carloteater var i alle dele en brilliant operaforestilling.

Et storartet orkester og gode sangere, der alle hadde denne *verve*, denne italienernes medføtte *stringendo*, *appassionato*, der især i deres eget lands musik vibrerer gjennom de enkleste melodier og adler selv de banaleste harmonier. Straalende dragter, glimrende optog og et *corps de ballet*, der i antal og opsætning vel søker sin like i hele verden!

Elisabeth sat ved siden av Signora Fiametta Vincini paa første bänk i den lille hyggelige, røde fløilsloge, doktor Vincini hadde tat for anledningen, mens de to herrer hadde tat plads bak dem.

Doktor Vincini var en liten, tykfalden, næsten til overdrivelse høflig og elskværdig herre med et stereotyp smil i sit litt blekfete ansigt, helt omrammet av et stort, kulsort helskjeg og et par smaa, sorte, stikkende øine. Madame Fiametta var endnu fetere. Hun hadde et godt, noget stort ansigt, svære gnistrende diamanter i ørerne, runde, brune øine med litt tunge lok og et godmodig, litt apatisk uttryk. Men det var et venlig og naturlig smil, der lyste op i hendes [84] træk, naar hun, saa godt hun formaadde, paa sit daarlige fransk underholdt sig med den norske frue, som talte sproget med lethet.

Doktor Vincini, der i motsætning til sin hustru var det franske sprog fuldstændig mægtig, var i mellemakterne meget optat med at vise hende forskjellige neapolitanske notabiliteter og fæste hendes oppmerksomhet ved enkelte fremstaaende damer omkring i logerne, av dem, der spillet en rolle i det høiere selskapsliv eller blandt kunstnerkredse. Paa samme tid spøkte han med hende om hendes mands sydlandske utseende, «*dolce et passionato*», ikke sandt, *madame?*» Eller han komplimenterte hende selv for hendes blændende teint og gyldne haar. – Saa pekte han paa en dame klædt i sort, som netop kom ind i en loge nær ved deres egen. «*Ecco Mathilde Serao.*»

Elisabeth grep ivrig kikkerten for at se, hvordan hun saa ut denne forfatterinde, hvis varme og levende skildring av en balletdanserindes liv hun netop hadde fulgt med saadan interesse.

«De har læst boken, *madame?*»

«Ja – og jeg er Dem meget taknemlig for den. Men den er saa trist – saa trist.»

«*Ah, madame – vous avez le coeur trop tendre.* Den stakkars lille «*danseuse*» hadde rigtignok en ulykkelig passion. Men hvorfor skulde hun da ogsaa være saa dum at kaste sine øine netop paa en, som ikke hadde tat den ringeste notis av hende? For hvem hun ikke eksisterte? *C'était par trop romanesque?*»

«Men det er det hele, som er saa tragisk,» mente Elisabeth, «hele miljøet. At de alle sammen var saa [85] daarlige, saa letsindige. At livet dernede i kulisserne var saa korrumpert, saa forfærdelig. Jeg maa tænke paa det, nu iaften, hele tiden,» la hun til, i det samme teppet nu gik op, og en stor «*scène de ballet*» netop skulde arrangeres. «Jeg synes, jeg ser hende overalt, Seraos lille, ulykkelige danserinde! Jeg indbilder mig, at der maa være noget av en tragedie i hvert av disse hundreder av menneskehjerter dernede! Alle disse, som nu danser og smiler og ikke for os er mere end en eneste liten uhørlig tone i den

hele, store klangvirkning. Eller som en liten farvet penselklat, en maler sætter paa lerredet, og som ingen betydning har uten den at være en næsten usynlig brøkdell av det hele billede! – Og saa er det dog en ulykkelig, menneskelig sjæl.» –

«Aa, I nordiske kvinder, som filosoferer saa dypt over livet!»

Det pinte i det samme Elisabeth, at hun hadde latt sig forlede til at gi uttrykk for sine tanker og stemninger likeoverfor denne mand. Hans staaende smil, hvori hun nu fandt noget koldt og kynisk, de stikkende øine, der av og til næsten generte hende ved sit paagaende uttrykk, begyndte at virke frastøtende paa hende, trods den næsten anstrengte opmerksomhet og artighet, hvormed han lyttet til hendes ord.

«De maa ikke ta det saa tragisk, *madame*,» fortsatte han. «Vi kan jo ikke *alle* være helgener. C'est à déplorer, *madame*.» Elisabeth syntes, der var skjult noget spottende i tonen. «Jeg maa dog berolige Dem med, at Seraos «*danseuse*» dog neppe hører virkeligheten til,» fortsatte han. «Jeg kjender adskillige av dem dernede. De tar livet let og morer [86] sig godt. Er de bare vakre, kan de leve som prinsesser. Men rigtignok ikke efter «*la morale bourgeoise*».» Han trak paa skuldrene. – «Kan De huske i Wien, doktor Westby?» Han vendte sig i det samme, tydeligvis noget skuffet over Elisabeths væsen, og talte paa tysk til sin kollega. –

Elisabeth hørte ikke, hvad de sa. Der strøk en svidende, pinefuld fornemmelse over hendes bryst, i det samme den bys navn var blit nævnt. Det var den episode der av Fredriks fortid, der hadde bitt sig fast hos hende, fordi det var den, hun med sin fantasi lettest kunde gripe.

Og denne, ogsaa rent fysiske smerte tok i dette øieblik til med en saa intens styrke, at blodet skyllet op i hendes ansigt. Hun grep sin kikkert for at tvinge sig til at følge dansen paa scenen. Men det flimret for hendes øine, saa alt det brokede, glimrende, flagrende dernede – dragter, utstyr, belysning – gik rundt for hende og gjorde hende svimmel, mens tankerne jaget hinanden, hurtig, febrilske:

Om denne mand, denne italienske doktor, kjendte Fredriks hemmelighet dernede fra? Om han hadde set – kanskje bifaldt og moret sig derover? Han hadde vel selv hat noget lignende? Maaske endnu mere, endnu værre? – Hendes fantasi begyndte at arbeide: Hvor hadde de været sammen? Hvorledes saa hun ut, denne unge pike, som Fredrik – hvorledes hadde det hele været? Der formet sig billeder inde i hendes sjæl, strøk over hendes hjertenerver som glødende jern. Nei – hun vilde ikke – vilde ikke –

«*Mon dieu, madame – vous vous trouvez mal, prenez mon sel.*»

[87] Madame Fiametta holdt en grøn flacon op til Elisabeths næse.

Med en voldsom anstrengelse behersket hun sig. Forsøkte at tale, at late interessert i, hvad der foregik paa scenen. Saa vendte hun sig om for at si noget til sin mand – i en slags impulsiv trang til at møte hans øine og derved likesom hente tilgivelse for sine tanker – for at hun ikke bedre kunde lønne hans aapne og sande færd.

Men han og doktor Vincini stod nu opreist og saa med kikkerter paa ballettens primadonna, der just hadde sit soloparti, ballettens clou. Hun var udmerket smuk, hadde en herlig skikkelse og danset med en

gratie og en rytme, der i sig selv maatte virke som skjønn kunst. Men hendes dragt var saa minimal, at det syntes utrolig, at saadant kunde taales paa en stor bys hovedscene. –

Doktor Vincini rørte just ved den andens arm og sa noget, idet han lo. Fredrik flyttet litt paa kikkerten og svarte med et lignende smil. Det var aabenbart danserindens person, de diskuterte – maaske med lægens kjenderblik – og vedblev at betragte. –

Elisabeth vendte sig hurtig til madame Fiametta og gjorde hende et likegyldig spørsmaal.

Madame Fiametta, der med sit apatiske smil i sin kikkert rigtig hadde svelget i at følge den pragtfulde ballet og lytte til den glade, lette musik, vilde nu ogsaa gjerne vise sin unge gjest, at hun var inde i den høieste societets *crônique scandaleuse* – uforstyrrelig sikker som hun var paa, at dette emne ogsaa var det, der hos den anden maatte vække den mest udelte interesse.

[88] «*Ecco – madame*» – hun pekte paa primadonnaen – «hun er *il duca di M's maitresse*. Neapels rikeste og eleganteste kavalier, av ældgammel familie. Se det deilige diamantkollier, hun har paa! *Duchessaen* har dem ikke saa gode. Man sier, han har git denne *ballerina* et av de bedste familiesmykker. Og *duchessaen* skal være skrækkelig *jalouse*. Det er nu heller ikke i sin orden. Det er det ikke. – Men de stakkars mænd – *poveri signori!*» Hun lo, saa hun viste sine store, hvite tænder og trak paa skuldrene. «De mister jo baade forstand og takt, naar først den slags damer faar kloen i dem! Ikke sandt? Hun skal forresten være *molto gentile, questa ballerina* – og meget godgjørende ogsaa,» la hun til likesom med et litet undskyldende suk, idet hun nu brukte sin vifte med forhøiet iver for at avkjøle ansigt og hals.

*

Efter en elegant souper med Vincinis hadde Westbys tat en vogn og kjørte nu op gjennom de trange, mørke og steile gater, der som en slags gjenvei førte op til deres hotel.

Elisabeth sat ganske taus under det kvælende tryk, hun ikke kunde bli herre over, fra den moralske atmosfære, hun indaandet, og som nu trængte sig ind paa hende fra alle kanter. Og hun svarte kun med enstavelsesord paa de bemerkninger, Fredrik av og til henvendte til hende. Han var derimot meget fornøiet og oprømt, og plystret av og til en stump av de melodier, de netop hadde hørt. Hendes tilsynelatende passivitet begyndte at kjede ham.

«Naa, Eli – hvad er der iveien med dig? Har du [89] ikke moret dig kanske? Du er saa «*mürrisch*», synes jeg.»

Hun undskyldte sig med, at hun var ræd i disse mørke, næsten folketomme smug. Hun syntes, kusken saa ut som en bandit.

«Har jeg ikke ret i, at du er en stor hare, du med dine revolutioner og banditter?» spøkte han. «Vær du rolig – jeg skal nok greie banditten, hvis han kommer. – Jeg synes sandelig, det er værre med de kvindelige banditter her i Napoli jeg! Dem er der sandelig overflod paa – værre end i nogen anden by, jeg har været», la han leende til.

«Hvorledes det?» kom det sagte.

«Det er jo næsten umulig for en skikkelig, gift mand at gaa i fred for dem paa gaten her – om det saa er midt paa lyse dagen!»

Hendes hjerte snørte sig sammen. Hun turde ikke tro sin stemme til et naturligt svar.

«De formelig hænger sig i armene paa én.» Han hadde tændt en cigar, som han nu røkte nogen hurtige drag av og saa kastet fra sig igjen. «Uf, den tobakken her!» kom det ærgerlig. Han hadde tydeligvis ikke nogen anelse om, hvilket indtrykk hans bemerkninger hadde gjort paa hende, for hvem bare tanken paa den situation, han berørte, var en ulidelig kval.

«Nei, du,» fortsatte han og vendte sig atter til hende, «de italienerne, de er ugenerte av sig – det faar én late dem! Ja, det er ganske utrolig – nu skal du bare høre.»

Han var opspilt og meddelsom. Likesom uvilkaarlig rykket litt med, han ogsaa, av denne sydens malstrøm, der bruste om dem.

[90] «Naa?» spurte Elisabeth sagte.

«Du vet, vi gik ned i balletfoyeren i en mellelagt – Vincini og jeg?»

«I balletfoyeren?» gjentok hun. «I sa foyeren – jeg trodde, Dere skulde spise litt eller røke en cigaret.»

«Nei da – det stik motsatte, hadde jeg nær sagt. Jo, ser du, Vincini, han er godt kjendt dernede –»

«Jasaa –»

Han oppfattet ikke det, der laa under i hendes tone. Og han kunde ikke se uttrykket i hendes ansigt, mørkt som det var.

«Der var forresten en masse herrer dernede, skjønner du –»

«Hvad slags herrer er det?»

«Alle mulige slags. Mest av de allerhøieste elegancer. Baade ducaer og marcheser og generaler og ministre og bankierer – unge og gamle – nogen med hvitt haar og andre med dun paa haken. Vincini kjendte dem næsten alle sammen, han. Der var en duca dernede, som han var dus og fornavn med fra studentertiden. – Du kan tro, der var en kurtiseren og en parlamenteren og komplimenteren. Og alle disse danserinderne, de svinset omkring i sine korte skjorter! Enkelte av dem var saa viktige, saa det var rent latterlig. Og saa alle de farver! Jeg blev ganske ør i hodet, jeg – jeg hadde nu aldrig set slikt før –»

Hun svarte ikke, men fik sin haand ut av kaapen for at faa fat i hans, som hun holdt saa fast og varmt paa, at det et øieblik dæmret for ham, hvad der laa paa bunden av denne lille bevægelse.

«Aa, du er en urimelig én, er du! Men det var Vincini, jeg skulde fortælle dig om. Der staar en [91] *ballerina* borte i et hjørne med flere herrer omkring sig. – Tænk, saa fortæller han mig, uten at blunke, at hun hadde været hans elskerinde!»

Et utrop fra Elisabeth stanset ham.

«Nei da – det var førend han blev gift med Fiametta, skjønner du. Han brøt med hende for Fiamettas skyld –»

«Stakkars –»

«Du mener *ballerinaen* – nei da, Vincini sa, hun bakefter hadde hat en prins – stenrik – til protektor, saa –»

«Nei – jeg mente Fiametta,» sa Elisabeth kort og tørt.

«Aa –.» Han stanset. Nu slog der noget ned i ham. Han husket pludselig paa en scene paa høifjeldet, hvor han var kommet tilkørt. Han hadde ikke glemt den. Om end hun hadde holdt sit løfte. Hverken i ord eller miner hadde hun nogen gang hentydet til dette. Men han ante – og bare denne anelse fyldte ham med irritation – at, om han end der kunde trøste sig litt med at ha faat bibragt hende et sundere syn paa livet – saan i det hele tat – saa sat dog skuffelsen fra dengang igjen i hendes sind som en brod. Og den kunde nok, ved given leilighet, komme til at vendes mot ham selv – saare baade hans værdighet og hans selvfølelse dypere, end han skjøttet om.

«Jeg kan ikke rigtig like Vincini, du Fredrik,» vedblev Elisabeth efter en liten pause, uten at ane, hvad der foregik i hans indre. «Jeg kan ikke gjøre for, at jeg ikke synes om ham,» la hun til i en tone, der bad om undskyldning.

«For dette her's skyld, naturligvis,» svarte han ^[92] ærgerlig. «Det var bare saa inderlig dumt av mig at fortælle dig dette om ham, stakkar –»

«Nei – Fredrik – jeg –»

«Og jeg vil si dig,» avbrøt han heftig, og han trak i det samme sin haand hurtig ut av hendes, «Vincini er ikke, og har ikke været, nogen dagdriver av en levemand, med kjærlighetshistorier i øst og vest som livsbeskjæftigelse! Arbeidsom har han været – en bra kar, – men *menneske* ja» – han gjorde en liten stans – «om du tillater det?»

«Jeg kunde straks ikke like ham,» svarte Elisabeth med anstrengt ro. «Der er noget ved hans uttryk – noget materielt – tarvelig – saan i det hele – synes du ikke ogsaa?»

Hans svar kom ikke straks.

«Du er temmelig rask i din dom.»

«Jeg dømmer jo ogsaa bare efter mit indtryk iaften. Men – nogen virkelig *fin* mand –»

«Preussisk løytnant og baron er han jo rigtignok ikke.» Stemmen var skarp.

«Aa nei, Fredrik da,» kom det nu hurtig og saart» «Det er jo ikke saan, jeg mener det. Bare – bare – jeg kan ikke rigtig forklare det – at hans uttryk likesom er saa langt borte fra alt – sjælelig.»

«Sjælelig! Der har vi det!» lo hendes mand irritert. «Nei, kanskje ikke i din betydning. Men han er sandelig en intelligens, en dygtig, overlegen mand og kundskapsrik. – Han vil snart ha et europæisk navn,

vil jeg si dig! Overlæge – i hans alder – jo, jeg synes, det kan være nok *sjæl* i det, jeg. –

– Den stakkars Vincini er da ialfald «fin» nok til at vurdere dig,» fortsatte Fredrik, da Elisabeth intet svarte, og i en mere formildende tone. «Han komplimenterte ^[93] mig i de sterkeste uttryk for mit valg.» Der var et selvbevisst uttryk i bruken av dette sidste ord. «Din blonde skjønnhet hadde gjort indtryk paa ham. Jeg la nok merke til, hvorledes han saa paa dig. Men han syntes bare, du saa noget marmorkold ut, sa han. Men jeg forsikret ham, at der var varmt nok blod i den statuen!»

Han kunde i mørket ikke se, at Elisabeths ansigt var blit rødere og rødere. Stemmen skalv litt og var neppe hørlig. Men der laa en dyp bebreidelse paa bunden av den:

«Gjorde du – til ham? Fredrik, jeg forstaar ikke –»

Han svarte ikke. Hele den sidste del av samtalen hadde ægget hans allerede irritable stemning. Men Elisabeths sidste ord bragte den op til en heftighet, som han næsten ikke mere kunde gjøre sig til herre over. De stak ham endnu skarpere, fordi han inderst inde, til en viss grad, maatte erkjende deres berettigelse. Og nu lette han bare efter noget, der kunde saare hende igjen – rigtig dukke hende ned.

Vognen stanset foran Hotel Bristol.

Deres store værelse straalet i sin elektriske belysning, og paa bordene bugnet det av blomster, roser, violer og nellikker, som fylgte det med sin duft.

Men uten at se sig om og uten at si et ord, gik Fredrik like ut paa altanen, hvortil begge døre stod aapne i den varme aften. Og han blev staaende derute, under den mørke nathimmel, hvorpaa Vesuvs mægtige ildsøile og de glødende striper, der syntes at trænge sig ut til siderne fra vulkanens brændende indre som gjennom en tynd skorpe – nu lyste med en uhyggelig glans.

^[94] Elisabeth begyndte imidlertid i taushet at lægge av sit tøj. Med en syk, tung træthet i sjælen. Og med en pinefuld fornemmelse av at ha saaret den mand, som hun elsket av hele sin sjæl. – Aa, det vidste han jo saa godt! – Men nu maatte hun faa ham bort fra dette. Hvad hadde de med det forheksede Neapels umoralitet at gjøre? Og hvad var nu Vincini egentlig for de to? Bare et flygtig møte. – Og hun selv – hadde hun kanske ogsaa dømt for hurtig og for strengt?

«Fredrik – vil du ikke komme ind? Jeg har oranger til dig.» Hun forsøkte at tale i en let og lys tone. – Og med at par enorme appelsiner i hver haand kom hun imot ham. Han vendte sig ved hendes ord. «Nei, tak, jeg skal ikke ha.» Om det var av vanvare eller som et uvilkaarlig utslag av hans oprørte stemning – men i samme øieblik som han saa vilde passere hende for at gaa ind igjen i værelset, støtte han temmelig ublidt til hendes arm, saa appelsinerne faldt fra hende og trillet ned paa gulvet.

«Saa mine venner er ikke fine nok for dig!» brast det nu endelig ut av ham. Tonen var saa heftig, at den var hende ukjendelig.

«Fredrik –» Hun fik ikke mere frem.

«Og jeg selv, jeg er jo heller ikke fin nok for dig! – Saa du maa paata dig at opdra mig – retlede mig – for at jeg ikke skal gjøre skandale – med min mangel paa fin-fine nerver.»

Der reiste sig noget i hende, der med ett gjorde hende iskold. Hun hævet hodet og saa paa ham. Men det varte bare et øieblik.

«Jeg mente det ikke saan.» Hun knuget hænderne ^[95] fast sammen for at beherske det oprør, der var i hende. «Det var bare det, at jeg syntes – at du – likeoverfor Vincini – og at naar han gjorde taktløse bemærkninger – om mig – at du –»

«Jeg vil si dig en ting, Elisabeth.» Der funklet et lidenskabelig glimt i hans øine, og han var meget blek. «Jeg advarer dig. Ta dig iagt! Dette – dette snerperiet dit – denne evindelige dyds» – han lette efter et ord – «dydsopblæstheden, som du sent og tidlig bærer tilskue – det der virker – mildest talt – ofte noksaa – *taktløst*,» han la sterkt tryk paa ordet, «synes *jeg* da, mindre *fint* ogsaa, om jeg tør si det. – Saa *du* kunde kanske, merkværdig nok, trænge en tilrettevisning, du selv! For den, som prætenderer at tænke saa «rent» som du gjør, bør vel ogsaa tænke saa «rent» som mulig om andre ogsaa, ikke sandt? Men *du* lægger den ufineste betydning i alt det, som sker. – Hvordan har du ikke sittede sur og furten her iaften, mens *andre* gjorde alt for at more og glæde dig! Jeg undskyldte dig, fordi jeg virkelig trodde du var træt. Og hvorledes bar du dig ikke ad forleden, efterat vi kom tilbage fra Pompeji, ved middagen hos Gambrini? Tror du ikke, jeg la merke til det bededagsansigtet, du satte op hele tiden, mens vi alle rigtig anstrengte os for at faa stemningen op? Hvad tror du, din ven professoren tænkte om dig? Tror du, han eller hans frue syntes, det var saa *fint*, at du sat der og bare tænkte paa – denne historien derute – som du naturligvis er høitidelig over idag ogsaa. Jeg tror, jeg begynder at kjende dig nu – endda du ingenting sier! Der stikker hovmod i det der, skal jeg si dig, – en utaalelig arrogance –»

^[96] Elisabeth var litt efter litt veket tilbake. Med store, stive øine fæstet paa ham. Følgende hans bevægelser, hans uttryk. Dette blik – denne stemme – disse ord – til hende – fra ham!

En forfærdelse – næsten forstenende – en vision av noget som en pludselig dyp, mørk kløft, der aapnet sig mellem dem – hvad var *alt andet* mot dette? Han saa uttrykket. Og det hvite ansigt med de vidtaapne øine, der saa ut som de ikke mere kunde lukke sig. Og den skjælvende, halvt avmægtige skikkelse, der støttet sig til en stol. Hele dette hjælpeløse – av ham avhængige – av ham næsten knuste – av hans magt – fordi det var ham, hun elskede – som *hun* kunde elske – –

– I samme øieblik er han henne hos hende, tar hende ind i sine arme, og sier: «Vær ikke vond, Eli» og «Jeg skal aldrig mer være sint og styg». – Og den dirrende skikkelse kommer litt efter litt til ro. Og de to unge legemer bøier sig igjen mot hinanden saa uvilkaarlig, som vokset bøier sig mot ilden, blir myke og varme, smelter stivheten, kulden, motstanden, bitterheten – blir ett aandedrag – ett hjerteslag –

«Nei, Fredrik, men du maa aldrig se saan paa mig mere – ikke med de øinene – du maa ikke ha den stemmen, naar du taler til mig – jeg dør av det, Fredrik – elskede.» Elisabeth hvisker sagte. Og den bløteste ømhet er i hendes hvisken, der næsten blir borte som i et suk –

Og da hun nu møter hans blik, saa træffer den hende igjen denne glans, dette dype, magtfulde, dragende, dette ydmyge og bønlike, som hun kjender – dette skjønne blik, som manden kan eie i sin ^[97]sterkeste attraa, og som den kvinde, der elsker, glider villig og viljeløst imøte, med bævende hjerte – paa strømmen av sit eget varme, bankende blod – til hendes livs høieste lykke – eller dets dypeste

fornedrelse.

*

Men da Elisabeth, dagen før hun skulde forlate Neapel, stod og betraktet den vakre Psyche-buste i det bløte Cararamarmor, som hun netop, med den danske professors hjelp, hadde valgt sig til erindring om sit Italie-ophold – saa var det for hende, som om den virkelig var *levende*. Dette skjønne ansigt med det rene, skjære, alvorsfulde uttryk, syntes kun hensunket i sine egne tanker, langt borte fra, langt over al den verdens mylder, larm og synd, der omgav hende.

Nei – *her* var aldrig Psyche blit skapt – hun tænkte paa Pompeji, hun tænkte paa Neapel, denne vilde, støierende, stakaandede by – nei, i et andet land, i Grækenlands helligdom, der hadde hun hat sit hjem!

Menneskene *der*, de hadde elsket det alvor og den høihet, der ut fra hende strømmet dem imøte. De hadde stille lyttet til hendes tause tale, fordi den sa dem, hvad de selv bar paa dypet av deres egen higende sjæl. Til hendes kyske skjønhet hadde de klynget sig som til en redningsplanke i lidenskapernes oprørte sjø. Hun gav dem sikkerhet for, at kyskhetens og renhetens ideal ogsaa engang var steget ned og hadde aapenbaret sig her paa jorden. Og en benaadet kunstner hadde øinet det paa sin aands høieste flugt.

I et tempel hadde hun staat – men meislet av en jordisk haand. Gud ske lov!

ANDEL DEL

I.

[101] Der var gaat fem aar siden hine vaardage i Neapel.

Det var en klar vinterdag i februar.

Fru Heddy Sperling, iført en elegant, pelsverkbesat spadserdragt, stod utenfor entreen i 2den etage av en stor, moderne leiegaard i hovedstadens centrum. Trappen, der var smal, snodde sig i korte, ubekvemme svingninger, og trinene var belagt med blomstret linoleum, hvorav det meste av de oprindelige farver var avslitt.

Gjennem et aapent vindu i opgangen trængte der sig op fra gaardsrummet en ubehagelig luft – stenkulsrøk tilsat med en ram lugt av saltet fisk og røkede fetevarer.

Og fra det aapne portrum trængte gatefærdselens mangehaande lyd sig frem med vognrammel, bjeldeklang og den ensformige, gjennomtrængende klemten fra klokkerne paa de elektriske sporvogne.

Fru Heddy tok raskt i messinghaandtaket paa døren. Paa den hvite porcellænsplate læste man doktor Westbys navn med tilføiet kontortid. Den var laast.

Hun saa paa det lille ur, besat med smaa diamanter, som hun bar utenpaa sin hanske paa venstre haand. Ti minutter over –

[102] Hun trykket paa knappen til den elektriske ringeledning. Husets barnepike lukket op. «Naa Klara,» hun nikket venlig og kjendt – «kommer jeg virkelig forsent idag? Er doktoren gaat?» «Nei, doktoren er ikke gaat endda. Han venter visst paa fruene – værsgod!» Hun aapnet døren til venteværelset, hvorfra atter en dør førte ind til doktorens indre kontor.

Doktor Westby sat ved sit store eketræs skrivebord og skrev. Han reiste sig straks. Hans fremmedartede skjønnhet var like mandig, hans væsen en grad sikrere. Man følte, han var blit sig sin magt, ikke mindst likeoverfor kvinderne, mere bevisst.

«Du skulde ha mulkt, Heddy,» sa han smilende. Fru Heddy hadde straks foreslaaet dus med sin kusines mand.

«Vil du ha ti øre?» Hun rakte en liten sølvpengepong i veiret. «Jeg har hat min franske konversationstime idag. Mr. Bartet var *saa* morsom.»

«Virkelig?»

«Og saa *skulde* jeg nu komme allersidst, da,» la hun til og lo.

Fru Heddy hadde ikke forandret sig meget paa de fem aar. Øinene var like vakre og spillende, skiftende i uttryk fra en viss varm, indsmigrende hjertelighet til kjølig, drillende ironi. Figuren var like slank og elastisk. Omkring munden var der dog kommet nogen ganske fine, trøtte linjer. Og der var maaske i hendes væsen, i endnu høiere grad end før, dette nervøse, flakkende, der engang hadde bragt assessor

Bjelke til at finde likhet mellem hende og en liten forvildet fugl, hvis rede var tomt og ødelagt.

[103] «Ja, det er nok det sikreste at gjemme dig til sidst – saa brysom og snaksom som du er. Det er ikke let for en doktor at holde den nødvendige disiplin der.» Han lo ogsaa. Men der var en viss tilbakeholdenhet baade i hans tone og hans væsen, der betydelig avsvækket de fortrolige og spøkefulde ord.

«Naa – hvordan gaar det saa?»

Fru Heddy hadde tat av sin jakke og begyndte nu at hægte sit kjoleliv op for at faa den ene arm helt bar og fri like fra skulderen.

«Jeg synes ikke, skulderen gjør fuldt saa ondt længere.»

«Nei. Massagen skal nok virke bra.»

«Tja, det var sandelig en uheldig skitur.» «Hvad sa Poul?»

«Det tænker jeg, du aner. Han sat netop og nød det stenografiske referat av sin egen tale fra et eller andet møte dagen iforveien. Saa gløttet han op: «Var det ikke det, jeg sa, at saan maatte det ende?»» Hun lo.

«Pouls slutninger er altid værdifulde.»

«Tænk, om han imellem vilde beholde dem for sig selv,» svarte hun tørt, idet hun satte sig tilrette paa den stol, han stillet frem for hende.

Selv tok han plads like overfor.

«Og jeg, som altid pleier at være saa forsigtig,» la hun til. «Det har du da selv set mange ganger.» Hun kikket ned paa ham for at fange hans blik, men han hadde bøiet hodet og begyndte nu at massere armen op til over skulderleddet.

«Jeg trodde virkelig ikke, at forsigtighet egentlig var din specialitet.» Han saa fremdeles ikke op. «Ikke det?» Hun glippet litt usikkert med øinene.

[104] «Men jeg kan nok tænke mig det, at det er en stor trøst at vite med sig selv, at man *pleier* at være forsigtig – naar ulykken først er ute,» fortsatte han uten at ænse avbrytelsen.

«Du mener, at det ikke er forsigtig at gaa alene med mr. Bartet paa ski?»

Nu fik hun et glimt av hans øine. «Han, som er saan ren nybegynder,» la hun hurtig til.

«Ialfald er det visst tryggere, at du tar mig med en anden gang.»

«Mr. Bartet er ikke farlig.»

«Maa jeg spørre, om det skal være en indirekte beskyldning mot mig?» Det kom rolig, uten nogen særlig personlig farve.

«Hvorfor ikke en kompliment?» Hun lo.

«Ja, det faar nok være, eftersom man tar det, det. Jeg er svært ræd for komplimenter, vet du,» svarte han, ogsaa leende.

«Ja, du sier jo det.»

«Du mener?»

«Vil du vite min mening?»

«Ja – kom med den.»

«Jeg tror, du liker meget godt, at man sier dig behageligheter – men du er bare ræd for, at folk skal tro, at du er naiv nok til at sluke dem raa.»

«Du er meget skarpsindig, Heddy.»

«Det har altid været min specialitet,» svarte fru Heddy raskt.

Han saa op. Deres øine møttes, og de smilte begge. Fru Heddy skiftet tema og spurte efter Elisabeth. «Elisabeth er visst gaat ut til Bjelkes sammen med Eilif. Han skulde jo spadserere, og Clara maa være [105] hjemme hos Lili. Hun ligger tilsengs av forkjølelse idag.»

«Hun er ikke daarlig?»

«Nei, det er ingenting. Jeg tror, Elisabeth skulde synge over sit repertoire derute med det samme. – Du vet jo, jeg har maattet sætte mig paa det, at jeg ikke kan ha nogen slags øving her i kontortiden – Og nu er det jo denne konserten da.»

Det kom alt sammen rolig, næsten monotont, mens han vedholdende arbeidet med massagen av den syke arm.

«Du Fredrik – jeg kan godt like dig for dette med konserten. At du har git dig paa det. Jeg blev saa glad, da Elisabeth fortalte mig det forleden.» Fru Heddys tone var rigtig hjertelig. «For det er nu i grunden ikke din genre –»

Han gjorde en liten stans. Nu saa han op paa hende. Der skjøt et glimt op i hans øine.

«Nei – det skal være visst. Men, hvad skulde jeg gjøre? Det ene tar jo det andet, vet du. Jeg synes jo ikke, jeg kunde negte hende den Berlinerturen i høst. Du kjender jo forældrene. Hadde jeg saa sat mig paa bakbenene – jeg tænker, der i det høie raad dernede var blit skreket baade paa hustyranni og martyrdom.»

Det var ikke noget egentlig smil, der trak sig over hans ansigt. Overlæben skjøt sig bare et øieblik op, saa de sterke, hvite tænder kom tilsyne.

«Ja, men – ja, men –» indvendte Fru Heddy – men hun kom ikke tilorde.

«Jeg vet, hvad du vil si. Elisabeth laa jo saa rent under, efterat hun fik den lille gutten ifjor vaar, som døde – saa det næsten blev nødvendig at faa hende litt væk.»

[106] «Ja, stakkar, for hende var det jo en virkelig sorg –» «Hun tar jo svært tungt paa alting da,» det kom rolig, men uten varme.

«En mor er en mor da, ser du,» fru Heddys stemme fik et anstrøk av alvor. «Og Elisabeth – hun er jo rent rørende saan. – Au! uf!» Hun brøt pludselig av og jamret sig ynkelig. «Aa, hvor ondt det gjør! Er det nødvendig at være saa skrækkelig haardhændt, da?» Nu spilte der et litet, ubestemmelig smil om hendes mund. Saa kom det dæmpet: «Du faar da sandelig ikke hevne dig paa mig, fordi at Elisabeth nu engang er litt for god og from for denne verden – og for dig med.»

«Det maa være haardt, hvis det skal hjelpe.» Stemmen var kjølig. Han saa ikke op.

«For, hadde jeg været i hendes sted,» fortsatte fru Heddy i en drillende, litt agressiv tone, «saa hadde jeg nu ikke fundet mig i at sitte saa godt som urørlig her i alle disse aarene, inde i denne kvalme byen med barn og surr omkring mig!»

«En læge maa bo midt i byen –»

«Og naar min mand saa drog avsted paa sine skiture og fotture –»

«Naar man sliter i det hver dag, faar man vel ha lov til, hver ottende dag eller saa, at faa litt frisk luft og motion –»

«– Saa hadde jeg simpelthen gjort oprør, jeg!» «– Og en kone kan da ikke vente andet end at maatte ta sin del av livets arbeide, hun ogsaa. Vil du præke oprør der?»

«Ja, det er let for mandfolk at snakke.»

«Kanske endnu lettere for enkelte damer.»

«Fredrik!»

[107] «Heddy!»

Replikkerne veksledes hurtigere og heftigere. Nu maalte de hinanden med øinene. Og Fru Heddys stod pludselig fulde av taarer.

Men hans ansigt, som var stivnet til med en misfornøiet rynke mellem de tætte bryn, glattedes ut og blev vekt og mildt.

Der blev et øiebliks stilhet. Han bøide bare hodet dypere ned over armen, som han atter begyndte at arbeide med.

«Ak ja, det blir vel ialfald ikke noget av med oprøret, naar man, som Elisabeth, gaar og er klein bestandig. Tre barn paa fem aar – og dertil sygdom – det er ikke smaat det!» – Det kom let henkastende fra fru Heddy som til en slags avslutning. Hun sat nu og saa paa det store billede av Elisabeth, tat i

forlovelsestiden, som stod foran hende paa skrivebordet.

«Ja, det er nu heller ikke videre opmuntrende da».

Nu vilde hun igjen prøve at opfange uttrykket i hans ansigt. Men det lykkedes hende ikke.

«Hvor yndig det billede er.» Hun tok nu likesom en helt ny tone, lettere, mere upersonlig, og pekte i det samme paa fotografiet med den haand, hun hadde fri. «Hun var nydelig dengang, Elisabeth – ja, ikke for det –» hun smilte ganske litt som til en slags undskyldning – «hun er jo kanskje likesaa vakker nu. Men dengang kunde hun sommetider ha noget næsten litt skøieragtig i øinene, som klødte hende saa godt.» Hun stanset et øieblik. «Det er kanskje ikke bare let at ha en kone, som er litt for god for denne verden heller?» Det kom endnu mere dæmpet. Men der var en ganske liten smule ironi, ^[108] blandet med noget nysgjerrig frittende i den spøkende tone.

«Kanske ikke.» Han slog pludselig om i en viss forcert lethet. «Egteskapet kan jo, som bekjendt, ikke bestaa av bare hvetebrødsdage heller. Og en stakkars almindelig mand, som maa stræve for føden for kone og barn, han blir jo let anset for at være baade tør og prosaisk.» Han stanset, som om han var bange for at ha sagt for meget. «Se saa – nu er vi færdige for idag.»

Han strøk nogen ganger lempeligere over armen, inden han tørret den av efter massagen. «Men det vil jeg ærlig si,» kom det saa med et pludselig utbrud, idet han reiste sig og litt heftig skjøv stolen, han hadde sittet paa, tilside, «inderlig glad skal jeg ialfald være, naar nu denne konserten vel er over! Saa er vi da endelig kvit det. En kone og en mor har sandelig andre ting at ta sig for!»

Fru Heddys øine glimtet halvt spottende, halvt lystig til.

«Nei, at du gider debitere noget saant forslitt, gammelt vaas!»

«Det er en gammel og en evig ung sandhet, min kjære ven.»

«Ja, det skulde være mig, som hadde et saa stort talent. Jeg skulde da –»

«Betviles ikke – men –» han stanset.

«Men – naa?» Nu saa hun trodsig paa ham.

«Tja –» han trak paa skuldrene.

Det var et kjendt faktum i deres omgangskreds, at hr. og fru Sperling i de senere aar bodde i hver sin ende av deres smukke villa og kun møttes til maaltider og selskabelig samvær.

^[109] «Du vil si, at jeg heller ikke hadde noget at forsømme med det?» sa hun raskt.

«Netop.»

«Elisabeth har jo sunget sig glimrende op i Berlin – og svært fetert skal hun jo ha været dernede. Det under jeg hende.» Fru Heddy gik over til noget andet. Og hadde heller ikke noget imot, at ordene rammet et saart punkt hos den anden.

«Hun synger svært bra nu.» Det kom henkastende. Han var gaat hen til sit vaskebord og vendte ryggen til hende, mens han vasket sine hænder efter massagen.

«Igrunden burde du være smigret, min ven, over, at en førsterangs Berlinerpianist ikke har noget høiere ønske end at bli assistert av din frue,» vedblev hun. «Hun ender med at bli din «berømte kone», skal du se.

Han dreiet sig pludselig om og kom mot hende med haandklæet mellem hænderne.

«Tror du nu egentlig, det der vil passe for mig, Heddy?» Han saa hende ind i øinene med et hurtig, fikserende kast.

Fru Heddy møtte hans blik. Men hun glippet i det samme atter med øielokkene, saa hendes ansigt fik et visst usikkert drag over sig, som ellers var det fremmed.

«Du er kanske optat med at bli berømt paa egen haand, du?» slog hun pludselig om. Hun hadde ogsaa reist sig og holdt nu paa at faa sit kjoleliv paa sig, mens han atter vendte hende ryggen. «Er det sandt, at du skriver paa en avhandling for doktorgraden? Poul sa forleden –»

«Ja, det er sandt. Der er jo noget, som heter videnskap.

[110] Jeg agter nemlig ikke at la mig nøie med at løpe i praksis fra morgen til aften, efter de godtfolks telefonordre, hele mit liv. Men kanske du ogsaa er av dem, som mener, at kulturens høidepunkt her i verden bestaar i at følge med i litteraturen og gaa paa koncerter og den slags?»

«Nei, gudbevars, det være langt fra mig at insinuere noget saa graverende,» lo fru Heddy. «Men tar du ikke formeget paa dig? Er du ikke *for* snil ogsaa? Jeg hører, at du har lovet at være gratis læge paa det gamle hjem, som fru Bjelke interesserer sig for, endda du allerede har den barnekrybben, som jeg har prakket paa dig! Du, som er byens første barnelæge. Du ser i grunden noksaa blek ut i det sidste. Elisabeth klaget ogsaa over det forleden.»

Doktoren gik omkring i værelset og ryddet i sine saker for at gjøre sig færdig til at gaa ut.

«Arbeide gjør jeg. I de sidste fjorten dage har jeg nu heller ikke været i seng nogen nat før mellem to og tre.»

«Du er for ærgjerrig, Fredrik.» Nu var der baade varme og respekt i ordene.

«Enten – eller,» svarte han kort og fast.

Fru Heddy fik en pludselig idé.

«Hvem kan det vel være, tror du, som skriver disse anonyme artiklerne mot professor L. (hun nævnte en kjendt, ældre universitetsprofessor) i Aftenbladet om dagen? *Det* kan man kalde beskyldninger og avsløringer!» Hendes tone var blit drillende.

«Det kjender jeg ikke noget til.» Han hadde atter dette forsigtige, reserverte i sit væsen, der imellem kunde komme i en saan næsten forbløffende motsætning [111] til det naturlige, retfremme i hans vanlige

maate at uttrykke sig paa.

«Nei, nei – nei. Man behøver jo ikke at gjette.» Fru Heddy smilte. «Men hvad sier nu Elisabeth til alt dette? Er hun ogsaa ærgjerrig paa dine vegne, hvad?»

Nu kruste der sig et eiendommeligt, koldt smil om hans læber. «Elisabeth gaar i skole i den Bjelkeske livsopfatning, vet du. Den passer for hende. Derute lever man paa idealer og principper og et liv efter dette! Det gir ialfald ikke energi til at puffe sig frem og slaas med realiteter i denne vor jordiske tilværelse. – De behøver det jo heller ikke. Der ligger vel kanskje «hunden begravet»,» la han til, likesom for sig selv, i en litt spottende tone.

«Ja, jeg er jo desværre ikke fuldt saa høitflyvende som Elisabeth og Bjelkerne – Carl Bjelke er nu, i parentes sagt, heller ikke saa morsom i de sidste aarene som før. – Jeg har visst ikke vinge mere end paa den ene skulderen, jeg, skal du se. Den anden – uf, kom og hjælp mig litt da, du uridderlige! Ser du ikke, at hægten har sat sig fast – aa, jeg faar det ikke paa mig – aa, saa ondt som det gjør!»

Han kom rolig hen til hende og løsnet den gjenstridige hægte, mens hun stod der med den blottede hals og arm, og smerten hadde bragt taarer op i hendes vakre øine.

«*Poveretta*», sa han. Stemmen var bløt. Det italienske ord hadde en indsmigrende klang. Og idet han med let og forsigtig doktorhaand tok op den syke arm for at lægge den lempelig ind i kjoleærmet, bøide han sig pludselig frem og trykket et flygtig kys paa skulderen, der hvor de mørke pletter, ^[112] som grønblaa aarer i det hvite marmor, førte nedover den bløte, hvite armrunding.

Hun var blit blussende rød. Det var første gang, han hadde gjort noget saant. Men ingen av dem sa noget eller lot, som at noget særlig var hændt mellem dem.

Fru Heddy stod nu færdig i fuldt spadsertoilette. Doktoren hadde ogsaa frakke paa og hentet hat og stok ute fra entréen.

«Gaar du med? Eller vil du kanskje gaa ind og vente paa Elisabeth – hun maa straks være her – det er sandt, jeg skulde jo skrive en recept for Lili – Elisabeth er saa overdreven ængstelig –»

Han satte sig til sit skrivebord, aapnet sin mappe som han hadde laast og tok ut et hvitt papir.

Fru Sperling var imidlertid blit staaende ved siden av hans stol. Dette mørke, sænkede hode, hvori der allerede viste sig enkelte graa stænk, denne smukke, regelmæssige profil, panden, der netop var vakrest, naar øinene saa ned, den hele staute skikkelse – hendes blik droges uvilkaarlig mot ham.

Som om han følte det instinktmæssig, vendte han sig pludselig om og saa op. Der var noget i hendes uttryk, der bragte ham til at smile – et ubevisst, men selvtilfreds smil.

«Med din tilladelse gaar jeg heller ind i dagligstuen da, og venter paa Elisabeth,» sa hun saa med en liten anstrengelse for at tale let og naturlig. «Jeg vil da gjerne høre, hvorledes det er gaat derute.»

«Ja, gjør det.» Han reiste sig hurtig, litt nervøst, tok i skyndingen recepten, som han hadde skrevet, og la den ind i mappen, som han laaste med en liten nøkkel, der hang paa hans nøkleknippe, puttet saa

[113] nøklerne i lommen, tok atter hat og stok, aapnet døren for hende til dagligstuen, der støtte op til kontoret – og med et hurtig farvel var han i et nu nede av trappen.

Fru Heddy blev staaende i tanker. «*Poveretta*,» gjentok hun sagte for sig selv. Og smilte.

*

Paa samme tid stod Elisabeth ved flygelet i den store, solfyldte salong ute i generalinde Bjelkes statelige villa, der laa paa vestkanten et stykke utenfor bygrænsen.

Hun hadde netop sunget igjennem et par av de romancer, hun skulde foredra paa den forestaaende konsert.

Generalinden sat ved siden av hende og akkompagnerte. Det var en fin, sympatisk skikkelse. Mildhet og ynde var de ord, man uvilkaarlig vilde bruke for at betegne det indtryk, man sterkest fik av hende. Hun hadde det hvite, endnu fyldige haar høit opstrøket fra pande og tindinger, saa det dannet som en glorie av sølv om det uttrykksfulde ansigt. Og de eiendommelig livfuldt lysende øine – hendes største skjønnhet i ungdommen – hadde endnu trods hendes over de 70 aar bevart det meste av sin glans. En sort knipling hang fra bakhodet ned over den sorte silkekjole, som hun altid bar. Men den store hvite kniplingskrave borttok dens triste præg av sørgedragt, paa samme tid som den fremhævet den diskrete elegance, der hvilte over hendes hele person.

«Bravo, bravo!» ropte en stemme ute fra den store [114] vestibule, hvortil dørene stod aapne. Og assessor Bjelke kom hurtig ind i stuen, støttet til sin stok.

Det var deilig, at du kunde komme saa tidlig, Carl!» Morens øine lyste. Og der var en beskyttende kjærlighets klang i hendes stemme, som om dette barn for hende altid var *barnet*, for hvem den ømmeste omsorg ikke var øm nok. «Vi venter paa vort publikum – og vor kritiker – ikke sandt, Elisabeth?»

Elisabeth nikket. «Ja, nu er jeg da først rigtig bange. Aa – ikke fuldt saa nær.» Han gjorde mine til at sætte sig i en lænestol like ved flygelet. – «Aa, assessor, heller henne i sofaen der – er De snil.»

Han tok lydig plads i den gamle, store empiresofa under familieportrætterne paa væggen, støttet stokken mellem sine knær og lænte sig tilbake.

«Nu begynder vi med fader Händel – ikke sandt?»

«Fader Händel kommer jo ogsaa først paa programmet,» svarte Elisabeth smilende.

Assessoren lukket øinene.

Elisabeth sang. Det var Händels store arie «*Lascia che pianga*» –

I de første takter var stemmen let tilsløret, skjælvende. Men saa steg den, foldet sig ut som en blomst, der aapner sit bæger mot solen, steg høiere, sterkere, men altid bløt, fuld av alvor, bøiet sig igjen tilbake, plastisk, følgende melodiens noble, enkle rytme.

Der blev en stilhet i værelset, da den var endt.

Efter at ha slaat an den sidste akkord blev generalinden sittende et øieblik med hænderne foldet i skjødet. Det var, som om hun endnu i en stemning av andagt lyttet efter de henbrusende vingeslag fra [115] den mægtige aand, som netop hadde dvælet i værelset.

Elisabeth hadde beholdt notebladet i haanden, der dirret sterkt.

I dette øieblik la man ikke saa meget merke til, at hun var blit mager, saa figuren saa spædere ut end for nogen aar tilbake. Og, at der over skuldrene var kommet en let luten, som om hodet og halsen, der hadde bevaret sine rene, klassiske linjer, var blit hende for tungt at bære.

Mens hun stod der og sang, hadde hele skikkelsen igjen reist sig, rank og høi, med noget visst myndig over sig, som ikke nu pleide at tilhøre den. Og i ansigtet, der ellers var blekt, var der kommet rødme og noget bløtt og levende – lykke og fred paa én gang.

«Aa tænk, jeg synes dette er som noget av en gjenfødelse!»

Det var et uvilkaarlig utbrud, der ikke henvendte sig til nogen eller noget – utenfor.

De to andre tok det heller ikke op. Bare vekslet et hurtig, forstaaende blik. Hvad hadde der ikke maattet gjemmes og lukkes over av kunslængsel i disse aar – hvor hun altid hadde prøvet at la dem forstaa, at hun eiet alt og savnet intet!

«Tak, fru Elisabeth. Fader *Händel* skulde høre Dem.» Carl Bjelkes skarpe øine hadde en fugtig glans, og der gik nogen nervøse trækninger over det kloke, lidelsesmerkede ansigt, som om han maatte kjæmpe med en endnu sterkere bevægelse. «Hvorfor glemmer menneskene saa let, at der ogsaa findes store linjer i livet? vedblev han med en for ham [116] uvant impulsiv varme, idet han gestikulerte med sine fine, hvite hænder. «Hvorfor har vi nu alle denne underlige trang til endelig at ville gjøre os endnu fattigere end vi er paa denne fattige jord? Bevares vel, det kan være bra nok at sukke og synge om elskov og livsglæde og livslede. Men der er da noget i os, som vil høiere op end det! Hvad er de i grunden alle disse andre moderne musikere – ja, jeg gaar saa langt som til at si, hvad er for eksempel en mand som Chopin mot *dette*? Usund – sykkelig – egoistisk –»

«Rør ikke Chopin!» protesterte generalinden. «Hvorfor skal du nu alltid komme med paradokser?»

«Jo – jo – væk med Chopin – jeg taaler ikke Chopin! Han er altfor søt og vek for mig,» ropte assessoren endnu ivrigere og viftet bort med hænderne.

«Det mener du ikke, Carl.» Generalinden løftet hodet stridslysten. Hendes øine funklet av liv.

«Jo, det mener jeg. *Händel* – Bach – Beethoven – Vi skulde hver eneste dag takke himlen, fordi de har levet. De har skrevet musikkens bibel, de karer! – Var det ikke et deilig kapitel av den, som De netop sang for os nu, fru Elisabeth?» Han vendte sig til hende. Stemmen var bløtere.

Generalinden kastet sig med ungdommelig iver og liv over problemet: Kunst og religion.

Elisabeth var vant til disse, næsten lidenskabelige diskussioner, der dog aldrig tok form av personlige debatter, mellom mor og søn. De bragte hende alltid nye impulser og var litt efter litt, uten at hun selv

gjorde sig det klart, blit de førende linjer i hendes eget aandelige liv. Men denne gang var assessoren [117] uinteressert og utaalmodig. Og da generalinden saa vendte sig til Elisabeth med et: «Er ikke De enig med mig? Fik vi kun mere religion og mere virkelig kultur, saa vilde der ogsaa aapne sig uendelige muligheder for mere sand og dyp kunstglæde, det er jeg viss paa,» – saa avbrøt han hende, inden Elisabeth kunde svare. «For øieblikket gjælder det først og fremst mere *sang*, mor! Dine digressioner maa henstaa til en anden leilighet. – Fru Elisabeth, De har at avsynge resten av Deres konsertprogram for Deres – impressario. Sidste nummer av slutningsavdelingen later endnu til at være i det blaa. Jeg henstiller til Dem, ikke, som de fleste av Deres kolleger, dertil at vælge noget sukkertøi – forat publikum rigtig kan faa slikke sig om munden, naar de gaar derfra! – Ikke engang nogen «Serenade av Svendsen» tør jeg anbefale.» Der var i det samme kommet noget ubevisst spottende i hans tone. Der sat et arr igjen.

Elisabeth rødmet ogsaa uvilkaarlig. Den sang hørte jo ogsaa *hendes* minder til. Men kun som et rosenblad, der lægges varlig mellem de første sider i ens livsbok og aldrig blir tat frem for at sees av profane øine.

«Schuberts «Der Wanderer», hr. impressario, hvis De tillater,» svarte hun smilende – og stillet i det samme noterne op foran generalinden. Saa bøiet hun sig frem over sin gamle veninde. «Men – er *De* ikke træt?»

«Carl bruker uttryk!» lo generalinden. Hun vendte sig til Elisabeth: «Træt – paa ingen maate, min ven.»

I det samme slog klokken ute i vestibulen. Elisabeth [118] saa hurtig paa sit ur. «Allerede saa mange – jeg undres, om Eilif –»

«I allerbedste velgaaende, her like utenfor,» sa assessoren. «Vi hilste paa hverandre, da jeg kom. Jeg maatte beundre hans nye kjælke. Og han nedlot sig til at beundre min nye, lille slæde. Saa kjørte han bort til stalden med den, og Larsson gjorde en stor ekstrasving paa gaarden for at gjøre turen længer.»

«Han frøs vel ikke?» Elisabeth blev urolig.

«Han var varm som en glo, forsikrer jeg Dem.»

«Jeg lar jomfruen ta ham ind og gi ham litt mat,» sa generalinden og ringte.

Assessoren banket i gulvet med sin stok. «Publikum og kritikken er utaalmodig! – Saan gjør vi i Paris.» Han banket atter. Generalinden gav tjeneren sine ordre og indtok hurtig sin plads ved flygelet.

«Den tyran!» Hun smilte op til Elisabeth, der nu stillet sig op for at synge.

«Frygtelig!» svarte denne paa samme maate.

«Syng væk,» kommanderte assessoren.

Elisabeth begyndte.

Assessoren hørte til med den mest intense opmerksomhet. Bifaldt og rettet og lot hende av og til

gjenta, hvad der ikke syntes ham helt utarbeidet. Selv oplivet og krydret han det hele med et drys av trøffende, fint musikalske bemerkninger, som han forstod at faa hende til at besvare og supplere. Indtil der, litt efter litt, faldt en viss glad tryghet over hende istedetfor den nervøse ængstelse, hun netop i de sidste dage hadde lidt saa sterkt under.

«Og hvad er saa kritikkens sidste ord?» sa generalinden livlig, idet hun saa reiste sig fra flygelet.

[119] «Oraklets,» rettet Elisabeth, halvt alvorlig, halvt spøkende. Hun stod med hænderne foldet frem for sig, som hun pleide, naar hun sang. Øinene hadde glans og kinderne farve. Hun saa ut som en ung pike.

«Oraklet sier: Stemmen har maaske tapt noget i styrke.»

Elisabeth gjorde en bevægelse.

Han rystet paa hodet. «*Men* den har vundet saa meget i selve klangens charme, i pianoets uendelige bløthet, i foredragets sjælfuldhet og dybde, at mangelen paa brutal styrke ikke – ialfald i det lokale, *vi* skal ha paa lørdag,» han brukte uvilkaarlig det pronomer – «vil være av nogensomhelst betydning. – Uten for den del av publikum, der ønsker sine trommehinder sat i en ekstra bevægelse da,» la han til. «Jeg tror, jeg kan garantere en virkelig sukses!»

«Bare jeg nu ikke blir forkjølet – eller at der kommer noget iveien – eller –»

«Bare ikke nervøs, fru Elisabeth.»

Generalinden hadde lagt sin haand paa Elisabeths skulder. «Jeg beundret netop stemmens fuldkomne renhet og egalitet i vokaliserne idag, min ven. Jeg hørte Dem inde fra spisestuen.»

«Aa, jeg trodde, De var ovenpaa – aa, hvor jeg saa har plaget Dem!»

«Kan De aldrig vænne Dem til at ta det helt naturligt, Elisabeth?» Generalinden saa paa hende med sine milde øine. «Hvor mange ganger har jeg behøvet at si Dem, at det glæder mit gamle hjerte, saa det slaar sterkere, naar jeg om formiddagen ser Dem komme opover alléen med Deres notemappe under armen? – Der har saamen været mange lange [120] tider, hvor det syn ikke har været mig beskaaret, min lille ven.»

– Elisabeth var urolig og vilde skynde sig avsted. «Fredriks kontortid er forbi, og Lili maa ikke være alene.»

«Altsaa, ikke nervøs, fru Elisabeth,» gjentok assessoren. «Impressarioen paabyr al mulig forsigtighet. Spis godt – sov godt – hvil godt i disse par dage. Og vi *skal* seire.»

Han hadde reist sig og blev staaende og se efter Elisabeth. Generalinden fulgte hende ut i vestibulen.

«Dette maa De fortælle Deres mand, naar De kommer hjem,» sa hun paa sin venlige, fine maate. «Det vil sikkert glæde og berolige ham. Det er nu elskværdig av ham allikevel, at han ikke har gjort flere indvendinger mot Deres offentlige optræden.»

«Det er jo bare, fordi han er bange for, det ikke skal gaa mig godt, vet De. En fiasko –.»

Ingen av dem merket, at assessoren hadde nærmet sig døren. Og de kunde ikke se det haanlige og uvillige smil, der i det samme trak sig om hans uttrykksfulde mund og gjorde ham ti aar ældre end øieblikket forut.

«Aa, han kunde nu vel trygt overlate til de virkelige musikautoriteter – og Dem selv – at bedømme Deres præstationer,» avbrøt generalinden litt hurtig. «Men nu skal jeg nok ogsaa selv fortælle ham nærmere om den succes, De har hat idag, naar jeg imorgen træffer ham ute paa mit gamlehjem,» vedblev hun i sin forrige elskværdige tone. «De kan tro, han derute har *sin* succes, som er enestaaende i sit slags! De elsker og tilber ham alle sammen. Han er nu ogsaa saa hjertensgod mot dem. Jeg tror ^[121] forresten imellem, at det ogsaa maa være hans skjønhed – den som er saa frisk og mandig – som gjør saant indtryk paa de gamle stakler,» la hun til. – «Men – hvor har vi nu lille Eilif?» hun vendte sig til tjeneren, der stod med Elisabeths tøj paa armen – «aa, hent ham, er De snil.»

Der var kommet et lyst, lykkelig glimt i Elisabeths øine.

Nu stod assessoren like bak hende. Hun vendte sig til ham. «Assessor – jeg *maa* fortælle Dem en morsom historie om lille Eilif igaar: Barna er altid inde efter middagen, ved kaffen. Fredrik vil saa gjerne ha dem om sig. Han er saa glad i barn og kan saa godt snakke med dem. Saa sitter Lili og Eilif paa hvert sit knæ. De har netop støiet og leket og rusket ham baade i haar og skjeg, Lili allerværst. Saa sier Fredrik, som er træt: «Nu maa Lili sitte pent og stille og være rigtig søt liten pike.» «Ogsaa jeg,» sier Eilif. Det er nu hans valgsprog. Han er saa bange for at bli glemt. «*Du* skal være snil og stor og kjæk du,» svarer Fredrik. «Men skal ikke *jeg* ogsaa være søt da?» sier saa Eilif igjen, litt skuffet. «Nei, gutter er ikke søte de, gutter er flinke og gaar ut og aker og staar paa ski og blir rigtig sterke de.» «*Blir gutter aldrig søte?*» sier saa Eilif i en vemodig, resignert, næsten patetisk tone og ryster tungt paa hodet. Og da maatte vi jo le, Fredrik og jeg –»

Og der var glad stolhet og en ubevisst trang til selvhævdelse over Elisabeth, mens hun nu stod der og fremkaldte dette lyse billede av sit hjemliv.

«Det er godt, at Eilif ikke vet, *hvor* søt han er,» lo generalinden.

^[122] «Men De maa allikevel ikke bli altfor overrasket, kjære fru Elisabeth, om han nu snart en vakker dag kommer og sier, at «Lili *bare* er en jente.»»

Der var noget visst forcet over assessorens munterhet.

II.

[123] Fru Heddy begynder at finde tiden noget lang. Hun har sat sig ind i dagligstuen og blader distraitt og litt utaalmodig i de bøker og tidsskrifter, som ligger paa bordet. De fleste av dem bærer Carl Bjelkes navn paa titelbladet.

Nu er der ogsaa kommet en blek solstraale ind i det mørke byværelse. Den spiller just ind imellem bladene paa en stor viftepalme, der brer sig ut over marmorbusten av den neapolitanske Psyche, som staar der paa en høi sokkel ved siden av flygelet.

Men fru Heddy er mest optat med at tænke paa sine egne affærer derhjemme. Hun har jo i grunden svært meget for sig idag. Hvis Elisabeth ikke kommer nu snart, maa hun virkelig gaa. Poul hadde jo ogsaa git besked om, at han maatte spise en halv time tidligere end ellers. Der er et møte et eller andet sted i eftermiddag, «et meget vigtig møte –»

Og Poul er jo blit endnu mere opkavet, eftersom aarene gaar. Og mere grætten ogsaa, fordi «alt ogsaa skal lægges paa hans skuldre, her i denne kjedsommelige byen.»

«*A public man – and a public martyr.*»

[124] Ak ja! Der trak sig et spotsk smil over fru Heddys læber. Og de smaa, behanskede fingre trommet utaalmodig paa bordet.

Hvorfor skal han nu ogsaa være saa ræd for ikke at møte op til alle slags komitédannelser, generalforsamlinger, bestyrelsesvalg og den slags? Hvorfor passer han saa inderlig vel paa at sende ind en artikel eller bare en liten notis i aviserne just iforveien, naar der er noget slikt fore i byen? Netop alt saant, som bringer folk til ikke at glemme én, eller til at si: «Se, der har vi jo netop manden!» Ellers kunde det saamen hænde, at en anden –. Hvad er det, Carl Bjelke bruker at si paa sin spydige maate: «Man er jo aldrig saa absolut uundværlig, Poul – husk det.»

Og saa sier man, mandfolkene ikke er forfængelige!

For sit vedkommende oversaa fru Heddy det hele med en viss aristokratisk «væren sig selv nok». Hun foragtet al denne uro, denne svirrende aktivitet, disse tarvelige udmerkelse, disse fattige smaa ordenstegn av tredje-fjerde klasse. Men Poul nød det alt sammen som smaa, delikate portioner av magtens søte nektar – der tillike altid indeholdt en behagelig anticiperen av et endnu dypere drag av den samme liflige drik, saan utover i fremtiden.

Dette var jo blit hans livs høieste interesse – hans livs maal.

– Og hun selv? Ensom og ulykkelig i sit egteskap, *det* var hendes beskikkede del!

Og fru Heddy sukket. Og de trætte smaa furer om munden trak sig dypere ned.

I det samme glippet hun uvilkaarlig med øinene. Hun kom pludselig til at tænke paa noget – for [125] længe siden. – Der var et saar, som brændte. Og hun pustet tungt. Men fik det fra sig igjen. –

Ja, det var da som det løsnet og lysnet litt nu paa denne sidste tiden. Saan for eksempel naar der imellem kunde komme to mørke, vidundervakre øine, og glimte saa underlig til, naar de saa paa hende – og en stemme, som pludselig blev bløt og vek: «*Poveretta*».

Fru Heddy fik pludselig taarer i øinene. Hun gjentok atter ordet halvhøit for sig selv: «*Poveretta*».

*

Inde fra barneværelset, der laa paa den anden side av spisestuen, som igjen støtte til værelset, hvor hun opholdt sig – kom der i det samme en sterk, uhyggelig lyd. Noget som en hunds gjøen – eller som nogen, der kjæmper mot at kvæles –

Hun reiste sig. Hvad kunde det være? Nu gik det i alle døre. I det samme ringte entréklokken. Det var Elisabeth. –

Fru Heddy stod som fastgrod, – og lyttet.

En liten stund efter blev lyden svakere. Elisabeth kom hurtig ind, endnu med overtøi paa. Hun nikket til Heddy, men det var allikevel, som hun ikke saa hende. «Lili er saa syk – recepten – Fredrik lovet.» Hun skyndte sig ind i det tilstøtende kontor, lot dørene staa aapne – lette paa skrivebordet – overalt omkring i værelset – fandt ikke –

«Jeg saa virkelig, at han skrev den,» Heddy stod i døren. «Den er sikkert i mappen.»

«Mappen! Den er jo altid laast. Herregud – hvorledes kunde han – aa, hvad *skal* jeg gjøre!»

[126] I sin fortvilelse rev Elisabeth febrilsk i laasen. Men den gik ikke op.

I næste øieblik var hun inde efter sine nøkler. Prøvde den ene efter den anden. Der var én, som aapnet. Med skjælvende hænder bladet hun i mappen. Rystet dens indhold utover. Papiret med recepten faldt ut og ned paa gulvet. Der var et brev, som fulgte med. Hun tok det hurtig op. I det samme gled der noget ut av det. Et fotografi. Mekanisk faldt hendes øine paa det, mens hun med nervøs hast vilde stikke det ind i konvolutten igjen. Hun hadde set, at det var en liten gut. Omtrent paa Eilifs alder – og lik ham! –

Hun hadde ryggen vendt mot Heddy. I det næste sekund var brevet inde i mappen og nøklen i den atter dreiet om. Recepten hadde hun i haanden.

«Gi mig den, Eli min,» sa Heddy i sin kjærligste tone. «Jeg løper paa apoteket – det er jo like ved.»

«Tak skal du ha,» og med et pludselig utbrud i en halvkvalt hulken: «Du er saa søt mot mig bestandig, Heddy! – Men nu maa jeg ind igjen med det varme omslag.» – Og hun var ute av værelset.

I det samme fru Heddy sprang ned av trappene, dukket der en tanke, tilsat med en viss ubehagelig fornemmelse op i hendes bevægelige sind: Hvorfor hadde hun nu staaat derinde for litt siden og sagt dette, om at Elisabeth var «for god for denne verden.» I den tone, og til den mand, som hun visste, Elisabeth tilbad? – Hvorfor kom der noget saant op i én? Ganske mot éns vilje, og flyttet én likesom utenfor det, som var én selv, éns rigtige, gode selv! Og saa si dette: «Det er kanskje ikke bare let at ha en kone, [127] som

er litt for god for denne verden» – og med et smil, som fik den anden ogsaa til at smile –

Og hun, som var saa glad i Elisabeth – for det var hun virkelig –

Fru Heddy skyndte sig avsted.

*

Anfaldet er over. Og den lille pike sover rolig efter at ha faat sin medicin.

Elisabeth kommer ind fra barneværelset. Hun gaar paa tærne og med hurtige skridt henimot døren til sin mands kontor. Han vil ikke være hjemme endnu paa en halv time. Hun stanser paa tærskelen. Tar saa en rask beslutning og gaar derind. Saa blir hun staaende foran hans skrivebord – usikker – med øinene fæstet paa skrivemappen. Nu ligger den der paa sin vante plads. Men man ser, at den er kastet hurtig og skjødsløst sammen. Der stikker papirer ut paa forskjellige steder.

«Jeg maa da se til at faa ordnet litt paa det,» sier hun halvhøit for sig selv.

Hun aapner igjen mappen med sin egen lille nøkkel og lægger omhyggelig tilrette. Saan som hun tænker sig alt har ligget før. Konvolutten med fotografiet kommer hende igjen i hænderne. Poststemplet er Wien. Nu skjælver hun saa paa haanden, at hun næsten ikke kan holde det lille billede, som hun atter har tat frem. Blir staaende og se og se paa det. Blodet strømmer hende op i ansigtet, bruser med engang for ørene, fra hjertets hurtige slag.

Det er en vakker gut. Kjæk og sund ser han ut. Med et saa fornøiet smil. Og saa lik Eilif! – Litt [128] større kanskje. Men ellers kunde det være ham. – Nei – der er dog noget fremmed – om munden og haken.

«Aa!» Det er et svakt jammerrop. Det gaar likesom igjen i værelsets stilhet. Blir som gjenlyd av en syks pludselige stønnen. –

Inde i konvolutten, ved siden av fotografiet, ligger der et brev. Hun har det i haanden.

Nei – dette maa hun ikke – dette maa hun da ikke! –

Mappen har hun atter laast. Den har faat sin plads som før. –

Paa en lav stol inde i dagligstuen er hun endelig sunket ned. Benene vilde ikke længer bære hende. De store, dype øine ser frem for sig, stivt, men uten at se, og armene henger slapt ned. –

Der er en saan underlig, død tomhet inde i hendes bryst. Kanske mer en lammelse, som efter et haardt slag. Og saa en ubestemt følelse av, at hun nu, med én gang har mistet noget, som hun har eiet. Og at dette, som er blit borte, det var netop *det*, som gjorde det godt og trygt omkring hende. Her hjemme.

Hun ser sig uvilkaarlig om i stuen. Med nye, forundrede øine. Som om hun ikke længer drar riktig kjendsel paa, hvad der møter dem.

Var det ikke, som om alle døre med ett var sprunget op? Aapne for kulde og vind – og hele verden –

der utenfor!

Trygheten, den lune, faste, hvor var det blit av den? – Og *sandheten*?

Hun stryker mekanisk med hænderne over hals og bryst. En svidende smerte har bredt sig over alle ^[129] nerver, og blir sittende som en skarp spids i selve hjertet.

Alt dette, der nedenfra. Denne hemmelighet. Dette store, nye. Det hadde Fredrik gaat og baaret paa. Alene. Skjult det for hende. Alle aarene. Alle aarene! Fredrik og hun, de hadde jo altsaa gaat der som ganske fremmede for hinanden! For dette stængte jo. Han for sig, med *sit*. Og hun utenfor. Likesom langt borte! Aa Gud – de, som elsket hinanden! Mand og hustru – de, som skulde være ett –

Hun reiser sig med et ryk. Begynder at gaa frem og tilbake i stuen. Jaget, hidset av tanker – og minder.

Fredrik – hun – barna.

Der hadde hun trukket en ring omkring sig. Indenfor den kom ingen anden!

Var det ikke hende, som netop hadde staat derute hos Bjelkes – er det en time siden? Staat og malet frem dette billede: Eilif og Lili paa hvert av hans knæ. Lek og latter. Hjemmet.

Aa, hvor hun hadde været sikker! Stolt og sikker! Helt fra først av.

Der trak sig et litet smil – et flakkende, fortrukket smil over hendes ansigt.

Aa, hvor godt hun husket dengang, lille Eilif blev født! Det øieblik, da Fredrik første gang holdt ham i armene sine. Da hadde hun i det samme følt en overvældende lykke. For nu var alt det andet borte! Her var hendes fredlyste plet. Her hadde hun ham ganske for sig selv. Uten minder. Uten skygger fra fortiden. For nu skræmtes de alle bort. –

Og saa forrige aar. Der var den lille, hvite kiste med deres døde lille gut. Fredrik og hun hadde gaat ^[130] sammen bakefter den – der paa kirkegaarden. Hun hadde holdt ham i haanden. Den var saa fast og varm. Og hun var saa tryg. Dette var jo ogsaa deres – deres alene.

Og nu – *nu*. Denne anden – den fremmede, han var jo midt iblandt dem! Levende, sterk, sund. Og med *sin* ret til livet, han ogsaa. Og til en far. Ja, for det hadde han vel! Og hans far, han maatte da ogsaa tænke paa sit eget barn. Sit eget kjød og blod, likesaa godt som de andre! Det hadde han sikkert ofte gjort ogsaa. Maattet gjøre det. Og netop i saanne stunder. De, der hadde været hendes lykkeligste! Og saa naturligvis paa hende – hustru nr. én – dernede i Wien!

Hustru nr. to – det var jo hende selv det! Hvad sa hun? Nr. tre – fire. Hvem vet – hvem vet! Og saa lever de jo allesammen, her – og der! Ha, ha! Der kom en kort, uhyggelig latter. Der igjen likesom huggedes over, ræd sin egen mislyd.

Hun var stanset op. Pludselig, som med et ryk. Med armene korslagt. Hævet hode. Ansigtet, de fine, ædle træk, som sten, hvitt, haardt. Han hadde imellem sagt til hende, at andre finder hende stolt og kold. Han skal selv faa føle det! Hun skal hevne sig. Stolt og utilnærmelig, *det* skal hun ogsaa være – mot ham!

Han skal se, at hun *kan* –

Og hun vakler – svimmel – og tar for sig for ikke at falde.

Nu staar hun foran *Psyches* buste. Hun blir halvt sansesløs staaende der og stirre op i det skjønne ansigt. Og det skjønne ansigt bøier sig over hende med sit dype, tænksomme alvor. Det er som hun møter hendes øine.

[131] Saa ofte hadde hun gjort det i disse aar, Elisabeth. Staat der og set op i dette marmoransigt. Søkt og fundet stilhet og hvile i det. Fundet frem ogsaa til større ting i beskuelsen av denne stille, ophøiede ro, disse ædle træk, der syntes at leve evig – efter først at ha overvundet livet. Det hadde hjulpet hende, git hende en anelse om tingenes kjerne. Livsværdiernes rette forhold. Anvist det smaa og tilfældige sin plads ute i periferien. –

Men idag –

Hvad kjender Psyche til bitterhetens tørre, stikkende smerte? Til vrede og skinsyke og hevn? Til dette indfiltrede, stygge virkelighetens kaos – som er jordelivets?

Hun vender sig bort. Braat.

I det samme ringer telefonklokken inde i spisestuen. Hun farer sammen som ved et elektrisk støt.

Saa staar hun ved telefonen. Det er assessor Bjelke.

Han vil fortælle hende, at den tyske pianist har lovet at komme derut torsdag, aftenen før generalprøven. Og saa vilde man invitere Sperlings og en del andre musikmennesker. Hun burde ta noter med. Maaske et par av de sange, hun skulde foredra paa konserten. Det vilde gjøre hende roligere, til hvad der forestod. Nu maatte hun bare love ham at være forsiktig disse par dage forinden. Pleie sig godt. Og saa: – Glück zu! –

Der stryker i det samme en underlig, bløt taknemlighetsfølelse over Elisabeths oprevne sind. Taarene kommer hende i øinene. Hvor hans stemme hadde været mild! Og saa megen overtalelse – saa megen omsorg i den – for hende. –

[132] Saa faar hun tvunget sig til at si: Ja – ja. Og et par enstavelsesord. Og ringer hurtig av.

Bli atter staaende som fortapt, stivnet.

Konserten. Den hadde hun glemt. *Hun* synge paa konsert! Hun gaa i selskap – synge – synge!

Hys! Fredriks nøkkel lukker entrédøren op. Nu er han indenfor.

Hurtig hænderne over hodet – over øinene. Ansigtsmusklerne i orden. Hun kaster et blik i speilet – saa forgrætt, forvridt. – Naa, Lili har jo været syk. Det er rigtignok saa længe siden. Hun kan næsten ikke huske det.

For nu er det blit saa, at der skal ties. Ties paa begge sider. *Han* hadde villet det saa!

III.

[133] Der er festlig lys over de gamle familieportrætter og de tunge empiremøblers grønne silkedamask. Med store palmer og bladplanter dæmpende indimellem. Og et broket, duftende blomsterflor, som om hele drivhuset var tømt for anledningen. Glade, selskapsklædte mennesker. Et spil av farver, tale, latter. Generalindens milde skikkelse i den sorte dragt glidende stille og sikkert mellem dem alle. I hendes hus skulde enhver gjest ha fornemmelsen av at være særlig velkommen.

Hun var blit staaende litt eftertænksom midt paa gulvet.

Hvad var der dog iveien med Elisabeth iaften?

Hun hadde jo, straks hun kom ind, trukket sig hen i den bakerste krok av det store værelse. Der sat hun nu, halvt skjult av en stor plantegruppe og talte med den gamle frøken S. Mens hun ganske overlot til sin aktive kusine Heddy at underholde den fremmede, tyske pianist, som stod derhenne ved flygelet med sit aapne, intelligente ansigt og sit ungdommelig lyse smil.

Og hendes søn, som nu kom der mot hende med et saadant nervøst uttryk! Hun kjendte *det*. Hvad var det, han var saa misfornøiet med?

[134] «Er det musikken, Carl?» Hun gik ham hurtig imøte for dog at spare ham for nogen av de skridt, hun visste det var ham en pine at gjøre, selv her i sit eget hjem, naar der var fremmede tilstede.

«Ja, klokken er mange. At Westby endnu ikke har indfundet sig, faar være det samme. Dette seigpiner hende bare. Hun ser jo elendig ut iaften!»

Generalinden behøvde ikke at spørre, hvem han sigtet til. Hun var straks henne hos pianisten. «Vilde han glæde dem med at spille – eller maaske fru Westby?»

«Jeg vilde helst begynde med at akkompagnere fru Westby.» Han satte sig øieblikkelig til flygelet, hvor han prøvende lot fingrene gli op og ned av tangenterne i lette løp og akkorder.

Med sit freidige smil saa han op paa Elisabeth, der nu stod ved siden av ham, færdig til at synge. Det hele var for ham som en lek, sikker som han var baade paa hende og paa sig selv. Han hadde hørt hende saa mange ganger i Berlin samme høst. Men i næste øieblik vekslet der dog noget i hans uttryk. Denne blekhet med de dype skygger under øinene – var det kjolens graahvite farve – de mange lys – eller –

«Sie ängstlich – das wäre doch nicht möglich, gnädige Frau!»

Elisabeth prøvde at smile igjen.

Händels arie steg paa sin mægtige rytme, alvorlig og ædel: *Lascia che pianga* –

Men stemmen hadde ikke sin vanlige friskhet. Der laa ogsaa et let slør av hæshet over den, som ikke vilde vike. Og denne levende bevægelighet i foredraget, der var hende saa eiendommelig, og som lot [135] hver sang faa noget over sig av en øieblikkets inspiration, var iaften avløst av en viss stiv korrekthet i

fremførelsen.

Selskapets holdning, da hun var færdig, var ogsaa tydelig berørt derav, skjønt man anstrengte sig for, at det ikke skulde merkes, hvor skuffet man var.

Elisabeths ansigt var blit overtrukket av en brændende rødme. Hun stod og rullet notebladet nervøst i sine hænder og saa ikke op.

«De har jo forkjølet Dem litt, kjære ven!» Generalinden stod ved siden av hende og la armen let om hendes skuldre. Øinene lyste med sin mildeste glans. «Eller er det bare, fordi De er træt?»

«En ganske forbigaaende indisposition, det er jeg overbevist om,» indskjøt den unge pianist opmuntrende. «Syng ikke videre, førend De har hvilt Dem litt. Vil generalinden, at jeg skal spille noget imens?» Man gik nu helt op i begeistring for hr. Weisses mesterlige spil og naturlige elskværdighet. Ingen lot til at ha fæstet sig videre ved Elisabeths lille uheld.

«Fru Westby vil syngre senere paa aftenen,» sa generalinden til dem, som spurte. «Hendes lille pike har været saa syk i disse dage, og hun er temmelig træt, stakkar.»

– Elisabeth sat ved siden av assessoren i det samme skyggefulde hjørne, hvor hun hadde søkt hen den første del av aftenen.

Hun hadde svart – halvt bortvendt og paa en underlig stivnet maate – paa et par spredte bemerkninger, han hadde gjort.

Men efterhaanden, mens musikken vedblev, gled der en større ro over hendes træk.

«Hvor musik dog har en merkelig evne til at sætte ^[136] alting paa sin rette plads, synes De ikke?» Assessoren hadde fulgt uttrykket i hendes ansigt, og hans eget lysnet. «Det smaa blir likesom saa smaat, og det store blir igjen, som det skal være – stort. Er De ikke enig, fru Elisabeth? Jeg maa altid tænke paa de hemmelighetsfulde draapene, kemikerne holder i sin retorte – saa kommer krystallene frem! Dem, som ingen kunde ane holdt sig skjult i det flauue, farveløse fluidum. Er det ikke saan med os mennesker ogsaa? Til daglig er vi saamen allesammen saant noget vammelt, uinteressant fluidum, er vi ikke? Men naar der saa kommer noget – som er aand – saa *sker* det! Ialfald for *nogen* av os,» la han til, idet han bøide sig forover og saa op i Elisabeths ansigt med sine livfulde øine.

«Men naar musikken hører op, saa smelter krystallene igjen – gjør de ikke? Og det smaa blir stort – og det store – ja, hvad *er* nu egentlig det store?» Elisabeth sat og saa hen for sig. Hendes øine hadde sit dype fjernsyn. Og det, hun sa, kom saa aandsfraværende – og paa samme tid saa tungt.

Assessoren tydet det paa *sin* maate. Han visste jo, hvad hun hadde sat ind paa denne sin første offentlige fremtræden. Virkeliggjørelsen av hendes første ungdomsdrømme. Hvordan skulde han nu hjelpe hende? –

I det samme følte han en haand paa sin arm. «Assessor» – det kom som et utbrud, «jeg tror ikke, det gaar paa lørdag! Jeg tror ikke, jeg *kan* syngre! Var det ikke for Weisses skyld – jeg *kan* jo ikke narre ham!»

Der var slik angst i hendes stemme. Og han merket, hvorledes hele skikkelsen rystet.

[137] Han strøk hende sagte og beroligende over haanden. Talte opmuntrende, forstaaende. Hans tone var bløt og varlig, men fast og suggestiv: Hun maatte ikke la sig imponere av den smule hæshet – det var mest hendes egen motløshet, der hadde virket saa kuende paa sangen iaften. Hun maatte sætte energi, vilje ind. Hun eiet begge dele. Og saa hvile sig, pleie sig, *ikke tænke paa noget andet* – han la uvilkaarlig tryk paa ordene – disse dagene før konserten.

I det samme anslog pianisten nogen sterke, brusende akkorder. Det var de første takter av Schumanns store «Fantasie».

Elisabeth sat litt foroverbøiet. Med hænderne hvilende i skjødets. Hendes øine var nu fæstet paa ham, der spilte. Og hun lyttet med hele sin sjæl.

Om hendes mund laa der pludselig et lyst, fredelig smil. Hendes ansigt var blit ungt igjen. Ungt og mykt i sit levende muskelspil som en ung pikes. Øinene straalte som i en opdagelsens glæde og syntes at følge nye, usynlige skjønhetlinjer. Det var, som om hendes sind, løst fra al tyngde, svinget sig fri og let ind i en ny, hemmelighetsfuld tilværelse. Der, hvor lovene var andre og værdierne høiere end dem, der hørte de menneskelige vilkaar til! *Nu* var draapene der – krystallene funklet!

Assessoren saa forvandlingen. Han saa hende, da musikken var endt, hurtig reise sig fra sin plads, og gaa med faste, rolige skridt over gulvet, mellem grupperne like hen til flygelet. Hun bar sit hode høit. I dette øieblik var det atter over hende dette suveræne, selvbevisste. Det, der saa pludselig kunde [138] gjøre hende til en anden – eller til den, hun virkelig var.

Han saa pianisten peke paa hendes noter, som laa ved siden. Hun nikket.

Nu stillet hun sig op. Og begyndte at synge. Det var Schuberts «Der Wanderer».

«Ich komme vom Gebirge her.»

Stemmen lød fuld, skjønn, klar. I begynnelsen let vibrerende. Men helt befriet fra alt, der hemmet.

Det var som en sjæl, der hadde været lukket inde med sig selv – i øde, kolde bjerge – nu aandet ut – aapnet sig – kom ned til menneskene, rakte haanden frem:

«Ich komme vom Gebirge her,
Es dampft das Thal, es braust das Meer.»

Men snart lyder det saart – klagende:

«Die Sonne dünkt mir hier so kalt,
Die Blüthe welk, das Leben alt

Und was sie reden leerer Schall,
Ich bin ein Fremling überall!»

Men sjælen eier sit eget sprog. Og i en usigelig ensom smerte strækker den sig som paa vinger længende utover – ikke mot menneskene – men mot det usynlige – mot fuldkommengjørelsen –

«Wo bist du, wo bist du, mein geliebtes Land?
Gesucht, geahnt, und nie gekannt.

Das Land, das Land so hoffnungsgrün,
Wo meine Freunde wandeln gehen,
Wo meine Tödten auferstehen.
O Land – wo bist du?»

-----

[139] – Men saa falder vingerne trætte sammen. Mørkt er der overalt. Haabløst: «Dort, wo du *nicht* bist – dort ist das Glück.»

– – Der gik likesom en underlig bæven gjennom tilhørerne. En bevægelse, egen, hemmelighetsfuld, lik den sagte, pludselige susen, der stryker gjennom træernes løv – om sommeraftenen – i stilheten, i det samme solen gaar ned – man vet ikke, hvorfra den kommer og hvor den gaar hen – –

Men efter et øiebliks absolut taushet – brøtes den saa igjen, pludselig som for en dør, der springer op for et vindstøt! En stormende applaus – og saa en selskapsurs mangespredte lyd av tale, latter, hvisken, utrop som en flom ut over salongen!

Et par av hovedstadens tilstedeværende musikautoriteter var straks henne for at lykønske hende: «Alle var enige om, at saa deilig og sjælfuldt hadde hun aldrig sunget.» Pianisten hadde reist sig og begeistret grepet hendes haand, som han kysset ærbødig.

Et varmt skjær glødet over Elisabeths ansigt.

I det samme møtte hendes øine – i skyggen bakom de andre – et blik, der var fæstet paa hende, intenst, næsten hypnotisk. To mørke øine, i et lidelsesmerket ansigt, der nu i et ubevogtet sekund gav alt, hvad en brændende, hele livet længende sjæl eide av uttryk for vaande og salighet. –

Hun studset. Og strøk det tilside. Sekundet var saa kort.

Alt var som ellers. Assessoren stod der og takket hende for sin yndlingssang – var *den* ikke Schuberts mesterverk!

Der dukket i det samme op en erindring hos Elisabeth.

[140] Hadde hun ikke engang selv kaldt ham «Der Wanderer». «Ein Fremling überall?»

Doktor Westby var kommet ind, mens hans hustru sang.

Og der var mange, især damer, som nu flokkedes om den staute, smukke mand, der tok sig brilliant ut i sin soignerte selskapsdragt. Man gratulerte ham høilydt. Konserten paa lørdag vilde nok bli en glimrende sukses. Pianisten lot sig presentere, musikautoriteterne var elskværdigheten selv. –

Det var nu længe – ja, meget længe siden, at doktor Westby hadde hat denne behagelige fornemmelse av, at der, ogsaa fra *den* kant, kunde kastes et visst flatterende skjær over ham selv, naar han, saaledes som nu her iaften, nærmest optraadte som sin hustrus mand. Det vilde si: Den, specielt i dette hus og i dets nærmeste kreds, feterte dames og kunstnerindes ideal – og hendes *herre*!

Men den glød, der hadde farvet Elisabeths kinder, sluktes i samme nu, som Fredrik nærmet sig dit, hvor hun stod. Og en blek, grønlig skygge kom og bredte sig over hendes træk.

Hun hadde vendt sig bort. Og nu gled hun ind imellem de andre – saa fjernt hun kunde naa – ind i værelsets dunkleste krok – hvor hans mørke skikkelse inde i menneskemyldret kunde gjemmes for hendes øine – som ikke vilde se. –

*

Man spiste ved smaaborde i den tilstøtende spisesal.

Poul Sperling hadde faat presset sin værdige, ordensprydede skikkelse ind ved siden av Elisabeth.

[141] Han hadde selv ingen dame. Og skjønt hun jo hadde faat den tyske pianist tilbords, saa behøvede man ikke at være nogen fin iagttager for at merke, at hun saa inderlig træt og aandsfraværende ut, og kun med møie holdt konversationen vedlike med sin kavaler. Sandelig, godt for ham, at han hadde den livlige, selskapsvante Heddy paa sin anden side!

Og desuten – Poul Sperling hadde virkelig ærinde til Elisabeth iaften. Hans ansigt, der var rødt – og hvitt og glat av fedme og selvtilfredshet, var nu ganske blussende. Han følte sig som én, der har paatat sig en mission. –

Hun hadde straks vendt sig til ham og smilte. Det var hende i dette øieblik næsten noget av en lise at faa ved siden av sig denne gode bekjendt, der altid snakket saa meget, og altid saa deilig meget utenom – det vil si – om sig og sit! Hendes egne tanker var igjen blit saa paatrængende, saa overmægtige. – Og hun følte sig, ogsaa rent fysisk, uvel. –

«Jeg vilde svært gjerne snakke litt med dig paa tomandshaand, Elisabeth.»

«Naa?» Hun husket i det samme paa, at man nu diskuterte de nominerte stortingskandidater for det følgende valgaar. Og at Pouls navn var nævnt. Hans ærgjerrighet var jo i stadig stigende.

«Det var –» det kom litt nølende, og de fugtige, blaa øine fæstedes paa hende med medfølelse, «det var om din mand – om Fredrik.»

Det gav et ryk i hende. Hvad var det? Hvad visste han? Det flimret for hendes øine.

Nu forskrækket hendes uttryk endog *ham*.

«Nei da, nei – det var ikke noget saan farlig.» Han smilte paa sin beskyttende, venlige maate. Saan [142] som tillidsmænd saa let kommer i vane med at gjøre. Men, hun kjendte naturligvis til de avisartiklerne, som Fredrik hadde skrevet i «Aftenbladet» i det sidste?

Nei, dem kjendte hun aldeles ikke noget til!

Der kunde virkelig imellem komme noget ubehagelig koldt og avvisende over Elisabeth, noget utilnærmelig.

Pouls stemme blev uvilkaarlig haardere.

Ikke det – det forbauset ham. Hadde Fredrik ikke selv? – Disse knusende avsløringer om tilstanden oppe paa barnehospitalet, hvor gamle professor L. er overlæge? De hadde naturligvis gjort umaadelig opsig. Fredriks forfatterskap var der ingen tvil om, skjønt de jo forestillet at være anonyme. Ingen anden kunde simpelthen skrive dem.

«Og nu snakkes der jo i hele byen. Ja, især dokterne saan mellem sig da, skjønner du.» Og han bøide sig endda nærmere mot hende og hvisket:

«Der sies naturligvis det, at Fredrik, som selv er barnelæge – han holder jo paa at ta doktorgraden paa det ogsaa. – Ja, du forstaar – at han vil chikanere den gamle ut av stillingen – gjøre ham umulig, for selv – du forstaar? – Og saa fortælles der historier. Saan som, at han har skrevet til familier, hvor professor L. er huslæge, og gjort dem opmerksomme paa, at deres barn behandles ganske feilagtig. Eller, at han paa flere steder skal ha tilbudt sig som huslæge paa billigere vilkaar. Ikke for det,» indskjøt han hastig, «at jeg tror, alt det der er sandt! Men derfor vilde jeg ogsaa – ganske aapent – forat du kunde advare ham – forhindre – ialfald faa ham til at indstille sine angrep. – For jeg ^[143] sætter Fredrik saa høit, holder saa meget av Dere begge. Men jeg – som offentlig mand i det offentlige liv – jeg kjender brødnid, misundelse! Og faar folk først tak i noget saant – det æter sig utover. – Ja, du forstaar?»

Han hadde bøid sig endnu længere fremover. Elisabeth holdt jo til stadighet ansigtet halvt bortvendt. Øinene møtte ikke hans. Saa bare, saan litt overlegent mysende frem for sig. Der var en slik vantro i det hele minespil! Og slik en overlegen, iskold protest i de fast sammenpressede læber. Det blev jo næsten til det, at dette var noget, der ikke egentlig angik hende selv – men som det bare virket ubehagelig at skulle høre paa – –

Og Poul Sperling holdt med engang op at snakke. Vendte sig mot sin tallerken, som han i sin iver hadde latt staa næsten urørt. Han var vond – fornærmhet. Uf, de kvindfolkene! En kunde likesaa godt – for naar *de* ikke *vil* – – –

Fru Heddy ropte pludselig over bordet: «Har Poul gjort dig en veritabel kjærlighetserklæring, Elisabeth? Du ser saa – saa entrüstet ut?»

Stemningen, lystigheten ved den ende av bordet, hvor Heddy og et par andre tysktalende damer og herrer besørget underholdningen, var nu steget til den rene overgivenhet.

Tilslut hadde de fundet paa at «drive» med «Der Wanderer». Den, som netop hadde rørt ved deres inderste hjertenerver, og som de virkelig elsket og kunde utenad. Men nu kunde det jo passe likeoverfor denne fremmede tysker at tale om «das Land, das meine (seine!) Sprache spricht». «Ein Fremdling überall» etc. Lystigheten kulminerte, da fru ^[144] Heddy pludselig med en patetisk gebærde strakte sine hænder over bordet mot sin mand og deklamerte med gravrøst:

«Dort wo du *nicht* bist – dort ist das Glück.»

Og da saa Poul, som var saa rent utenfor, med en næsten idiotisk forbauselse, blandet med et anstrøk av ærgrelse og krænket værdighet malet paa sit pluskjævede ansigt – stirret paa de røde, leende ansigter, der alle med én gang vendte sig mot ham – saa var man, i flommende overgivenhet næsten bristefærdige av latter!

«Det er dog noget av en profanation at behandle vor gamle kjære fader Schubert saaledes,» henvendte nu pianisten sig leende til Elisabeth. «Men Deres kusine er saa uimotstaaelig komisk.»

Han møttes av to forvildede øine, der intet begrep.

«Fuldstændig tidsmæssig, hr. Weisse.» Assessoren stod bak Elisabeths stol. «Vet De ikke, at pietet og respekt for alle slags fædre – og mødre med – nu er ganske «altmodisch»?»

Han hadde slaat ind i den spøkende tone.

«Assessoren har en saa absolut respekt for fædrene, at han altid gaar med det ene ben ut av nutiden,» sa fru Heddy. – «Ikke sandt, du er enig, Elisabeth?» tilføiet hun med hævet røst. Hun hadde hørt en stemme ved siden av sig hviske til sin nabo: «Det er derfor, han halter.»

– «Elisabeth har nemlig selv engang fortalt,» vedblev hun uten at avvente noget svar, «at assessoren i anledning av nogen av disse moderne, store aander – jeg vet sandelig ikke, enten det var Nietzsche eller Brandes eller Hamsun, jeg!» Hun saa sig ^[145] omkring med øine, der formelig gnistret av liv og ærtelyst. «Saa hadde han altsaa sagt det, at han følte sig ganske anderledes beslegtet med *David* og *Salomon* end med nogen av *dem*!»

«Aldeles korrekt, fru Heddy,» svarte assessoren raskt, mens hans blik streifet Elisabeth. Hvad *var* der over hende iaften? Nu saa hun jo igjen ut som et hjelpeløst barn, der er blit alene i mørket. «Men» – og der glimtet noget av den gamle skjærmydselaand op i hans skarpe øine – «likeoverfor *Dem* at komme med videre utredninger av «hvorfor» og «hvorledes» – nei, dertil mangler De baade taalmodighet –»

«Og den tilbørlige forstaaelsens dybde – gener *Dem* ikke!» avbrøt fru Heddy leende. «Forresten, efter *mit* flygtige bekjendtskap – slegtskap taler jeg ikke om – med de bemeldte gamle, bibelske herrer – saa har jeg aldrig oppfattet dem som nogen egentlige dydsmønstre ialfald! Eller hvorledes?»

«Skal vi saa ikke være enige om, at De isaafald ganske mangler forutsætningerne til at bedømme dem?»

«Er det kanskje ikke et historisk faktum med de syv hundrede koner? – Man skulde tro, at assessor Bjelke har polygamiske idealer, hvad behager?» Hun vendte sig leende til de andre.

I det samme blev der opbrud. Alle reiste sig. Assessoren hvisket til Elisabeth:

«Deres vogn er kommet. Mor sier, De skal reise straks og ikke si farvel til nogen. – Maa jeg faa lov til at følge *Dem* ut?»

Doktor Westby stod allerede med overtøi paa ute i vestibulen.

[146] «Jeg kjører likesaa godt med dig. Jeg maa se at faa bestilt noget iaften.»

Tonen var ganske oplivet. Han var tydeligvis i godt humør.

*

Den lukkede kupé gled stille og lydløst paa den bløte sne. Stilhet var der ogsaa mellem de to, der sat inde i den. Fredrik hadde gjort et par bemerkninger om selskapet, de kom fra. Elisabeth hadde svart ganske kort og med lav stemme.

Blodet jaget forbi hendes øren i hurtige, febrilske slag. Og som i feber arbeidet ogsaa hendes tanker, hurtig, intenst:

Og saa dette. – Og saa dette. Fredrik, intrigant – brutal – hensynsløs. Fredrik, ingen gentleman!

Nei – det var ikke – det *maatte* ikke være sandt! Kjendte ikke hun Fredriks karakter? Skulde hun ikke kunne garantere hans motiver – selv om han holdt sine handlinger skjult for hende?

Hendes tanker gik tilbake. Søkte at samle, saaledes som hun hadde set og oppfattet det, Fredriks liv, karakter, arbeide – utadtil. Hun kunde ikke faa øie paa andet end det, som var godt og vakkert. Flid og ihærdighet i studier og taalmodighet og interesse for de syke. Der kom nu mange træk frem og meldte sig – smaahistorier om barnepatienter, om rare gamle koner, som han saa til, uten tanke paa fortjeneste. Og se nu – gik han ikke baade paa det ene og det andet «hjem» og var gratis læge, like ivrig for det! – For et par aar siden, da det brændte ute i en stor arbeiderbolig derute paa østkanten – var det saa ikke Fredrik, som sprang op av en trap, [147] som ilden allerede hadde antændt, og fik reddet to smaa barn? Nei – *der* var hun sikker!

Men andre spørsmaal dukket op. Tanker gled ind med tvil og uro. – Var der ikke imellem likesom noget lukket ved Fredrik? – Noget, som hun hadde følt i stunder, at hun ikke kom tilbunds i?

Nu stemte hun mot av al sin magt.

Nei – det der om brevene, som Poul hadde nævnt – det var ikke andet end lav bakvaskelse og misundelse! Sa ikke alle, at verden var fuld av slikt? Poul selv ikke mindst. – Men de artiklene –

«Naa, det var jo bra, at det gik med sangen tilslut! Heddy fortalte mig, at du slet ikke hadde været heldig til at begynde med.»

Fredriks stemme var venlig og rolig. Det var ingen stor affære dette med hendes konsertsang, men han vilde jo nu foretrække, at det gik godt allikevel.

«Nei – jeg – jeg –» Elisabeth var hæs av sindsbevægelse og søkte efter ordene.

«Hvis du har forkjølet dig, skal jeg skrive noget op for dig. Jeg likte dig i det hele tat ikke riktig iaften. – Jeg tror, du gaar med litt feber. Du faar se til ikke at stelle til nogen skandale paa lørdag – du er temmelig hæs, hører jeg.»

Samme tone. Elisabeth hadde nu lagt sin haand, en iskold haand, paa hans.

«Fredrik.» Hun styrtet sig hodekuls i det. Hun maatte ha klarhet. Men hendes hjerte banket, saa hun maatte gjøre den største anstrengelse for bare at faa lyd i stemmen. «Du, Poul Sperling snakket noget iaften om – om nogen avisartikler – som du – som han sa, du hadde skrevet – og at –»

Nei, at nævne det andet, bare at gi ord til disse ^[148]lave beskyldninger, det var jo halvt som at gjøre sig medskyldig i mistanken –

«Fredrik, du har da ikke gjort noget, som ikke er – som ikke er –» hun stanset – «gentilt? Og jeg vet jo ingenting!» Det sidste kom som i utbrud.

Der blev en pause.

Vognen gled avsted. Sporvognene rutschet forbi dem med sine farvede lanterner og sin glimrende oplysning. Nu kjørte de langsommere. De nærmet sig byen. Førret blev daarligere.

– Elisabeth hadde uvilkaarlig trukket sig litt tilside. Det var som om hun ogsaa sjælelig trak sig sammen. Og ventet – som paa et slag.

Der *kunde* nemlig en og anden gang komme utbrud av ubehersket heftighet og vrede fra ham. Saa som hin gang paa deres bryllupsreise, den sidste aften i Neapel. Nogen voldsomme skybrud, der rev alt tilvant, opdæmnet tilside og skyllet med sig grus, bundfald, stene – som støtte og skar, hvor de traf! Men det skedde ikke ofte. Og det var efterhaanden lykkedes Elisabeth at gjøre dette til en mands skjødesynd. Undskyldelig, fordi den bar bud om styrke paa andre kanter. Men, som det dog var hendes pligt at gjøre alt for ikke at fremkalde. –

«Naa – det er tak for sidst, det altsaa!»

«Hvorledes?» Det kom næsten aandeløst.

«Jo, jeg hadde den fornøielse at stemme den samme hr. Poul ned som formand i en komité paa et møte forleden. Det var nemlig saker, han aldeles ikke var inde i. Min stemme gjorde utslaget.»

Han lo. Men der var spydighet og en tydelig irritation i hans stemme. Ved siden derav ogsaa en viss sikkerhet og værdig selvfølelse. Dette sidste ^[149]øvede en næsten magisk virkning paa Elisabeths oprørte sind. Og alt hos hende la sig uvilkaarlig straks tilrette for at la sig overbevise og betrygge.

«Men,» vedblev han. «Siden han nu har hat den – takt at blande sig ind i mine private affærer, og med dig som mellemmand, saa er det ogsaa bedst, du faar vite, hvordan det hele hænger sammen.»

– Fredrik Westby følte det med éngang som en lettelse at faa tale ut om disse ting – det vil si, med enkelte forbehold, da! Og saaledes likesom faa et andet menneskes sanktion paa det, han hadde gjort – drevet av en viss forfængelighet og ærgjerrighetstrang, la gaa – men sandelig ogsaa tilsat med adskillige gode og undskyldelige momenter. Det var han sig bevisst.

At dette «andet menneske» nu, ved et tilfælde, var blit hans egen hustru, som han visste elsket ham

med en næsten avgudisk kjærlighet – det blev ham netop i øieblikket mer naturlig, idet virkningen av aftenens oplevelse uvilkaarlig blandet sig ind i hans tankegang. For, ved en leilighet som denne kunde det kanskje ikke være saa avveien at ha en viss støtte i hendes sociale prestige! Han skjønte jo, efter det Elisabeth hadde sagt, hvad der nu ventet ham – utenfra. At de to stod sammen *nu*, det indsaa han derfor kunde ha sit værd for hans position. Sandt at si, i disse sidste aarene, hvor hun hadde gaat der med disse barna sent og tidlig – han var kommet saa rent fra det! –

– Og han talte, som han pleide. I korte, greie sætninger. Men heller ikke uten en viss miskjendelsens patos i stemmen:

Ingen visste, hvorledes han hadde gaat og kviet ^[150] sig for at skrive disse opsatsene. Længe, mer end et aar. Av bare pietet mot den gamle professoren! Han hadde hat det ondt, det turde han nok si. –

Her kom saa, hurtig og varmt, fra Elisabeth et: «Aa, Fredrik!»

Han forstod.

«En *maa* gaa alene med slikt. Ens kolleger – taushetspligten – faget. Denslags tør man ikke meddele *nogen*.» Han understreket ordet. Men tilslut var det blit ham en samvittighetssak. Han hadde forresten, fra først av, ment at la sin anklage, de avsløringer, som han maatte komme med, faa en anden form, beregnet paa et fagskrift. Men imidlertid var tilstanden deroppe paa hospitalet blit saan, at han som barnelæge med ansvar for hjemmene fandt, at her maatte almenheten, kvinderne – mødrene ikke minst – være med!

Han hadde merket en bevægelse hos Elisabeth. Og blev sikrere. Nu skjønte han, at han hadde hende.

For hun, som mor, maatte vel netop forstaa og være enig her. Tænke sig alle de stakkars, smaa, vergeløse barn! Dels tages de jo uten videre fra forældrene og sendes derop. Dels lægges de derind, fordi forældrene selv tror, at er der noget sted, deres smaa blir godt behandlet, saa maa det vel være *der*. Under statens kontroll!

Hun maatte ikke tro andet, end at der var mange av byens læger, som var fuldt enige med ham. Men naar det gjaldt at handle – ja *da*! Hun skulde bare vite, hvor megen feighet der var saan, mand og mand imellem. Saan rædhet for eget skind! Saa meget kamerateri og gammel, sløv slendrian. –

«Men ræd har jeg nu aldrig brukt at være. Og det ^[151] skal jeg vise dem, at jeg ikke er denne gangen heller. For retten har jeg paa min side. Og den skal gaa sin gang!»

Og nu var der baade indignation og mandig alvor over ham. «La Poul bare gaa omkring og fortælle folk, at jeg er hensynsløs og simpel. Ikke nobel og gentil som han! – Du kunde jo ellers, for moro skyld spørre ham, hvorledes det gaar til i møter og generalforsamlinger og denslags, som *han* er oppe i! Om de der forstaaer at chikanere for eksempel? Eller *merke* folk – for selv at faa plads? Men Poul, han har jo rigtignok den tvilsomme fortjeneste at være født paa samfundets høider, han! Der tror han sig sikker. Mens vi andre – vi, som kommer likesom nedenfra – vi skal mistænkeliggjøres, vi skal stemples som stræbere og tølperer – selv naar vi gaar til kamp for de dyreste menneskerettigheter!»

Elisabeth hadde vendt sig helt mot ham, mens han talte. Nu saa hun paa ham. Lyset fra en elektrisk lykte paa gaten stak i det samme ind i vognen. Hans ansigt var blekt. Og han saa træt ut. Mager var han ogsaa blit i den sidste tiden. Hun hadde ikke set det saa godt som nu. Og der var noget i den sammentrækningen over øienbrynene, som fortalte om arbeide og nattevaak og bitterhet. Om kamp ogsaa – i ensomhet. –

Det var, som der i det samme rørtes ved en hemmelig fjær inde ved Elisabeths inderste hjertekammer. Og noget derinde, som pludselig sprang op og aapnet sig. Aapnet sig vidt, saa hun følte, at hendes bryst fyldtes av noget varmt, sterkt.

Nu *saa* hun. Nu syntes hun, at hun endelig hadde fundet frem til det dypeste i Fredriks væsen!

[152] Nu forstod hun først tilbunds alle hans kampe og vanskeligheter. Fik anelse om, hvad han hadde lidt ved andres overmod. Forstod hans bitterhet over al deres smaalighet og misundelse. Aa, hvorledes hadde han ikke gaat der og krympet sig – alle – alle aarene – under tusen smaa naalestik! Følt tilsidesættelser, fornærmelser – snobberiet fra dem, der trodde sig høiere end ham paa samfundsstigen! Sikker som hun var paa, at *det* kun var i hans egen, et saart sinds syke indbildning – han hadde dog *følt* det saa! Uten et ord, uten en klage. Ganske alene. Selv for hende hadde han gjemt det bort. Av stolthet. Men ogsaa – for at spare hende!

Hendes øine aapnet sig store – store. Ja, nu saa hun det: Denne *anden* hemmelighet – barnet – alt det dernede. Al fortielsen der. Aar ut og aar ind. Det var det samme:

Han hadde bare tænkt paa at spare hende!

– Aa, var det ikke, som om hendes egen lidelse og skuffelse hadde gjort hende blind – døv – kold?

For, om dette – som et tilfælde hadde aapenbaret hende – var blit en ny smerte for *hende* – for *ham* hadde det saavisst ikke været nogen ny *skyld*! Uretfærdig hadde hun været.

Stakkar – hvor han hadde hat det ondt. Gaat der alene og maattet bære paa følgerne av det, som engang var op- og avgjort mellem dem. Avtvættet.

Og hun hadde jo ikke kjendt ham. Bare miskjendt ham. Men nu – nu skulde hun skynde sig at komme til ham – sone – sone.

– Der kom fremdeles intet ord over de lukkede læber. Han, som sat ved siden av hende, merket ikke noget. Ti det, som nu foregik i hendes sjæl, [153] hadde ikke brukt mange minutter for at fødes – og vokse sig sterkt. Og ordene – der behøvdes jo ingen ord –

Men – i det samme de steg ut av vognen, og han gav hende haanden for at hjelpe hende ut – bøiet hun sig i en pludselig impuls ned over denne haand og kysset den, med noget saa varmt og bløtt i bevægelsen, at det baade forundret og forvirret ham.

– Men, da de kom op i entreen, sa han bare: «Jeg gaar ind til mig selv og arbeider en stund, du. Ta nu en god ske av den miksturen, jeg gav dig – du er virkelig hæs – og saa en kininkapsel inden du sovner – vent ikke paa mig.»

Og hans stemme var venlig, men rolig og nøktern, kold.

IV.

[154] Hun lot den lange, hvite silkekjole likegyldig slæpe efter sig opover den ubekvemme trappe med de avslitte linoleums trin.

Luften fra gaardsrummet, hvor nu dagens tummel var avløst av stilhet og mørke, trængte sig op med sin vanlige os av fetevarer og petroleum og gjorde hende næsten sjøsyk.

Hun blev staaende et øieblik utenfor entreen. Opstigningen hadde tat pusten fra hende. Og ringte saa paa.

Stuepiken lukket op. Det var en ganske ung, ualmindelig vakker pike, der kun hadde været kort tid der i huset. Hun tok den lange selskapskaape av sin frues skuldre uten nogen særlig interesse og oppmerksomhet, som om det iaften kun hadde dreiet sig om et almindelig selskap. Og svarte benegtende paa Elisabeths spørsmåal, om doktoren var kommet hjem.

Elisabeth strøk haanden over pande og kind som for at jage tanker og smerte væk.

«Sover barna, Ingeborg? Har Lili hostet noget efter at hun la sig?»

[155] «Jeg tror ikke det. Klara sa, de sovnet straks fruene reiste.» Hun aapnet døren til dagligstuen, hvor en lampe var tændt. «Der er kommet nogen blomster her til fruene, jeg satte dem ind der.»

«Tak, De faar vente med teen, til doktoren kommer. Jeg skal ringe.»

Elisabeth gik ind i dagligstuen og lukket døren efter sig. Langsomt og tungt, som om hvert trin kostet en viljesanstrengelse, og med det lange silkeslæp raslende efter sig, gik hun hen til bordet, hvor nogen glimrende buketter av roser, lillekonvaller og nellikker fyldte luften med vellugt. Hun betragtet kortene, som hang ved. Hun visste det forresten forut: Carl Bjelke, hans mor, Heddy og et par av deres nærmeste bekjendte. I det samme kom hun til at huske paa, at en vidunderlig buket orchideer, gave fra pianisten Weisse, – dem, som hun hadde hat i haanden, mens hun sang, – de var jo blit liggende igjen i vognen. –

Det var næsten et uvillig blik, hun kastet paa det deilige blomsterflor. Og hun fjernet sig straks fra bordet. Stanset saa et øieblik op under palmen, hvor *Psyches* buste stod. Hun saa, som hun pleide, op i det skjønne, alvorlige marmoransigt:

«Synes du kanskje, dette er for litet til at sørge over?» sa hun halvhøit, som om det blik, hun møtte, bebreidet hende noget.

Døren var aapen ind til spisestuen. Hun blev staaende paa tærskelen.

Et tebord med smør og brød og litt opskaaret koldt kjøt – akkurat som ellers.

Hun stod og saa derind. Ganske ubevægelig. Øinene fæstet paa bordet. Saa strøk hun endnu engang [156] over panden, over øinene. Alt var saa *anderledes*. –

Hadde Fredrik anet det, han, at der ingen fest vilde bli av iaften? Kanske han straks hadde skjönt, at

saan en liten hæshet vilde ta til. Og at alle de sidste dages sindsbevægelser – med sin mangel paa søvn og hvile – vilde øve sin indflydelse paa stemmen. Og paa hendes herredømme over den? Saan, at naar ængstelse og nervøsitet ogsaa kom til, saa vilde der falde noget over hende, en motløshet, en tyngde, som vilde sætte sig paa hendes bryst. Trykke, klemme – kvæle – aa, saa umulig at kaste av – kvæle stemme, respiration, foredrag, følelse – *alt* –

Og saa var det hele blit noget elendig, ynkelig, jammerlig noget – ikke aand – ikke vellyd – ikke tone!

Hun knyttet hænderne. Og læberne presset sig tæt til:

Og *dette* hadde hun set frem til – i aarevis. I hele sit liv.

«En skam – en skam –»

Hun hvisket ordene mellem tænderne.

«En skam for Fredrik ogsaa. Var ikke det næsten det værste?»

Ja, nu var hun da glad over, at hun hadde bedt ham om ikke at komme ind i kunstnerværelset efter konserten. Hun hadde jo tænkt sig – som det ogsaa blev til – at der vilde komme saa mange andre. Weisse var der jo ogsaa. Og hele hans stab av beundrerinder og beundrere –

Nei – hun hadde ordnet det anderledes.

– Hun lænet hodet mot dørstolpen og lukket ^[157] øinene. Hun saa det for sig saan som hun hadde drømt det:

«Hun har gjort stor lykke. Stormende applaus. Masser av fremkaldelser!

Og *nuvet* Fredrik, at dette er hendes kald. Hendes store evne! Han er stolt av hende. Han forstaar ikke, at han ikke har villet dette før! Men *nu* vil han opmuntre hende, hjelpe hende. De skal være to om det altsammen. Men aa nei, hun skal ikke misbruke hans godhet og finhet!

Og saa har han skyndet sig hjem iforveien for at stille det litt festlig for hende. En kunde jo ikke tænke paa det *forinden* –

Og saa kommer hun da selv. Hele vognen fuld av blomster. Og naar hun kommer ind i stuen, har Fredrik tændt alle lysene og lampen over spisebordet. Ved hendes plads et par deilige roser, mørkerøde – hendes yndlingsblomster – fra *ham*. Selv staar han der saa oplivet, stolt og vakker. Øinene straalende. Og i det samme han ser hende – hun er saa pen som hun kan bli i sin hvite, utringede silkedragt fra Berlin – saa brer han armene ut mot hende. Og i et sprang er hun hos ham! Og saa sier hun – hun kan næsten ikke snakke for bevægelse og glæde – at alt sammen: jubelen, applausen, hendes egen lykke – alt sammen, alt sammen bare er for ham – til ham – han, som er hendes eneste – – –

– Nøklen i entrédøren blev dreiet om.

Hun aapnet øinene med et sæt. Og stirret som forvildet.

Fredrik hadde nu lukket sig ind i entréen. Hun hørte hans hurtige, faste trin. Mekanisk gik hun ^[158] like hen til den elektriske ringeledning og trykket paa knappen.

I samme øieblik som Fredrik traadte ind ad den ene dør, kom stuepiken med tebret og kjele ind ad den anden.

Og det første pinlige sekunds møte var saaledes undgaat.

Elisabeth gav sig til at stelle med teen, heldte kokende vand paa kanden. – Saa var piken atter gaat. Da saa hun op.

I næste øieblik var hun henne hos ham. Hendes hjerte, der var som stivnet av smerte og skuffelse, smeltet. Hun gav sig helt hen til sin sorg. Klynget sig tillidsfuld ind til ham. Var det ikke glemsel og lise bare i det at kjende ham saa nær? I hans store, mandige kraft, der likesom omsluttet hende.

«Aa Fredrik – *var* det en skam? Hun snapped etter pusten. Der kom i det samme en stor hulken, der vilde kvæle hende. «Aa, Fredrik – jeg synes, jeg næsten er allermest bedrøvet for din skyld!»

Og hun gjemte hodet ved hans bryst og brast i graat.

Han klappet hende et par gange over hodet. Og prøvde at skyve hende ganske sagte og lempelig litt fra sig, mens han svarte: «Aa langtifra. Langtifra. Det er jo naturligvis kjedelig. Men – naa – ja. – Det var da forresten ingen fiasko heller.»

«Jo, det *var*, Fredrik,» hun reiste hodet og saa paa ham i sine taarer.

«Nei visst om det var! Der blev jo applaudert noksaa kraftig. Og efter «Der Wanderer» blev du kaldt frem baade én og to gange –»

«Jo, det var en fiasko allikevel. Jeg vet det nok.

^[159] Det *skulde* ogsaa være det! Jeg skulde heller latt være at optræ. Jeg maatte jo forstaa, at jeg var for hæs – anstrengelsen – spændingen.» – Hun kunde ikke faa ordene frem – der var jo saa meget mere, hun ikke kunde tale om – «Og saa endda la folk betale penge for det,» la hun bittert og stolt til.

«Aa, det var nu Weisses konsert, da. Han faar jo indtægten. Du hadde jo frabedt dig honorar. Saa det kan du ta med ro. Og *han* gjorde sandelig lykke nok. Det var jo det viktigste.»

Fredriks stemme var litt overlegen og irritert. «Det er ikke noget at ta saa paa vei for, heller,» vedblev han, da han ikke fik noget svar. «De, som kjender dig, vet jo, du kan synge meget bedre. Og de, som ikke kjender dig – *det* kan da omtrent være det samme ogsaa –»

«Nei – Fredrik – nei, du – forstaar ikke –» Hun mumlet utydelig. Det var som om hun sjælelig krympet sig sammen likeoverfor noget, der nu begyndte at komme indpaa hende. Hun *turde* ikke møte det.

«Forstaa dig, sier du –? Jo saamen gjør jeg saa. Men jeg vet, at slikt glemmer publikum saa temmelig snart. Her optrær jo aarlighaars snese av saanne debuterende sangerinder, som er uheldige! Ingen fæster

sig ved det. Og *du* skal jo ikke bli sangerinde av fag heller!» Han syntes, han likesom fik komme bedre frem med sine gode grunde nu, eftersom hun blev mer og mer taus. «Det maa da være en stor trøst for dig. Tænk bare, om du skulde tjene dit brød ved det?»

Det lægger sig noget koldt og lammende over Elisabeths bryst. Hun *kan* ikke svare. Gaar bare ^[160] bort til tebordet og skjænker teen. Bærer en kop hen til sin mand, som har sat sig paa sin vanlige plads oppe ved bordenden. Saa tar hun sin egen kop med sig og sætter sig paa siden av bordet, et stykke fra ham. I det samme streifer hendes blik bordduken. Der er nogen pletter paa den, og den er smaakrøllet hist og her. Hun erindrer sig, at det er lørdag aften. Søndag kommer jo den rene paa.

Denne lille ting gir hende en umotivert pinefuld følelse i dette øieblik.

De begynder at spise i taushet. Elisabeth faar med vanskelighet noget ned. Fredrik gjør et par almindelige bemerkninger om konserten, om pianistens spil, som han roser meget, om publikums hylldning av ham. Hendes sang nævnes nu ikke mer med et ord.

Da hun fremdeles er saa stille og ordknap, tar han, litt krænket, aftenavisen op, som ligger ved hans kuvert. Og begynder at læse i den, mens han vedblir at spise.

Hun blir et øieblik sittende. Og ser paa ham. Mens han synes fordypet i sin læsning. Saa reiser hun sig.

«Jeg er svært træt, jeg gaar ind og lægger mig.»

Han gløtter op bak avisen. Men lægger ikke merke til, hvor tør og ukjendelig hendes stemme klinger.

«Jeg kommer straks efter. Det er sandt,» han roper efter hende, «har du bedt Klara vække mig imorgen? Du vet jo, jeg skal tidlig op – jeg kommer til at lægge skituren helt op i Nordmarken sammen med N.» Og han nævner en av sine kolleger, en studiekamerat.

*

^[161] Elisabeth hadde med en næsten febrilsk hast og iver faat sit konserttoilette ombyttet med en simpel, hvit morgenkjole og sat nu ved speilet ifærd med at løse haaret ned fra dets kunstige opsætning oppe paa hodet.

Da Fredrik kom ind i værelset, vendte hun sig ikke om.

Der var noget sterkt, der arbeidet inde i hende. Noget, der brøtes med hendes stolthet og saarede følelser. Men nu seiret det.

Og hun reiste sig hurtig og la begge hænder paa hans skuldre:

«Fredrik – det er noget, jeg maa be dig om forladelse for.»

«Naa?» Han smilte uvilkaarlig. Hun var saa vakker, naar hun hadde dette bløte, bedende, næsten ydmyge i sine øine.

«Jeg skulde ikke optraadt under navn. Jeg skulde ikke latt *dit* navn – saan – det er likesom der falder

noget av min skam over paa dig paa den maaten. Er du vond for det?»

Naa, ja. Dette forekom ham jo unegtelig som noget av en sentimental overdrivelse. Det hadde ikke egentlig faldt ham ind før. Men sandelig, *litt* ret kunde hun ha! Det var ikke morsomt. Netop nu ogsaa, hvor han selv var saan ute i folkesnakket. Det forekom ham i samme øieblik litt komisk, at han virkelig hadde tænkt at hæve sig selv en smule op paa dette! Men det tiltalte ham som *mand*, at dette lille laan av glorie nu var sluknet. Han skulde nok greie det selv – baade doktorgraden og professoren.

Han svarte derfor rolig, men med et litet anstrøk av overlegenhet nogen ord om, at det kanske hadde [162] været bedre, beskednere, om hun var optraadt bare som en amatrice. Det var jo det almindeligste. «Men, skedd er skedd,» endte han saa i en lettere tone, der skulde være opmuntrende. «Du vet, *jeg* har jo aldrig sværmet for denne ideen med at synge offentlig. Specielt naar man nu ogsaa er blit en gammel, gift kone. Jeg tror ogsaa, at jeg altid har hat det paa følelsen, at din stemme ikke var stor nok –»

En bevægelse fra Elisabeth. En taus protest, som han ikke forstod.

«Men la nu bare dette ikke krepere dig, du,» vedblev han. «Og for *min* skyld skal du ikke ha nogen anfægtelser! For jeg,» her blev hans stemme næsten venlig. «Jeg synes nu i grunden bare, det er ganske bra, at det er gaat som det er, jeg!»

«Hvorledes det?» Hun holdt pusten.

Nu møtte han hendes øine. De saa saa komisk store og forskrækket ut. Han kunde ikke la være at smile. «Jo, kjære – for saa er vi da færdige med *den* ting.»

«Du mener?»

«Ja.» Han nikked. Og der var en blanding av en viss nedladende beskyttelse og en tilfreds selvfølelse over hans hele væsen, idet han gjentok:

«Jo, for saa er vi da færdige med den ting.»

Der gled som en mørk sky henover Elisabeths ansigt. Og det lukket sig til og fæstnedes i en blek, meislet haardhet.

Hun svarte ikke et ord. Vendte sig fra ham og gled hurtig, likesom lydløst, til siden.

Nu sat hun atter ved sit toiletbord, og hendes hænder, der rysted, begyndte hurtig og febrilsk at føre børsten op og ned over det lange, gyldne haar.

[163] Men inde i hendes hjerte brændte og sved det i de saare nerver. Der, hvor aftenens skuffelse og sorg allerede hadde tat saa hvasse tak.

Elsket Fredrik hende ikke mere? *Holdt* han ikke engang av hende?

For første gang hadde tvilen skutt sig ind i hendes bevissthet og formet sig til tanke.

Der blev en lang stilhet. Hver av dem hadde faat sagt sit. Der var jo ikke mere.

Pludselig stod han henne hos hende. Han hadde begyndt at klæ sig av.

«Hjælp mig litt med den knappen da – jeg faar ikke snippen av!» Han talte i sin vanlige, daglige tone, som om alt nu var vel op- og avgjort mellem dem i denne sak.

Uten at svare vendte Elisabeth sig om og løsnet snippen. Men idet hun løftet armene gled kjolen ned over hals og skuldre. Og han, som hadde bøiet sig fremover, for at hun bedre kunde naa, fæstet pludselig sine øine paa disse formers skjønhed – og, med en lynsnar bevægelse trykket han et brændende kys paa deres kjølige marmorhvitheit.

Men Elisabeth trak sig hurtig og bestemt tilside – og gav sig atter ifærd med sit haar.

Nu saa han hendes ansigt i speilet.

Hvor vakker hun var i dette øieblik! Han kom pludselig til at tænke paa en gudindestatue, han hadde set i Italien. Disse store øine saa vidt aapne. Denne lille fure sammentrukket mellem brynene som i smertelig alvor, det strenge uttryk om munden. Hele ansigtet saa hvitt som hugget i sten.

«Om du ikke er noget videre storartet som sangerinde, ^[164] Eli – saa er du nu deilig som kvinde! Og det er nu allikevel det, som det kommer mest an paa da, ser du!»

Stemmen var med engang blit bløt og indsmigrende. Han la den ene arm om hendes skuldre, mens han med den anden allerede hadde løftet hendes lange haar for at la det skylle ned over sit hode og ansigt – et kjærtegn, han yndet – da Elisabeth i det samme reiste sig med et ryk, saa han, ganske fortumlet, maatte vike tilbake.

Nu stod de begge der, likeoverfor hinanden.

Hun med armene støttet bakover mot toiletbordet. Hodet hævet. Nu var det over hende dette kolde, stolte, utilnærmelige – som han *hatet!*

«Kjære – hvad gaar der av dig?» Han nærmet sig igjen.

«Rør mig ikke!» Det kom hurtig og kort. Men saa – med en stemme, der blev bløt og klagende, «du gjør mig saa forfærdelig ondt, Fredrik – du gjør mig saa forfærdelig ondt.»

Men han forstod intet. Intet, uten det hidsende snert, en mand føler i en tilbakevisen fra den kvinde, han i øieblikket attraar.

«Hvad fanden,» der kom et glimt op i hans øine, som hun kjendte – «hvad fanden gaar der av dig – jeg bare spør?»

Hun glippet med øinene. Men blev staaende ubevægelig. Saa kom det rolig og tungt. Mens mørke skygger over ansigtet gjorde trækkene skarpe, dødbleke:

«Jeg tror ikke, du elsker mig mere, Fredrik. Jeg tror, at hvis du holdt ordentlig av mig, saa vilde du forstaa mig bedre!»

[165] «Elsker dig mere – holder – holder av dig.» – Han stammet, og der skyllet en dyp rødme op i hans pande, saa aarerne svulmet. – «Hvad er nu det for noget overspændt vaas? – Kvindepaafund! Forstaa – forstaa – hvad mener du? Kan jeg gjøre for, at du absolut vil synge offentlig – endda du vet, jeg aldrig har likt det. Er det *min* skyld, at du «gjør fiasko», som du selv har kaldt det? Vilde du kanskje, at jeg skulde ha faldt paa knæ for dig og forsikret dig, at du sang som en nattergal og at publikum var saa gal av begeistring, at de absolut vilde spænde hestene fra vognen og trække dig hjem? Er det *det*, du kalder at forstaa, at holde av dig? – Men, jeg skal nok vise dig, at jeg holder av dig, – at jeg elsker dig ogsaa, om det er det du –» Hans øine skjøt glimt paa glimt, og hans hænder grep brutalt om hende –

Hun utstøtte et dæmpet skrik og vred sig hurtig fra ham. Nu var der noget i hendes øine, der holdt ham tilbake. Og hun vek længer og længer bakover, mens hun gjentok med tør, hæs stemme: «Du gjør mig saa forfærdelig ondt – du gjør mig saa forfærdelig ondt.» Hun var henne ved døren, der førte ind til barnenes værelse. Hun hadde aapnet – og var borte.

«Forbandede kvindfolk!» utstøtte han mellem tænderne. «Hvem kan nu ogsaa bli klok paa dem.»

Han gik nogen gange op og ned ad gulvet. Saa blev han roligere. Fik sin likevegt igjen. Begyndte at se det hele litt anderledes an. «Stakkars, den konserten hadde nok rent vendt op og ned paa hende. Slik hadde han da aldrig set hende før. Han fik la hende summe sig litt ovenpaa dette. «Men» – [166] og han gjentok med et litet smil, idet han strakte sig i sin seng og holdt paa at gli ind i søvnen, «det er sandelig bra, at vi nu er færdige med *den* ting!»

*

Eilif og Lili hadde en spesiell fordring paa at ha det morsomt og hyggelig inde hos de voksne i stuerne, fordi det var søndag morgen. De skulde begge sitte ordentlig tilbords ved det *store* bord – og faa noget ekstra ovenpaa det daglige brød og melk. Og helst trække bordsætningen ut saa længe som mulig. Og naar papa var borte og mama ikke gik i kirke – saaledes som idag – saa kunde der godt bli tale om at faa se i fine, illustrerte bøker, som ellers ikke maatte røres. Eller, at mama kunde sætte sig til flygelet og synge alle de smaa barnesange, som ellers hørte skumringen og den lille stund før sengetid til. –

Det var ikke saa let at faa det til, saa de smaa ikke skulde merke, at alt dette likesom var saa langt borte og utenfor én selv. Mens tankerne gnaget og gnaget inde i det saare bryst. Og da sangen skulde til, saa gik det nu ogsaa rent galt. Taarerne styrtet med engang ut av øinene, saa det hele stoppet op og blev til ingenting. –

«Men, *mama* da!» Og fire spørgende øine fæstedes paa hende, og der begyndte at dirre om smaa barnelæber til optrækkende graat.

Elisabeth slog armene om sine barn og trak dem op paa fanget, begge to. Og de fik lov til at tørre mamas taarer; og de gned og tørret paa hver sin side med sine smaa lommetørklær med de kulørte billeder paa, som endnu var ganske fine og rene, [167] fordi det var søndag morgen. Og mama tørret *deres* taarer og visket dem over øinene, saa de maatte knipe dem helt igjen. Og saa blaaste mama paa dem og sa: «Kommer en vind – blaaser paa kind – tit, tit, tys – saa tar jeg et kys.» Saa blev de smaa ansigter kysset rundt, og saa lo de allesammen. Men godt var det, at tiden var der til at Klara, barnepiken, kom og de

skulde faa tøy paa og komme ut at spadsere i det deilige solskins vinterveir. –

*

Elisabeth drev urolig og rastløs frem og tilbake gjennom værelserne.

Scenen fra aftenen iforveien hadde etset sig ind i hendes sjæl. Hun *maatte* oppleve den atter og atter. Fredriks ord – hans ansigtsuttryk – den forfærdelige overgang fra den forstaaelsesløse, kolde likegyldighet, der hadde forekommet hende saa grusom – og til dette ubeherskede raseri – disse haanende, stikkende ord, som *vilde* saare, pine – dette onde, næsten hatefulde blik, han hadde kastet paa hende, da hun vilde verge sig – da hun *maatte* verge sig for hans kjærtegn.

– – Var *dette* den fulde harmoni og forstaaelse mellem dem, der skulde bringe dem den nye, straalende lykke – saan som hun hadde drømt sig den hin aften, da de kjørte hjem fra selskapet hos Bjelkes?

Ha, ha – *maatte* hun ikke næsten le høit? Hvor mange dage var saa det siden? Tre dage.

– Og nu skulde de møtes igjen. De to. Hvorledes? Aa, det var umulig – umulig –

– Kanske Fredrik vilde komme hjem iaften og [168] bare være vond – haard. Riktig la hende føle, hvor rent utilgivelig hun hadde saaret og krænket ham?

– Eller, kanskje han vilde, at alt skulde være glemmt? Hans heftighet var jo saan, at den gik hurtig over. Og saa tænkte han aldrig, at nogen anden husket. – – Ja, *saa* var det. Han vilde komme ind i stuen ganske som han pleide. Slet ikke kunne fatte det, at hun ikke kunde være akkurat sig selv – endda hun hadde sagt det, at hun «ikke trodde, han elsket hende mere»!

– Hun hadde stoppet op. Og slog hænderne for ansigtet. Hun saa ind i noget nyt, lidelsesfuldt – ydmygende –

Tok saa atter op sin hvileløse gang gjennom værelsene.

Pludselig stanset hun. Og, som om hun vilde tvinge sig og sine tanker ind i noget nyt – begynte hun nervøst at blade i en bunke aviser, der laa paa bordet i dagligstuen, – hvor endnu buketterne fra aftenen iforveien stod likegyldig sammenstillet og allerede hang halvvisnet med blomster og blade. –

Hun aapnet en av dem – og læste – hvad hun forresten hadde læst et par timer iforveien – og kastet den saa tilside. Tok en anden, læste atter op igjen, hvad hun igrunnen, ord til andet husket – og skiftet igjen. –

At kritikken var som den var – det var hun jo vel forberedt paa! Hun kjendte saa inderlig godt alle uttrykkene igjen fra alverdens andre anmeldelser utigjennom vinterens konsertsæsong – til det jargonmæssige, gjentat og gjentat i anledning av disse «dusin av debuterende sangerinder, som var uheldige», hvormed Fredrik hadde sammenlignet hende: «Let [169] forklarlig nervøsitet» – «mangelfuld respiration» – – «stemmen ganske godt skolert, men uten vellyd» – «maaske en videre utdannelse» – «indisposition» etc. etc. etc. Jo da – det var der alt sammen!

Men se, der var én ting for hende selv: «En privat, men ganske aktiv forhaands-reklame.»

Blodet var steget hende op til hodet, kinderne brændte. Skammelig!

– Hvorfor skulde hun nu ogsaa pine sig med dette? Var det ikke nok, som det var?

Hun havde tat aviserne, én for én, glattet og rettet dem omhyggelig ut, foldet dem sammen og lagt dem paa deres vanlige plads, inde paa Fredriks skrivebord.

Et øieblik blev hun saa staaende og se paa dem. Der skjød noget gennem hende. En lidenskabelig trang til at høre den hidsige, rispende lyd av papir, der rives over og over – i smaa stykker, mindre og mindre. Saa ord, stavelser, meninger – kløves – splittes – *er* ikke mer! Og den likegyldighetens – *ansvarsløshetens* aand – ja, hvorfor ikke – der likesom laa paa lur her mellem linjerne – den blev jaget ut – maatte opløse sig i et intet.

*

Der er ringning paa entréklokken. Bud med blomster. Endnu med blomster. Der er visitter. Banale, høflige talemaater. Klodsede, velmente komplimenter. Slet skjult venskabelig skadefryd. Fra *hendes* side, forstillelse, stolt tilbageholdenhed. Og indunder, en hjælpeløs saarhet, der gjør denne selvbeherskelse til et martyrium. – Endelig er det slut.

Naa – der er Heddy ogsaa.

[170] Hun kommer brusende ind, vakker og varm og overstrømmende. Falder hende om halsen – og «forsikrer». – Mens øinene fyldes med store taarer, der triller hende nedover kinderne, én for én, og hurtig opsamles av et fint, diminutivt kniplingsbesat lommelærklæ med sterk duft av viol.

Og hun begynder at tale, fortælle – altsammen gode og smukke og trøstefulde ting: *Den* hadde sagt det. Og *den* hadde sagt det. Og *det* var folk, som skjønte sig paa musik. Og *det* var folk, som hadde reist og hørt alverdens første sangerinder. Og *de* hadde sagt saa smukke ting om hendes person – og om hendes dragt. – Det sidste var saa likt Heddy. Og allesammen var de enige om, at ingen brydde sig om de dumme avisartiklene nutildags!

*

Elisabeth var sunket tilbake i en stol, med lukkede øine. Det bleke ansigt var stivnet i sin tause kamp –

«Jeg visste nok, at De vilde se træt og medtat ut idag, kjære fru Elisabeth. – Men jeg hadde nu allikevel haabet, De hadde været *litt* mere tapper og modig.»

– Det var assessoren, som var kommet ind. Hun hadde ikke hørt hans banken.

Han stod nu like ved hendes stol. Og kysset den haand, der blev rakt imot ham paa en maate, der gjorde den lille bebreidelse, som laa i hans sidste ord, til intet.

Han bragte de «allervarmeste» hilsener fra sin mor. Det samme ildebefindende, der hadde hindret hende fra at komme paa konserten igaar, holdt [171] hende ogsaa i stuearrest idag. Hun var mere end

bedrøvet over det, skulde han si. «Men saa ber hun Dem, om det er Dem mulig, at se ut til hende imorgen. Hun længes efter Dem –»

Han forsøkte at tale i en let, opmuntrende tone. Men det gik snart istaa. De følte jo begge det, som var hændt, for dypt og for ens, til at ordene kunde forme sig jevnt og naturlig. De sterke utbrud – som hver av dem hadde sine specielle grunde for at ville undgaa – laa *for* nær!

De vekslet derfor endnu kun nogen faa korte og noksaa banale replikker. Følte saa igjen pinlig, hvor urimelig fattigslig dette møte mellem dem igrunnen var blit. Og blev, under trykket av denne følelse endnu mere konventionelle. –

Saa reiste han sig fra den stol, som han hadde tat plads paa ved siden av hende. Kom saa til at huske paa noget. Og grep ind i brystlommen paa sin frak. «Det er sandt, jeg har jo et brev til Dem. Det holdt jeg virkelig paa at glemme! Postbudet stod netop utenfor entréen her, da jeg ringte paa. Her har De det. De maa undskylde mig – jeg – der var saa meget –» Han snublet i ordene.

Elisabeth hadde ogsaa reist sig. Tok brevet, aapnet det og læste det hurtig igjennem. Nu var der en egen, varm glans i hendes øine, og hendes læber bævet.

«Det er fra *Weisse*,» sa hun stille og rakte ham brevet.

Det indeholdt kun nogen faa linjer. Men de var baaret av en fin ærbødighet og varme:

Han var ulykkelig for hendes skyld, fordi hun hadde optraadt igaarftes, naar hun følte sig saa ^[172] ilde. Men om denne debut blev en skuffelse, saa maatte han dog fortælle hende – hvad hun forresten nok visste iforveien – at en saadan skjærsild ofte hadde været det første trin paa de mest lysende kunstnerbaner! Han kjendte hende og visste, hvilket pund hun sat inde med. Nu skulde hun bare følge med ham paa hans forestaaende tourné til landets største byer. Og naar hun saa kom tilbake, sikrere, mere øvet og mere selvtillidsfuld, skulde de atter gi en konsert herinde, og da vilde hun gi sit bedste, og han skulde garantere hende, at hun skulde erobre hele det gode publikum med storm!

– Assessoren gav hende brevet tilbake. Han var selv saa bevæget, at han ikke vilde tro sin stemme til at uttrykke, hvad han følte.

«Hvor elskværdig av ham,» sa Elisabeth sagte. «Jeg kan ikke tænke mig noget saa nobelt og fint.»

«*Vil De?*» Assessoren talte ogsaa ganske sagte. Hans livfulde øine møtte spørgende hendes. Men da han saa den skygge, der i det samme gik over hendes ansigt, rettet han det. «*Kan De gjøre det? De vet, det er sandt, hvad han sier?*»

Hun rystet paa hodet. Aapnet munden, men fik ikke et ord frem. Blev bare endnu blekere.

Da kom han nærmere. Der var pludselig steget en flammende indignation op i det kloke, nervøse ansigt. Og han vovet, hvad han aldrig hadde vovet med en stavelse at berøre. «Fru Elisabeth – skulde der ikke komme et punkt i et menneskes liv, hvor én hadde ret og plikt til at reise hodet og si: Jeg vil det!»

Det var, som om hun vek tilbake for det skarpe, fikserende blik, der fæstedes paa hende. Vendte sig

[173] bort. Gik – som om han ikke var tilstede, hurtig nogen gange op og ned i værelset – hurtigere – hurtigere –

Pludselig saa han et ansigt foran sig, et fortvilet ansigt, hvor smerten rykket med krampagtige skjælvinger.

«Nei – assessor – *det er altsammen forbi!*»

Og som et barn, der tilslut gir sig over og uten sky viser sin inderste vaande, fordi trygheten endelig har brutt alle stængsler ned, hadde hun, med ansiktet skjult i sit lommeværk, og rystende i den voldsomste hulken, gjemt hodet inde ved vennens skulder. –

Hun merket ikke den pludselige skjælven, der gjennembævet den fine, beherskede mands hele legeme. Ikke den underlige stivnen, der avløste den, saa hver muskel blev ubevægelig som en automats. Tvunget av en jernvilje til ikke at bøie sig, ikke gi efter! Men hun saa heller ikke den pludselige blekhet over det uttrykfulde ansigt, de grønne, dype skygger, den sammenpressede mund, de kloke øine, der videdes og straalte intense, i ubeskrivelig kvide og lykke. –

Som skamfuld over sin mangel paa selvbeherskelse løftet Elisabeth straks hodet og tørret sine øine.

Han hadde tat hendes haand, og faat hende til sæte paa chaiselonguen, der stod bak hende. Selv satte han sig paa dens ytterste kant. Han hadde nu gjenvundet sit uttryk og sit vanlige væsen. – Og med en vens enkle, naturlige hjertelighet beholdt han saa denne haand i sin, mens ordene strømmet frem. Formet sig kloke, nænsomme, trøstende.

[174] Og det var med en stemme, bløt som en mors haand over et febersykt barns hode, at han tilslut bad hende «være sikker paa – hvis det kunde være hende til nogen støtte og hjælp – at om ingen anden» – hans uendelige medlidenhet gjorde ham dristig – «forstod hende der, agtet hendes kampe, fulgte hendes glæder og sørget over hendes skuffelser – han, han forstod hende. Han syntes, han levet, hvad hun levet, led, hvad hun led, følte med sine egne nerver alt det, der nu gik igjennem hendes – ogsaa det, at hun følte sig ene!» –

Han holdt inde. Elisabeth svarte ikke straks. Hun hadde latt sin haand hvile i hans. Men sat der og saa frem for sig med et blik, der nu, efter hendes heftige, ufrivillige utbrud – det hun visste hadde forraadt saa meget – bare var blit endnu mer lukket, mer indadvendt.

Og, mens disse øine vedblev at se frem for sig, sænket der sig litt efter litt noget træt og haabløst over dem – og noget langtorte-værende. Som om alle hans ord bare pinte hende. Eller – som om hun lyttet efter dem fra et fjernt sted, hvor hendes hjertes længsel i dette øieblik skrek efter at høre dem – fra en *andens* mund!

Hendes taushet, hendes pludselige, gaadefulde taushet begyndte at isne ham.

Hun gjorde en bevægelse, der fik ham til, lynsnart, i sterk spænding at vende sig mot hende – og trak sin haand sagte ut av hans:

«Tænk – at kunne bli saan forstaat – *saan* forstaat,» hun gjentok ordene, «av den, én elsker.»

Hvert ord faldt langsomt og tungt. Døde likesom hen i luften. Og bad ikke om ekko.

[175] Hun sat fremdeles og saa hen for sig – fortapt i sit eget.

Og hun blev ikke var det lidelsens bleke ryk, der i det samme gik over det bevægelige ansigt, der netop havde været bøiet, i en saa bløt inderlighed mot hende. Hun saa ikke, hvorledes dette ansigt nu likesom suget denne lidelse ind. Som en bitter, etsende drik. Saa det blev skarpere, magrere, furet – gjorde ham med engang til en gammel mand.

– «En kan vel ikke gjøre for, at én maa komme til at føle og tænke slik. Først og fremst, da – ikke sandt? – Endda én aldrig kan takke nok – nei, aldrig nok – naar det gode kommer,» la hun til med bløt og varm stemme, som om det først nu gled ind i hendes bevissthet, at hendes ord kunde saare. Og haanden søkte igjen vennens. Og holdt den fast.

V.

[176] Elisabeths tilværelse vedblev at forme sig tilsynelatende som før. Kun noget mer lukket, mer utilgjengelig for utenverdenen.

Ikke engang ute hos Bjelkes var samværet saa hyppig og saa aapent som før. Den helt tillidsfulde og spontane tone var, for en stor del, borte.

Likeoverfor assessoren var dette maaske mest merkbart. Men her skyldtes det, i en væsentlig grad, ogsaa ham selv. Det hændte nu næsten aldrig mer, at han, for eksempel de formiddage, hun fremdeles besøkte hans mor, skyndte sig at komme tidligere hjem end ellers. Eller at han, som han før imellem hadde gjort det, naar han visste, doktoren var borte – om eftermiddagen kom op til hende for at slaa av en passiar og bringe hende tidsskrifter og nye bøker. Eller hjelpe hende til at finde de rike skatte, der gjemtes i de gamle.

Bøkerne og tidsskrifterne vedblev at komme. Maaske oftere end før. Maaske endnu mer personlig og omhyggelig valgte. Men de bragtes hende paa andre maater. –

I den gamle generalindes selskap kunde dog Elisabeth, selv uten ord, finde hvile og lindring for den [177] oprivende strid, der fylgte hendes sind og hendes dage.

Naar de milde, lysende øine saa ind i hendes, uten at fritte eller forlange nogen fortrolighet, kunde der aapnes for hende som et pludselig utsyn til en bedre og fuldkomnere verden. En verden, hvor maalene var høiere og aandigere, og hvor livet fik tone fra et mer mangestrengt instrument. Og hvor denne, ofte saa altfortærende kamp mellem mand og kvinde, ikke længer behersket forgrunden som den *eneraadige!*

Den gamle, verdenskloke dame hadde, paa sin side, snart forstaat, at der maatte ligge noget andet og dypere indunder den i sig selv umaadelige skuffelse, som en mislykket optræden naturligvis hadde været for én, der elsket sin kunst som Elisabeth. Og at dette nye, stive, utilnærmelige blik, der endog nu kunde trække sig sky bort for at møte hendes, maatte være virkningen av en endnu mer gjennomgripende opplevelse end hin aftens skjæbnesvangre uheld!

Og, ledet av sit fine instinkt, var det blit *hendes* gjerning at sætte «redningsarbeidet» igang i Elisabeths sjæl. Hun tvilte ikke paa, at den aand og de følelser, der hersket derinde, i sin egen styrke vilde finde evne til at føre det videre – mot det rette maal.

Med fin og nænsom haand hadde hun ogsaa vovet at røre ved sin unge venindes friske saar.

«Tror De nu, at dette – med konserten – ogsaa for Deres mand var en stor skuffelse, kjære ven?»

Og paa Elisabeths pludselig vaakne blik saa hun straks, at «tampen brændte».

«Jeg tænker, han syntes, det var mest ondt for Deres skyld,» fortsatte den gamle dame i en let og [178] naturlig tone, uten at avvente noget svar. For, De vet – musikalsk er han jo dog egentlig ikke –»

«Aa, for Fredrik tror jeg nu, det snarere var noget av en lettelse!»

Hvad var dette for en fremmed tone, der forestilte at skulle klinge jevn og naturlig, som om det kun angik den likegyldigste sak av verden? Elisabeth, som aldrig uttalte dette navn, uten at der var en klang ved det som av et kjærtegn! –

Og der gled noget endnu mere mildt, noget moderlig beskyttende ind i generalindens væsen: «Ikke sandt, lille Elisabeth – De har jo nok selv sørget for – i alle disse aar – at Deres mand ikke har faat nogen egentlig klar forstaaelse av, hvad det har kostet Dem i Deres liv at ofre Deres kunst for hans skyld? For Deres kjærlighets skyld?» rettet hun sig selv.

Nu møtte hun Elisabeths øine. Det var et underlig forhungret blik, der likesom suget noget til sig.

«Men, da kan De jo heller ikke vente, at han med sin bedste vilje helt kan dele Deres store skuffelse, saan som De maa føle den? Har jeg ikke ret i det? – For én ting kan han jo ikke være i tvil om,» – hun hadde tat begge Elisabeths hænder i sine og holdt dem godt fast, «– og *den* opfatning har De nok hver dag bestyrket ham i, – at naar De bare maatte beholde ham og barna og Deres gode, trygge hjem, saa var Deres sang *der*,» – hun la vegt paa ordet – «altid rede til at nøie sig med at komme ind, ja, skal vi ikke si, baade som nummer to, tre og fire i Deres liv – ikke sandt?»

*

[179] Men var det lykkedes den gode, noble og rettænkende generalinde at kaste et nyt streiflys over et mørkt punkt, der forresten nu forekom Elisabeth næsten at befinde sig et steds ute i periferien – saa var nok det virkelige forhold, saan som det nu var ifærd med at utvikle sig mellem mand og hustru, av en langt mer komplicert og tragisk natur. Den nøkne sandhet var den, at for Fredrik Westby var hin konsertaftens oplevelser, og hvad dermed senere fulgte, bare blit et moment mer i den opløsningsproces, som allerede længe hadde gjæret i hans sjæl. Endnu en tilsats i den indre magt, der likesom utenfor hans egen vilje, førte ham, som *han* nu engang var – i væsen, interesser, livsanskuelser, livsformaal – længer og længer bort fra en individualitet og en personlighet som Elisabeths.

Hendes overdrevne sandhetskjærlighet og tunge alvor hadde længe kjedet ham. Hendes ydre steilhet og tause selvbeherskelse irriterte ham for hver dag mer. Og hendes speidende, kjærlighetstryglende øine begyndte virkelig saa smaat baade at genere og at plage ham.

Men, fik han saa likeoverfor de frembrud av lidenskabelig ømhet, der endnu av og til kunde bane sig vei fra hendes overfulde hjerte, en ubehagelig følelse av en fordring, han ikke saa sig istand til at indløse, en anklage, der uengetlig til en viss grad var berettiget – saa kunde nok, paa den anden side det stenansigt, han saa foran sig – for eksempel naar han ikke straks fandt sig beføiet til at gaa undav for det «rør mig ikke», som hun ved enkelte leiligheter fremdeles ansaa sig berettiget til at dekretere – egge ham saan op, at hans hele brutale [180] mandskraft i øieblikket reiste sig, i en rasende, næsten ubetvingelig trang til at knytte næven – og *slaa* –

– – Imidlertid avdæmpedes og avleledes dog disse hjemlige vanskeligheter betydelig for ham derved, at hans arbeide, hans ydre stilling altid mer kom til at lægge beslag paa hans tid.

Saa blev der jo mindre og mindre tilovers for familielivet inden hjemmets fire vægge. Det var nemlig *ikke* gaat efter Poul Sperlings mørke spaadomme –

Tungen i vegtskaalen hadde et øieblik staat og vippet –

Men – da hans doktoravhandling opnaadde, ikke alene at bli godkjendt av alle opponenter, men enstemmig indstiltes til at erholde en høi videnskabelig udmerkelse –

– Og, da det paa samme tid viste sig, at hans anklager mot den gamle professor og hans avsløringer i dagspressen av tilstandene ved dennes avdeling paa hospitalet – dem han gjennom en hidsig avispolemik tilsidst var blit nødt til at vedkjende sig – ved nærmere undersøkelser befandtes ikke alene at være sande og berettiget, men endog i allerhøieste grad paakrævet –

– Da han saa desforuten – ved hele sin færd, sit nidkjære, opofrende arbeide og sin rastløse virksomhet naar det gjaldt forbedringer, organisation av filantropiske foranstaltninger etc. – tiltvang sig, eftersom tiden gik, baade opmerksomhet og beundring – om han end nok nu og da kunde virke litt overraskende ved en pludselig noget ru, sportsmandsmæssige optræden. Saa – kort sagt – inden tre [181] aar var omme, var de gamle historier glemte. Og Fredrik Westby sat paa professor L.s lærestol – og tok styret over barneavdelingen paa byens største hospital i sine egne hænder!

Det var et godt stykke arbeide, der naturligvis ogsaa førte med sig en uavladelig og intens virksomhet. Dertil kom hans videnskabelige arbeider, deltagelse i møter, diskussioner og en altid mer og mer utvidet praksis. Tilslut gik det dit, at hans familie som oftest kun saa ham ved middagsbordet og i den korte time ved kaffen, hvor han beskjøftiget sig med barna.

Kun ganske enkelte aftener, naar der var en eller anden gjest, hændte det, at han blev sittende i dagligstuen et par timer, istedetfor straks at gaa ind paa sit kontor.

Dette var især tilfældet, naar Heddy Sperling, en gang imellem, naar hendes mand var optat, tilbragte aftenen hos Elisabeth.

Kusinerne hadde jo gjennom fælles slegt og fælles barndoms- og ungdomsminder meget, der holdt dem sammen og gjorde samværet forfriskende og adspredende.

Men kom saa Fredrik ind og begyndte at ta del i samtalen, da utviklet denne sig dog gjerne straks til et muntert og kvikt replikskifte mellem de to. Og Elisabeth selv blev uvilkaarlig mer og mer taus.

– Poul Sperling hadde imidlertid ogsaa faat vrikket sig videre og videre frem, ad den opadførende linje! I de sidste tre aar hadde han været en av byens repræsentanter paa stortinget. Og da der just nu var opstaat dissens inden regjeringen, fandt han sig – som ved begivenheternes logiske utvikling

[182] – pludselig anbragt paa en ledig taburet. Med finansportefeullen opslaat foran sig. Og som perspektivisk utsigt – en mulig gunstigere facit av landets økonomiske status gjennom hans egen energiske og kyndige ledelse!

Og Poul vokste i indre storhet som i ydre korpus. Og var *næsten* en lykkelig mand, – – – da den sorte uveirsfugl – den aldrig hvilende – den altid over vore hoder kredsende – om end til tider gjemt for vore kortsynte øine i æterens blaa dybder – pludselig dukket ned paa sine vældige, kulsorte vinger – skygget for sol og lys – og slog sin rovdyrsklo i den menneskeskjæbne, den hadde utset som sit offer!

– En morgen tidlig blev der ringt paa telefonen hos professor Westby. Han maatte øieblikkelig komme, da statsraad Sperling var blit fundet bevisstløs i sin seng.

– Et par timer efter var han død. –

– Elisabeth var dypt hjertegrepen og gennemrystet av denne pludselige begivenhet.

Og i den periode, som nu fulgte, var det som om hun uvilkaarlig blev drevet til, endnu engang at gjøre, hvad der stod i *hendes* magt for at faa beseiret og ryddet avveien alt, hvad hun kunde tænke sig skilte hende fra Fredrik – mens det endnu var tid. En dag – og dot kunde være forsent. –

– Paa Fredrik Westby hadde ogsaa dette pludselige dødsfald, i den nærmeste kreds og blandt hans egne jevnaldrende – optat som han selv av livets tusen gjøremaal – gjort et sterkt indtryk. Han var oftere hjemme og inde i familien. Og hans væsen likeoverfor Elisabeth var ogsaa synlig præget derav.

[183] – Men litt efter litt svandt dog virkningen av denne sørgelige katastrofe fra hans levedygtige og robuste sind. Og skiftedes atter med de interesser, der hørte hans liv og virksomhet til.

Og de graablaa, glimrende øine, der kunde se saa sorte ut, fik nu igjen ofte et saa fremmed, koldt staalblink, naar de møtte Elisabeths, at det var, som de med det samme satte hende langt fra sig – altid fjernere og fjernere. Og skjønt han umulig kunde undgaa at se, hvorledes dette hver gang stak hende like i hjertet, endte han dog med at to sine hænder i en slags naiv og selvgod uskyldighet. Hvad skulde han gjøre? «Spille komedie,» det laa ikke for ham. Elisabeth fik lære sig til at ta verden som den engang var. Han gav hende saamen ingen grund til berettiget klage. Ikke i nogen henseende. –

Men, en mand hadde da andet og vigtigere at tænke paa. –

– Nu stod han færdig til at reise til utlandet. Der var en stor lægekongres i Wien. Han var endog indbudt til at holde et foredrag der om en ny behandling av en smitsom barnesygdom.

Nogen andre læger av hans bekjendte tok sine fruer med. Men her kunde heldigvis dette spørmaal ikke engang optas til drøftelse. Av den grund, at Elisabeth, om et par maaneder atter skulde være mor. Hun var denne gang ogsaa meget svak og medtat og undertiden ganske ængstelig nedtrykt.

Desuten, om det saaledes ikke hadde forbudt sig selv, saa var der ogsaa andre grunde – de rent pekuniære.

Der hadde nemlig, helt uforberedt og høist uvelkomment, meldt sig et svakt punkt i professor Westbys [184] ellers saa tilfredsstillende tilværelse. Ved de nedadgaaende tider og uheldige spekulationer hadde han i de sidste par aar tapt størstedelen av den formue, han hadde arvet efter sin far.

Vistnok var hans indtægter paa samme tid steget adskillig. Men han hadde fundet det paakrævet at ombytte sin leilighet inde i byens forretningscentrum med en lysere og elegantere i dens vestkant. Og hvad hans videnskabelige arbeider angik, selv om de rostes høilydt i fagskrifter og i dagspressen – det var nu engang ikke dem, der netop forgyldte sin forfatter!

Dertil var nu ogsaa kommet den ting, at den aarlige sum, som Elisabeth hittil hadde faat av sin far som

naalepenge – pludselig uteblev.

Den gamle oberst var netop faldt for aldersgrænsen, og hadde nu selv ikke stort mer at leve av end sin lille pension. Mesteparten av hans hustrus formue var nemlig gaat med, dels til det kostbare liv, de hadde fundet det nødvendig at føre i Berlin, dels ved mislig anbringelse. – Elisabeths forældre flyttet derfor hjem til den lille kystby, hvor de tok bolig i det gamle hus, de hadde arvet efter hendes bedstemor. –

– Saa det blev ikke til mer i professor Westbys hus, end at «baaten bar» –

Og det kunde hænde, at naar den samme professor var i slet humør – hvilket nu oftere end før var tilfældet – at han saa, paa en noksaa hensynsløs maate fandt paa at bebreide Elisabeth, at hun ikke var dygtig i sin huslige administration – at hun ikke passet paa tjenestefolkene – og at hendes og ^[185] barnenes paaklædning virkelig kostet uforholdsmæssig meget!

At dette maatte saare hustruens sensible følelser paa det allerdypeste, derom hadde han dog ikke – naar han skulde dømmes retfærdig – den helt ut rette forstaaelse.

– Som Elisabeth nu, i denne nye og pinefulde stilling, saa sig om efter et redningspunkt, kom hun paa den tanke at benytte det omhyggelige studium, hun hadde anvendt paa sin sang, til at gi informationer og derved skaffe sig en liten ekstra indtægt.

Men – til sit eget flygel, i sin egen stue hadde hun kun sjelden adgang! Fredrik forbød nu ikke alene som før al musik i sin kontortid, men litt efter litt var det kommet derhen, at han i det hele aldrig taalte sang og spil, naar han var hjemme.

Hendes stolthet forbød hende her at søke noget kompromis. Hun hadde bøiet sig. Og tiet.

Men saa var generalinde Bjelke kommet hende til hjælp. –

Elisabeth vandret nu, med sit notehefte under armen, næsten hver formiddag ut til sin gamle veninde. Ikke som før for at synge, øve sig eller forberede sig til konsert. Men for der, i et for hende specielt indrettet rum at motta sine elever – og lære sig selv den nye og usmakelige kunst at lægge øre til øre og krone til krone!

Men mellem hende selv og disse elever – hvis antal stadig økedes – utviklet der sig dog snart et eget forhold, med varm interesse og taalmodig, ihærdig arbeide paa den ene side, og en begeistret, næsten passionert dyrkelse paa den anden. –

^[186] Og eftersom tiden gik var disse timer endt med at bli nogen av de lyseste i Elisabeths liv.

*

Men nu, under Fredriks fravær, der skulde utstrækkes til flere uker, hadde hun besluttet at ta imot sine elever hjemme hos sig selv. Hun følte sig litet sterk i denne tid. Og saa hadde hun barnene i nærheten. Bare den tanke, at de skulde komme hjem fra deres skole og spadserture, og rope hendes navn uten at finde hende, hadde altid været hende saar og pinlig.

Der kom dog snart en saa stor mathet og et saa sterkt ildebefindende over hende, at hun foreløbig maatte helt opgi at fortsætte sine informationer.

Det var virkelig som om denne Fredriks Wienerreise angrep hendes nerver og tæret paa hendes kræfter paa en egen, næsten mystisk maate.

Inden hans avreise hadde hun jo ikke med en stavelse kunnet eller villet hentyde til, hvad hun med sikkerhet ante vilde ske: At han dernede vilde opsøke – sin søn, og hans mor. Men denne tanke beskjæftiget hende dog saa sterkt, at den tilsidst forfulgte hende – næsten blev til en sykkelig fikks idé.

Hun kunde nok prøve at slaa sig selv paa munden med et: «Det er *rigtig*, at han gjør det! Han *skal* – *maa* gjøre det. Det er rigtig – rigtig.» Og hun kunde gjenta ordene i det uendelige for sig selv.

– Men paa bunden av hendes sjæleliv, hvor viljen ikke naadde ind – der fremmalte hendes fantasi idelig – og næsten altid i de samme træk – et billede: De tre sammen. *Han, hun* og den vakre, ^[187] lille gutten. Maatte Fredrik ikke straks elske sin søn? Tok han ham ikke op paa fanget – saan som han pleide at gjøre det med Eilif – og strøk ham over hodet – saa at han med det samme løftet guttens ansigt op imot sig, for bedre at se ind i det, naar han spurte og svarte? Akkurat som han saa ofte hadde gjort det herhjemme? – Og *moren*? Hvorledes kunde han nu møte denne kvinde? Hvorledes – hvorledes? –

– Og om nätterne laa hun uten søvn. Strævet med kvalfulde, stikkende tanker.

Hvad bevæget der sig nu i Fredriks sind, naar han der nede fra tænkte paa hende selv? Hvad var hun da for ham? En kvinde – som dea anden? Ogsaa hun – akkurat som den anden – hans barns mor – –

Og dette – just nu – som hun bar hans ufødte barn under sit hjerte –

Hun begyndte at føle det som noget av en fornedreise. Som en skjærende mislyd gjennom hele sit legeme.

Stakkars lille barn – stakkars lille uskyldige væsen, der snart skulde se livets lys! Aa, skulde der ikke da være fredlyst i en mors sind! – Fred og tryghet og kjærlighet, de maa vugge det spæde liv – mens det dannes og vokser og former sig sin egen selvstændige sjæl. –

*

I feber og spænding ventet hun paa brevene der nede fra. Og naar de kom, turde hun næsten ikke aapne dem. – Men de indeholdt ikke stort andet end beskrivelser over reisen og nogen utflugter i omegnen, ^[188] han hadde foretat sammen med nogen kolleger.

Han hadde igjen truffet Vincini fra Neapel. Han var nu ogsaa blit deputert. Glæden over gjensynet hadde været like stor paa begge sider. Han hadde ogsaa gjentagende spurt efter hende. Fiametta var forresten heller ikke med. Hun var nok blit saa korpulent, at hun ikke mer kunde tænke paa at flytte sig længer end til Rom – naar kamrene var samlet. –

Men den næste dag kunde saa aviserne bringe lange, livlig og underholdende skrevne korrespondancer fra Fredrik Westbys pen.

Der talte han meget, om «det glade Wien», ogsaa om de skjønne wienerinder, «hvis mørke, spillende, skjælmske øine vi i ungdommen stod saa hjælpeløst betagne likeoverfor». –

*

Elisabeth laa paa chaiselonguen i sin dagligstue. Det var hendes fødselsdag. Paa bordet ved siden av hende stod et deilig rosentræ med dyprøde, duftende roser. Det var netop sendt hende med et par venlige ord fra assessoren. I haanden holdt hun en ny bok. Den var fulgt med. Men hun læste ikke i den. –

Hendes ansigt lysnet, da Heddy traadte ind, ogsaa med blomster og gratulationer. Og hun omfavnet og kysset kusinen med endnu større varme og hjertelighet end ellers.

Stakkars fru Heddy hadde et langt sort slør nedover sin lille, elegante skikkelse. Og meget crêpe paa sin sørgedragt. Hun var liten og blek i ansigtet.

[189] Hun syntes, nu da Poul var død, at hun igrunnen hadde holdt frygtelig meget av ham og været lykkelig med ham, saan som de hadde levet sammen som venner. Hun hadde jo efterhaanden vænnet sig til ikke at forlange mer av livet.

Og, som det gjerne gaar likeoverfor de døde, saa steg nu alle Poul Sperlings lyse sider saa sterkt frem, at der ikke mer blev plads for nogen skygger.

– Fru Heddy sat ved siden av chaiselonguen og holdt Elisabeth i haanden. Og strævet og strævet med noget, hun gjerne vilde ha sagt. Endelig kom det sagte:

«Jeg har det saa ondt om dagen, du.»

«Stakkars Heddy – ja, det kan jeg nok forstaa.»

«Aa, alt det gamle kommer op igjen! En kan ikke bli det kvit. Altid kommer det igjen.» Hun stanset et øieblik og graat i sit lille sortrandede lommeørklæ. Saa kom det i en forandret tone, som om hun svarte sig selv paa noget: «Men det *var* jo ikke min skyld, at jeg giftet mig med ham.»

Elisabeth saa forundret op. Hun skjønte ikke sammenhængen.

Men Heddy sat nu og saa frem for sig. Hun prøvde tydeligvis av al sin evne og bedste vilje at gjøre alting godt og klart mellem sig og Poul. – Uten at hun derfor skulde behøve at klæ sig selv i bodssæk og strø aske paa sit eget hode!

«Det var virkelig mama, du – Poul var jo rik – og saa hyggelig og snil. Og jeg var jo bare atten aar. – Hvor gammel var du, da du blev gift, Eli?»

«Seksogtyve aar.»

«Ja – det er noget andet det. Da vet man, hvad man gjør. – Men kan du forstaa mama, Eli?»

[190] «Tante Louise var jo en enkel, usammensat natur, med interesser for alt praktisk. – Og hun tænkte vel, det vilde passe –»

«Ja, det er vel saa.» Det var som hun gav sig paa det. «Og saa visste hun jo, at jeg ikke brydde mig om nogen anden.»

Fru Heddy sat et øieblik taus. Saa kom det igjen, i den lille, forsagte, halvt bedende tone, som var hende saa ulik.

«Men Poul var igrunden bare litt indtat i mig han ogsaa – saan i førstningen. Jeg tror ikke, Poul kunde elske nogen saan *rigtig*. Han hadde saa meget andet at tænke paa. – Men naar man ikke elsker hinanden, naar man er gift med hinanden, saa er det jo rimelig, at det ikke kan gaa saa godt. – Og saa – naar man mister sit eneste lille barn –» Hun endte med et suk.

Elisabeth trykket varmt den lille haand, som laa i hendes, og strøk den mot sin kind.

«Men du husker nok,» vedblev Heddy, «du husker nok, at jeg engang – det var oppe paa fjeldet den dag, du blev forlovet – at jeg fortalte dig, at Poul hadde gjort det svært vanskelig for mig da –»

«Ja, det erindrer jeg godt, stakkars Heddy min. Ja, du – de smaa barn, de hjælper langt, svært langt. – Aa, de er deilige, og de taaler ikke noget haardt og ondt og ukjærlig omkring sig – saa der *maa* skaffes lys og glæde til dem paa en eller anden vis. – – Men barn kan ikke erstatte alt, Heddy.»

«Nei – jeg vet det.»

Et underlig blik traf Elisabeth. Der var saan nød i det.

[191] «Har du følt det saa sterkt, Heddy?» Hun maatte prøve at hjelpe hende litt.

«Ja, paa en maate, som *du* ikke forstaar.»

«Jo, jeg tror, jag forstaar alt. For jeg synes, jeg har lært saa meget av livet. Kanske det vilde lette dig at betro dig til mig, Heddy? Du vet nok, du kan stole paa mig.»

Heddy bøide sig ned og kysset Elisabeth paa panden. Saa satte hun sig op igjen. Tok sit lommeterklæ og tørret sine øine. Blev saa ved at tvinde det mellem sine fingre, mens hun talte hurtig og nervøst:

«For naar man er saan – er likesom ledig paa torvet – saan inde i hjertet, forstaar du, saa kommer der noget – utenfra –»

«Hvorledes det – du mener –?»

Der virret en erindring inde i Elisabeths bevissthet: Fredriks ord dernede i Neapel paa bryllupsreisen – om Heddy og - en *anden*. En kunstner. –

Heddy ænsset ikke avbrytelsen. Hendes hjerne arbeidet. Tankerne strævet med at klæ sig i ord. De kom med febrilsk hurtighet i korte, avbrutte sætninger:

«Pludselig kommer der noget utenfra, som én ikke har ropt paa. Og pludselig er det som en troldom inde i éns eget hjerte. – Og *da* er det, som én med engang slaar øinene op – og har sovet og sovet hele sit liv! Og nu er der et lys og en varme og en ny verden. Og alt andet – det, som var før – er ingenting, er

mørkt og borte i taaken. Har ikke ret til at eksistere engang. Staar bare iveien. Saa man maa hugge det bort – eller bryte sig gjennem det.

[192] Knuse det – trampe paa det, om det behøves – for at komme dit, lyset er.» –

«Heddy?» Elisabeths hjerte banket, saa det kom aandeløst.

«Vet du hvad det er at elske nogen, Elisabeth?» Der var pludselig noget sterkere, mere myndig over stemmen. «Jeg skulde næsten tro det. Jeg husker dig paa fjeldet. Jeg husker den aften, du sang «Svendsens Serenade». Da var det, *du* holdt paa at vaakne. Men en ung pike – hvad kjender en ung pike til lidenskap!»

«Lidenskap – jeg kan ikke like det ord, Heddy. Det er som noget ondt – der tar magten fra os.»

Heddy vendte sig heftig mot hende.

Der var trods og en viss fremmed, kold vilje omkring den mund, der ellers var saa let og bøielig til smil og tale.

«Er ikke du et menneske, du ogsaa?»

Den anden svarte ikke.

«Og tror du kanskje, man vælger og leter – og vælger og finder den *bedste*? Hvad? Den, som netop passer for én?» –

Fremdeles intet svar.

«Men, en elsker ham allikevel?»

Elisabeth nikket.

«Og – – og naar den, vi elsker, vil noget. *Maa* én saa ikke følge med dit?»

Nu rystet den anden paa hodet.

«Du er ikke ærlig mot dig selv, Elisabeth!» Det kom litt skarpt. – «Aa ja, det kan sagtens være let nok for dig at tale. At indbilde sig noget. Men *jeg* skal si dig en ting, jeg,» og der jaget en undertrykt heftighet gjennem hvert ord. «*Alt* kommer [193] an paa, hvem man træffer. *Han* bestemmer det. Han trækker dig med sig – med øinene sine og stemmen sin og alt det, som er som troldom – og som én først tror, én kan staa imot – og beslutter og sverger. – Men *det blir som han vil* –»

«Nei – nei, nei, nei! Menneskene har da sit eget ansvar.»

– «Og naar han har faat det som han vil,» vedblev Heddy, som om hun ikke lenger hørte – «saa kan det godt være, at han straks gaar sin vei igjen – som om ingenting var hendt. Og begynner friskt paany paa et andet sted.» –

«Heddy, Heddy – tænk egteskapet – det hellige, store – skulde ikke troskapen – aa, hvad skulde der

ellers bli av menneskene!»

Nu var Elisabeth ute for at redde *sit*. Det var, som kusinen rev murene ned i hendes eget hus.

«For den, som ikke er lykkelig gift, er det jo, som alle dørene staar aapne – *kan* du ikke forstaa det?»

Heddy laa paa knæ, gjemte ansigtet ved Elisabeths skulder og hulket høit. «Eli – Eli –» det brøt ut som et halvkvalt skrik. «Engang var det saa, at jeg *ønsket, Poul var død!*» – Hun reiste hodet og saa sig omkring med to forvildede øine. «Hys – hys!»

Elisabeth var blit meget blek. Hendes træk skarpe, meislet – som altid i sterk sindsbevægelse.

Heddy hadde igjen vendt ansigtet mot hende. Nu var det ganske fortrukket og vaatt av taarer.

«Jeg tror, at om Poul visste det – og imellem har jeg trodd, at han visste det – ja, *nu* vet han det jo sikkert. – *Nu* tror jeg, han vilde tilgi mig. Naar ^[194] han vet, at netop dengang hadde jeg det saa ondt – og var saa alene – og han var jo slet ikke saa glad i mig – og lot mig gaa der og stelle mig selv.» Hun kunde næsten ikke faa ordene frem, saaledes rystet hele skikkelsen av hulken og hiksten.

«Tror du ikke, han tilgir mig *nu*, Eli? Jeg er da blit saa haardt straffet. – Og kan én gjøre for, at der kommer tanker op i én? De kommer igjen og kommer igjen. – Og man kjæmper og kjæmper. – Og jeg har da aldrig været glad siden! – Aa, Eli – hvorfor skal kjærligheten komme til menneskene og bare gjøre dem ondt?»

*

Heddy er gaat.

Elisabeth staar indunder palmen ved siden av Psyches buste. Hun ser atter med et intenst, likesom sjælehungrende blik ind i dette alvorlige ansigt, med den ophøiede, utkjæmpede ro og den krystalklare renhet.

Og hun slaar armen om Psyches hals og lægger et øieblik sin kind ind til det kolde marmor. – Saa gjemmer hun pludselig hodet i begge hænder – og brister i krampagtig graat. Og Heddys ord lyder for hendes øren som et skrik i den yderste nød:

«Aa, hvorfor skal kjærligheten komme til menneskene og bare gjøre dem ondt!»

– Da Fredrik Westby et par uker senere kom hjem, fandt han Elisabeth liggende i en næsten dødlignende tilstand av avkræftelse. En for tidlig fødsel hadde et øieblik sat hendes liv i den største fare. Man hadde sendt telegrammer til alle de byer, hvor ^[195] man kunde tænke, han paa hjemreisen vilde opholde sig, men intetsteds truffet ham. Nu var der sandsynligvis ikke mere nogen grund til at frygte det værste.

Men barnet var dødt.

VI.

[196] Postgutten har netop stanset slæden udenfor verandaen paa vintersanatoriet i G.dalen. Den lille blakke, raggede fjordhesten er blit baade svett og varm ved at trække det tunge lasset med al slags proviant fra jernbanestationen op ad alle de bratte bakkene. Det ryker av alle dens sammenfiltrede tjafser som av en hel liten dampmaskine, mens den nu staar der alene, med tømmerne over ryggen, i den kolde januaraften og av og til ryster paa sig, saa dombjeldene skrangler skarpt og iltert!

For postgutten kan ikke gi sig tid til at læsse av slæden og sætte bakken ind i den lune stalden, førend han allerførst har bragt den sorte voksdüksvæsken med dagens aviser og breve ind til selve postfrøkenen paa kontoret derinde ved siden av gangen. Der staar hun og tar imot den inde i det nypanelte rum, der er saa stort som et middels klæskot. Og petroleumshængelampen i taket lyser bredt og hyggelig over den dobbelte, gulbeisede grantræs skrivepult, der med sine forretningsværdige dimensioner optar de tre fjerdedele av kontorets indskrænkede gulvflate.

[197] «Oldfruen», en ung bondepике paa 19 aar, med det store blonde haar opsat efter den allernyeste byfasong, styrter ind fra den tilstøtende spisestue, da hun hører guttens trin.

Nu staar hun med armen om postfrøkenens liv (de er veninder og jevnaldrende) og ser til med stor interesse, mens den anden med sin nøkkel aapner væsken og begynder at ta ut dens indhold, som hun fordeler efter adresserne i smaa bunker paa bordet foran sig.

Imellem blir et brev eller brevkort tat nøiere i øiesyn, dreiet og vendt paa, idet de aabenbart begge lægger sine hoder i bløt for at utpønske, hvorledes det nu egentlig hænger sammen med skrift, poststempel og adresse og disses indbyrdes forhold til hinanden!

«Nei – men se nu her» – sier saa postfrøkenen – «naa er da endelig det brevet kommet til fru Westby ogsaa! Det, som hun naa har gaat og ventet paa og spurt efter herinde paa kontoret hver eneste guds skapte dag i de sidste fjorten dagene: «Er der ikke noget brev til mig idag, frøken Hansen?» Saa bli og fin i tonen bestandig. Men en kan nu se paa øinene hendes, at hun ikke er av de gladeste allikevel da! Men iaften skal hun faa brevet sit, stakkar, og det straks. Det er vel fra manden det, kan jeg tænke.»

«Jeg skal ta det med mig,» sier oldfruen, «jeg skal netop op med haandklær paa nr. 10.» Og hun rækker haanden frem.

«Nei, hun er ikke hjemme. Jeg saa, hun tok forverkslyngen sin og gik ut en stund efter, den lille piken var sovnet. Det er jo saa fint maaneskin, [198] saa. – Saa lægger jeg det her. For det første, hun spør efter, naar hun kommer ind, det er naa brevet da – det er sikkert som en laas, det!»

*

Elisabeth gaar langsomt opover bakkene. Den klare, kolde luft er hende som en styrkende drik. Og den éntonige, vinterstille natur fylder ogsaa hende med en slags stilhet og hvile.

Da hun har naadd den øverste top, hvor huset ligger paa et litet plataa, med sine jorder omkring, og

den skogklædte aas skraanende opover bak sig – blir hun staaende, trækker veiret dypt, og ser utover. –

Der er en straalende klarhet utbredt over det storslagne, hvite snelandskap, der nu møter hendes øine! Fuldmaanen staar ret over hendes hode. Skinnende sølvblank og saa sterkt lysende paa den grønblaa himmelhvælving, at stjernene forekommer faa og bleke. Og melkeveiens millioner ser kun ut som lette, hvite skyer av fint diamanstøv, der er drysset utover. Nærmere horisonten, paa den anden side av dalen, over den mørke, bratte fjeldkam, funkler dog nogen ganske enkelte fiksstjerner med et intenst, ædelstensfarvet spil i det mørkeblaa, uendelige æterdyp!

Henover sneflaten er der kastet som et tæt glitrende slør av fine, bittesmaa krystaller. Og paa dette slør tegner de nøkne trær, hver gren, hver mindste kvist sine sorte, fantastiske skygger med faste, rene konturer. –

I denne kolde, klare, hvilende stilhet skjærer hver ^[199] lyd uventet, skarpt klingende ind: En hunds gjøen, hestenes trampen i stalden – en skingrende jernbanefløite nede fra dalbunden – en fjern latter henne fra det store, gamle bondehus.

– Der ligger det med alle de smaa vinduer oplyste! Det rødgule farveskjær staar mot alt det hvite utenfor som noget varmt og lunt. Fra en av skorstenspiperne stiger der en røksøile, graahvit, bølgende op mot himlens dype blaa. Og dens skygge snor sig som en stadig skiftende, stadig rindende flod henover sneflaten.

Den fører bud fra livet derinde i de menneskelige boliger. Det forekommer én saa urofylt og lilleputagtig i motsætning til denne mægtige natur, som hviler i en saa avsluttet, fullstemt harmoni, i tilbakeholden, fornem taushet.

– Og der kommer nogen tanker op i Elisabeths sjæl, mens hun staar der: Om at det vilde være lykkelig for et menneske at ha *overvundet*. – Saa éns sind, med al sin saare uro og alle de tunge, stridende følelser ogsaa kunde lægge sig stille og fredfuldt til ro under *sit* snekolde, vernende vinterdække. –

Inden hun gaar videre, blir hun endnu et øieblik staaende og ser op mot et av de smaa, oplyste vinduer i husets midtgavl. Der indenfor ligger hendes lille pike og sover trygt! Hun tænker paa, hvor svak og gjennemsiktig hun hadde set ut her før jul, efter den svære bronkitten – og hvor sund og sterk denne luft hadde gjort hende i de 6 uker, de nu hadde tilbragt her! Imorgen vilde hun nok stolpre henad denne veien med sine sokker og lauparsko og den lille grønne kjælken trækkende efter sig. –

^[200] Og saa kunde de vel snart faa reise hjem igjen – til de andre!

Men, det var sandt – postgutten hadde jo netop kjørt forbi hende i bakken –

Hun fik da skynde sig ind. Det var jo over fjorten dage, siden Fredrik hadde skrevet. Og i telefonen, som den var heroppe, fik én jo ikke noget at vite, uten netop saa meget, som at de var ilive! –

Den lille postfrøkenen, der hadde glædet sig til at række den fine, venlige fru en det længe ventede brev, saa straks paa den skygge, der fór over det uttrykksfulde ansigt, at brevet dog ikke var det rette! –

Elisabeth var gaat op ad trappen til Lilis værelse med brevet i haanden, uten at aapne det. Først da hun

hadde set, at barnet fremdeles sov fast, og rettet paa hendes teppe, der var glid tilside, satte hun sig ned og brød langsomt og likegyldig den forseglede konvolut. Det slog i det samme gennem hende, at det vel sagtens var en eller anden anmodning om at være med til nogen veldædig tilstelning. –

– To dype furer skar sig mellem øienbrynene. Og eftersom hun læste videre, syntes hver blodsdraape at vike fra det ansigt, som den friske luft just havde git en svak rødme:

«Frue, De bør skynde Dem at komme hjem og passe paa Deres mand. Der foregaar ting i Deres hus, som De ikke er tjent med. Men en frue, som kjender verden og *mændene* (der var to streker under) vilde aldrig fæste vakre, flanete piker, der ikke kjender skam, og ikke har mere ære og samvittighet, end som kan ligge bak paa min haand. Mer behøver jeg ikke at si, men hvis der er nogen, som vil faa Dem indbildt, at det ikke er sandt, saa er det ^[201] løgn i deres hals, det sverger jeg ved den levende Gud i himlen.»

Brevet var undertegnet:

«En, som av oprigtig interesse finder det at være pligt at sende Dem disse advarende linjer.»

– Det banket paa døren.

Elisabeth fór sammen og undertrykte med møie et skrik.

«Vil fruene komme ned og spise aftens?»

Hun fik sin stemme til at svare i sin almindelige tone, kun noget lysere og høiere, at: Tak, hun hadde faat hodepine og vilde ikke gaa ned.

«Om fruene vilde ha noget op?»

«Nei tak.»

Lili vaaknet med det samme. Hun vilde ha noget at drikke. Kom visst ogsaa ut av en ond drøm. For, efter at ha tømt sit glas vand, bad hun med saan angst i stemmen, at mama maatte sitte ved sengen og holde hende i haanden! Og mama hadde vanskelig for langt om længe at faa Lili til at begripe, at det ikke allerede var morgen, og at hun maatte lægge sig til at sove og ikke snakke mere. –

*

I denne nat aapnet der sig endnu et blad av livslidelsens hemmelighetsfulde bok for Elisabeth. Hvad der hittil hadde møtt hende, syntes hende, i sammenligning med denne nye aapenbarelse av menneskelig kval, at forsvinde med bleke linjer i erindringens taake! –

Hun ligger utstrakt paa sit leie, ubevægelig. Uten at røre en muskel. Med store, vaakne øine stirrende ind i mørket, som stivnet foran en rædsel.

Pusten kommer og gaar, kort og tungt. Der ligger ^[202] en saan kvælende tyngde over brystet. Og i hjertet – denne fysiske pine! – Aa, hvordan er det mulig for et menneske at leve – bli ved at leve, med dette brændende, stikkende – det føles som det har boret sig dypt ind – og som sitter fast og verker – verker –

Ved siden av dette – likesom løst fra legemet – arbeider hendes tanker. Ustanselig, ustanselig. Som en svirrende, sydende maskine, der dreier sig rundt inde i hendes hjerne. Med alle sine smaa hjul og tænder og stempler. Saa det kjendes, som skulde hodet sprænges. Tanker, spørgende, tvilende – i det ene øieblik prøvende at løfte sig op for at skyve det *forfærdelige* fra sig med et: «Det er ikke sandt!» – for saa atter i det næste at synke tilbage i visshetens haabløse jammer –

– Med anspændelse av alle kræfter prøver hun at rive sig løs – at faa maskinen til at stanse. Hun pisiker sin sterke vilje til at se fremover – samle – ordne – ta beslutninger –

Men i næste minut gripes tankerne paany og føres ind i den samme svirrende, ustanselige kredsgang, der er som en fortærende malstrøm inde i hendes dødstrætte hjerne –

– Timerne gaar. Dagslyset begynder at sive frem mellem de nedrullede gardiner.

Elisabeth ligger der fremdeles. Ubevægelig. Uten hvile. Hænderne urørlige, som livløse utstrakt paa teppet – med dette svidende saar indunder det tunge, forpinte bryst og øinene stirrende saa vidtaapne frem for sig, som om de aldrig mere skulde kunne lukkes! – – –

*

[203] – Fredrik Westby sitter i sit kontor ved sit arbeidsbord og skriver.

Der er lunt og varmt. Lampen med den grønne skjerm brænder paa skrivebordet. Nogen svake, blaalige røkskyer hviler endnu i luften utover værelset efter den cigar, han netop har røkt ut, og hvis avbrændte stump han har lagt fra sig paa askeskaalen.

Han vender sig om, da han hører lyden av døren, som blir aapnet. Da han ser, det er Elisabeth, reiser han sig straks.

I næste sekund er han klar over situationen.

Nu staar de to der, likeoverfor hinanden. Og ser hinanden ind i ansigtet.

Han er blit blek. Men sætter al sin kraft ind paa at beherske sig. Den ene haand hviler tungt paa ryggen av hans skrivebordstol, som om han trænger støtte.

«Er det dig? Du kan jo rent skræmme én. Kjære, hvor kommer *du* fra? Hvad er paafærde?»

Han gjør forsøk paa at tale i sin almindelige og naturlige tone. Og det lykkes ham tildels. «Er der noget iveien med Lili? Har du hende med dig?»

«Nei – hun er igjen deroppe.»

«Men – men, hvorfor – hvorfor kommer du, da?»

Nu er stemmen ikke saa sikker længer. Han faar pludselig øie paa, hvor blek Elisabeth er, og hvor slitt og forvaaket hun ser ut. Hun har tat reisetøiet av, og haaret falder i uvant uorden ned om de farveløse kinder.

Elisabeth aapner munden for at svare. Men faar ingen lyd frem. Saa gjør hun en voldsom anstrengelse og sier hviskende:

[204] «Jeg kommer – jeg kommer, fordi – fordi at der var nogen, som sa – som skrev – at jeg *maatte*.» Hun begynner at skjælve, og hele hendes legeme ryster saa sterkt, at tænderne hakker mot hinanden. Hun faar næsten ikke ordene frem. «Jeg kommer, fordi jeg – du – aa, Fredrik!» Det aapner sig pludselig som i et skrik. For nu, da han staar der foran hende, her, i disse vante omgivelser, – det varme værelse – lampen under den grøme skjerm – den aapne skrivemappe – den netop utrøkte cigar paa askeskaalen – der er endda ild i den – alt som ellers. Nei – hun kan ikke tro – vil ikke – «Fredrik, si, det ikke er sandt!»

Hun knuger sine hænder. Og i de øine, der er fæstet paa ham, er der en angst, som den skibbrudnes, der i bølgerne faar øie paa en planke, som nærmer sig, og *kan* redde –

Der stiger en mørk rødme op i Fredriks pande. Og han løfter overlæben, saa de hvite tænder kommer tilsyne. Som et angrepet dyr, der sætter sig i forsvarsstilling. – Saa vender han sig bort.

Nu vet hun det er sandt.

Der blir en stilhet.

Hendes bryst snører sig slik sammen, at det bare blir en hæs hvisen:

«Hvor er Ingeborg?»

«Ingeborg er reist.»

Det kom stivt, rolig. Men hans øine møtte ikke hendes.

«Hvorfor?»

«Fordi – jeg sendte hende bort.»

«Hvorfor?»

«Fordi – det passet mig.»

[205] Han følte det nonchalant avvisende i uttrykket og rettet sig straks: «Fordi jeg vilde være en mand av ære.»

«Av ære!» – Det var en uhyggelig, iskold latter.

Nu var hun saa hvit, at han saa, hun i neste øieblik vilde falde om.

«Sæt dig ned. Kan vi da ikke snakke sammen?»

Hun sank ned i en lænestol, der stod ved siden av skrivebordet og holdt ansiktet gjemt i sine hænder.

Der blev en lang stilhet i værelset. Som om nogen holdt pusten.

Saa saa hun op og sa træt og koldt «Hvad er det, vi skal snakke om?»

«Du skal prøve at forstaa.»

«Du forlanger meget –»

«Ikke mer end det, ethvert menneske har ret til, før han dømmes.»

«Mener du, at jeg skal forstaa, at du – at du? – Nei – jeg *kan* ikke si det!»

Og hendes skikkelse rystet atter som i frost. Og over de dirrende læber kom aandedraget i smaa korte hikst, saa hun maatte presse lommelærklæet mot munden for at dæmpe lyden.

«Du faar prøve at forstaa, hvad det nu engang er at være *menneske*.»

Elisabeth fór sammen. Igjen dette ord! Heddy hadde ogsaa engang brukt det. Var det bare, naar det gjaldt det *onde* i verden, at der skulde tales om at være menneske! Var det bare til undskyldning for synd og uret? Hun saa op.

«Er ikke jeg ogsaa et menneske?»

Han saa den grænseløse sjælekval, som avspeilet sig i hendes ansigt. – Men istedetfor at røre ham, ^[206] egget dette noget op i ham. Blev til anklage, bebreidelse. Meningsløs, uforholdsmæssig. En vanvittig overdrivelse, der vilde puste hans skyld op til noget enormt.

Og der glimtet et fiendtlig glimt i hans sorte øine. Instinktmæssig tok han den kjendte vei. Begyndte at – angripe –

Hvad trodde hun, hvad visste hun om, hvad det var at være en mand? Naturen lot sig nok ikke konstruere op efter taakede idealer, eller tørre, blodløse principper. En fik ta livet som det var, og menneskene som Vorherre hadde skapt dem. – Og naar en normal mand – hadde en hustru som hende –

Han tok sig i det, og sænket uvilkaarlig stemmen. Og ordene kom hurtigere, mere usammenhengende, som om han maatte skyve paa sig selv for at faa dem frem.

«Som hun hadde været i disse sidste aarene da – med alle sine paafund – saakaldte fine fornemmelser – mens han selv skulde sees ned paa – som et væsen av grovere art – en slags bøddel –»

– Elisabeth hadde bare bøiet sig endnu dypere ned. Ansigtet holdt hun fremdeles skjult i hænderne. Rørte sig ikke. Han kunde neppe høre, at hun pustet. –

– Det grep ham med uhygge. Han følte pludselig sin egen brutalitet som et feigt og lumpent overgrep.

«Og saa – saa er det nu saa, at –» Han tok et slag op og ned av gulvet – begyndte at lete efter ord – «at naar – at hvis en mand blir alene saan i maanedsviis – og –»

Han stanset op, tok sit lommelærklæ og tørret ^[207] sig over panden, hvor svetten brøt sig ut i store draaper.

Og han bet frem imellem tænderne, i et pludselig raseri:

«Og naar der saa gaar et satans kvindfolk her – i ens eget hus – og smyger sig om én – støt og stadig – lurur sig indpaa én – fræk og færdig –»

Hans haand slog haardt i skrivebordet.

«– Saa faar den rose sig, som kan staa for det!»

Han stoppet op.

«Men slik en pjalt er jeg nu vel ikke, at jeg skulde ville staa her og lyve sammen noget for dig, det faar du holde mig tilgode,» vedblev han i en spakere, mere behersket tone. «Og ikke er det da noget at ta saa knakende høitidelig heller, Elisabeth! Om jeg nok ogsaa skjønner det, at det kan være vondt og leit nok for dig, saan med det samme. – Men, ser du» – og hans stemme blev overtalende, næsten bønlig – «naar du bare vilde bruke din fornuft. Skjønne, hvor litet saant har med en mands *virkelige* væsen at gjøre –»

Fredrik Westby var igrunnen selv baade forpint og skamfuld over, hvad der var hændt. Men netop derfor trængte han ogsaa til at faa alt stillet op, som kunde undskylde ham. Baade likeoverfor sig selv og for Elisabeth. Han vilde saa inderlig gjerne væk fra det. Faa det likesom skjøvet over i det almene. Faa det anbragt paa sin rette plads, saan borte i periferien av sit – av mandens væsen i det hele tat –

Og derfor maatte han jo snakke. Bli ved at snakke. Og ordene strømmet frem:

«Jeg synes, jeg har staat noksaa bra i det i mit ^[208] liv, jeg, Eli. Og naar du skal være ganske ærlig, saa mener du det samme. Og ikke behøver du heller, fra dine høider, at tro, at jeg – at dette her stemte med mine – med det, som *jeg* holder paa, at en bra og hæderlig mand kan gaa med paa! Og derfor – derfor saa trak jeg mig da ogsaa ut av det – og det straks ogsaa! – Det ser du jo, Elisabeth.» Og han tegnet i det samme med armene en gestus likesom for at vise den tomme plads i huset –

Men, nu saa han, at hun gjorde en heftig bevægelse. Og forstod, at *der* turde han ikke fortsætte. Saa slog han om. Det kom litt usikrere:

«Og – og du faar naa ikke være *saa* naiv da – saapas retfærdighet kan jeg vel forlange – at du gaar og indbilder dig, at der ikke skulde være andre, og det kanske ikke saa faa endda, selv herhjemme – som kan ha litt av hvert paa sin samvittighet saan. – Jeg kunde nævne navne for dig –» Han trak pusten. – «Jeg kunde nok ha lyst til at fortælle dig et noksaa nærliggende eksempel – manden er jo død og borte – men ikke mener jeg, det er ham til saan forkleinelse. – Men, tror du nu for eksempel, at Poul var av dem, som, saa at si, trak sig tilbake i et kloster, fordi – at hans hjem var som det var? Nei, Poul hadde sine smaa historier, han! Og Heddy har nok visst noksaa god besked, tænker jeg. Men hun er jo et greit, fornuftig menneske, som kjender livet. – Ja –» og nu blev stemmen lavere, fortroligere, fik endog et glimt av humor over sig – «det er ikke længer end for tre aar siden. Der var en liten sypike – ualmindelig vakker. Historien er sandelig noksaa pudsigt. For Poul, den rike mand, han trodde, han var alene der, ^[209] ser du. Og saa var der en nydelig liten løytnant – fattig som en kirkerotte – som hadde nøklen til baktrappen! Ja, hele byen visste det – og moret sig –»

Men nu er Elisabeth pludselig sprunget op og holder begge hænderne for ørene.

«Ti stille – jeg *taaler* ikke et ord mere!»

Og hendes øine flammer, saa han uvilkaarlig trækker sig et skridt tilbage.

Men hun fortsætter, i stigende, lidenskabelig oprør, og med en patetisk klang i stemmen, som om hun nu ikke alene taler for sig selv, men fra en hel verden av voldskrænkelse og uret:

«Jeg *vil* ikke høre mer om disse «smaa historier», som du kalder dem – om disse «smaa» mennesker – om alle disse «smaa» ødelagte skjæbner – om alle disse «smaa» ødelagte menneskesjæle – og alle disse «smaa», uskyldige syndere! Jeg synes, det altsammen er forfærdelig *stort* – forfærdelig – forfærdelig – saa én kunde *dø* av det!»

Og hun vender sig fra ham og kaster sig paa knæ og gjemmer hodet i den stol, hun netop har siddet paa – og hulker!

– Han har lagt sin haand paa hendes skulder: «Eli – der faar da være grænser.»

Han er med én gang blit mer sig selv igjen. Sikrere, næsten litt overlegen. For han begynder virkelig saa smaat at faa en følelse av, at nu er det *ham*, som er den forurettede part. For dette – er dog *for* sterkt og overspændt!

Men ved hans berøring har Elisabeth atter sprunget op. I dette øieblik er den hende en forulempelse, som hun ikke kan bære.

[210] Saa staar hun atter for ham. Med et ansigt, fordreiet, næsten ukjendelig av smerte. Men hun taler langsomt og behersket:

«Du forstaar vel det, Fredrik, at jeg nu ikke mer kan leve her som din hustru.»

Han farer tilbake, som om han hadde faat et slag i ansigtet.

«Hvad – mener du? Hvad – hvad er det?» Han snubler i ordene. «Hvad er det for paafund – for fruentimmernykker?»

«Jeg mener, hvad jeg sier.»

«Er du *gal*?»

«Jeg vet, hvad jeg vil, og jeg vet, hvad jeg kan forlange.»

Han kommer nærmere. «Men *jeg* vet ogsaa, hvad jeg kan forlange. Og jeg vil være herre i mit eget hus!»

Hun viker bakover: «Saa kommer jeg ikke i dit hus.»

«Hvad mener du?»

«Saa reiser jeg fra dig – for bestandig.»

Han er hvit av raseri. Og hans blekhet stikker underlig uhyggelig av mot de mørke øine og alt det sorte skjeg.

Han gaar imot hende, griper hende haardt i armen. Og hvisker mellem tænderne:

«Jeg skal lære dig, – hvad der er din forbandede pligt! Hvis du vover – du hovmodige – selvretfærdige – saa – gaa med dig!»

Og han slynger hende med saa sterk en arm fra sig, at hun tumler baklængs, snubler over stole og borde og vilde ha faldt, hvis hun ikke hadde faat tat sig for med hænderne.

[211] – Nu staar hun der. Med løftet hode. Dirrende over hele legemet. Læberne hvite, sammenpresset. Stængende for al lyd.

Men da er det, som om skamfølelsen, den, der inderst inde sitter til doms over hans egen brutalitet, bare bidrar til at øke den irritation, hendes selvbeherskelse fremkalder hos ham. Egger den saa op, at han taper al besindelse. Han gaar like ind paa hende. De sorte øine gnistrer:

«Hvorfor sier du ingenting? Er du for fin? Kan du ikke puffe igjen? Puffe – er da det saa kriminelt? Naturligvis. *Det* er du for fin til! Men puffe og slaa med blik og miner – saa det kari drive en mand til det yderste – til at staa og stampe som et galt dyr – *det* har du ingen samvittighet av!»

Hun bare ser paa ham. Og der er noget i hendes blik, der med engang bringer ham til sig selv igjen. Han biter sig haardt i læben og gaar et par gange op og ned i værelset.

Elisabeth blir fremdeles staaende paa den samme plet. Han venter, at hun skal si noget. Men der slipper ingen lyd og intet ord over den sammenpressede mund. Hun ser kun paa ham med det stolte, dype blik, som han vrir sig under.

Saa bukker han pludselig ironisk for hende: «Jeg beklager meget, at jeg ikke har raad til at stille en separat leilighet i min villa til fruens disposition! Det er en luksus, som man maa være en Poul Sperling for at kunne tillate sig. – Jeg agter heller ikke at la mig forvise til mit kontor, for at opslaa mit paulun der, efter fattig leilighet. Jeg er herre i mit eget hus. Saa – enten faar du bli – eller du faar –»

[212] Han stanser, tar nogen skridt op og ned i værelset.

«Jeg har sagt, jeg kan reise.» Elisabeth taler langsomt og rolig, men uten at røre sig. «Kanske det var det bedste. Var det ikke for barnene saa –»

«Saa du tænker paa barnene!» Han griper det med begjærlichkeit og stiller sig atter midt foran hende i sterk ophidselse. «Saa du virkelig med engang kommer til at huske paa, at de eksisterer? Ja, jeg synes ubetinget, du burde gjøre skandale! Du burde utsætte dine barn og dine barns far for skandale. Du burde se at faa ødelagt min stilling og deres fremtid! Det maatte vel stemme fint med dine Bjelkeske kristelige principper – – –»

Elisabeth,» han slaar pludselig om. Der kommer noget av en uartikulert hulken, som arbeider med sterke hævninger inde i brystet, og gjør stemmen dirrende og patetisk: «Elisabeth, du mener ikke, hvad du sier. – Og jeg mener det heller ikke saa ondt. Jeg er bare saa heftig av mig. Har saa ondt for at styre mig, naar sinnet kommer op i mig. Ja, *det* vet du da. – Og jeg ber dig om undskyldning. Du har da altid baaret over med mig saan før. – Og du har jo bestandig været svært glad i mig, Eli!»

Elisabeth ser op paa ham. Der er nu en saa ubeskrivelig sorg i hendes øine – at han pludselig holder inde.

Saa sier hun, fremdeles rolig og fast, men med en kold, monoton stemme, der virker ny og fremmed:

«Hvis du ikke respekterer min vilje i at hævde min egen ære, saa kan jeg *ikke* være i dit hus. Det maa du forstaa. Og hvad barnene angaar, saa kan jeg – saa faar jeg vel nok – lovens ^[213] hjælp til at beholde dem hos mig – det vet du visst selv.»

Han viker undav for det faste, gjennemtrængende blik, der nu træffer ham.

«Men,» vedblir hun paa samme stive maate, «hvis du gaar ind paa mine betingelser – saa skal jeg bli her – og forsøke – skjønt det er – skjønt det er –»

Hun ser sig omkring. Det er som krymper hver nerve sig i hende ved synet av alle de kjendte ting og omgivelser. Og indunder de rolige, avmaalte ord ligger der som en brusende bølge og skjælver –

«Jeg kommer aldrig til at føle mig hjemme her mer. Jeg synes, jeg helst ikke mer vil røre ved nogen av disse tingene, som er her i huset! Det er –» Nu slaar der som en heftig skumsprøit av vrede op i hende, løfter hende – i myndighet – i foragt: «Det er – jeg synes, jeg hater – hater alt her nu! – Saa, jeg ikke taaler at se det!»

Hun stanser og presser begge hænder mot hjertet. Det banker, saa hun næsten ikke faar pusten. Saa stryker hun sig over panden, og sier rolig, men som om den, hun taler til, er langt borte – ikke mer kommer hende ved:

«Nu gaar jeg. Jeg har bestilt værelse paa et hotel inat. Imorgen tidlig reiser jeg op igjen til Lili. Vil du mig noget, faar du skrive.»

Det hvite ansigt har i dette øieblik en saa fast og alvorlig høihet over sig, at det bøier den sterke mands hode og binder hans tunge.

I næste minut er hun ute av døren.

VII.

[214] Elisabeth gjorde sig op, at nu var det tidspunkt kommet, at hendes kjærlighet maatte dø.

For hadde den ikke nu faat dødsstøtet?

Men som hun engang var, i sind og karakter, saa var der det inderst i hende, som allikevel oprørte sig mot dette som mot noget naturstridig.

For den mand, hvis hustru hun hadde været, ham hadde hun jo engang git sin kjærlighet. Git den uten prutning, med alt hvad der indesluttet i hendes væsen. Fordi han var den – han og ingen anden – som hun *maatte* elske. Hun kunde jo ikke andet. Selv nu. Bare han var der – bare hun saa ham – saa visste hun det – at endnu elsket hun ham!

Her var der noget, der likesom kom bakenfor hendes vilje – og gjorde sig sterkt og seigt og altovervindende.

Men at gaa saan og slæpe paa en stor kjærlighet, som ikke *skulde* leve og som ikke *vilde* dø – det blev nærmest som om én gik og bar paa en sygdom. Med en smerte, som sitter etsteds inde i hjertet og gnager ved selve livsrøttene. Hver dag [215] tilende. Og hver morgen med dobbelt sterkt tak, hvis natten har dulmet den nogen timer til ro. –

– Mens én paa samme tid godt ser, at der er noget, nær sagt, løierlig i en slik seiglivet følelse, som forsmaaes og foragtes og bedrages og trampes i smudset – og se – den dør jo ikke allikevel!

*

Imidlertid skulde jo livet tas op – og leves videre.

Fra dag til dag stillet det ubønhørlig sine sterke krav til hende.

Og, som hun nu atter gik der og prøvde at ta de vante sysler op i det hjem, der, som Fredrik hadde skrevet det til hende deroppe i G.dalen: «Skulde holdes sammen for barnenes skyld, og for folks skyld – hun fik i Guds navn forresten indrette sig, som hun behaget» – saa var det næsten, som hun sank sammen under tyngden av den opgave, hun derved hadde paatat sig.

– Barnene vokste til og skulde opdrages. Hvorledes skulde hun faa manet lys og glæde og fuld tryghet ind i det hjem, hvor lykken var borte og atmosfæren var tung og trykkende som under en uveirssky?

Naar hun nu møttes med sin mand ved maaltiderne, og de sat paa sine vante pladser likeoverfor hinanden, med barnene mellem sig – og samtalen førtes saa let og naturlig, som det lot sig gjøre, om dagens emner og løst og fast – saa følte hun med angst, at ut av dette samvær var det disse barn for en stor del vilde komme til at motta de indtryk, der skulde forme deres personlighet og deres karakter.

Og denne angst var ikke ugrundet.

[216] Eftersom dagene gik, og dagene blev til uker og maaneder, trængte – som efter en ubønhørlig lov –

splidagtigheten fra det indre sig mer og mer frem og satte sit fortærende og uforsonlige stempel paa hele hjemmets væsen. Og det første aar var ikke gaat tilende, førend den hadde arbeidet sig saaledes ind mellem dets beboere, at den helt aapenlyst hadde faat spaltet dem i to dele: Fredrik og Eilif paa den ene side – Elisabeth og Lili paa den anden!

Fredrik, der hadde tat gutten ind til sig, mens Elisabeth delte værelse med Lili, hadde nu den bedste anledning til at gjøre sin indflydelse gjældende likeoverfor denne søn, som i sin far ikke alene saa op til professoren og den populære læge, men hvad der maaske virket endnu sterkere, ogsaa i ham kunde beundre den vakre, kjække sportsmand, der trods sine firti aar var næsten alle andre overlegen i mandig idræt.

Var det under denne indflydelse, at Eilif allerede nu i ti-elleveaarsalderen ikke alene var naadd til det traditionelle punkt – som assessor Bjelke engang spøkende hadde hentydet til – at han med suveræn foragt saa ned paa alle «jenter», sin egen søster først og fremst. Men at der ogsaa begyndte at vokse frem i hans sind noget andet og større – noget uendelig farligere: Foragt for *kvinden* – repræsenteret av *moren*?

For, Fredrik Westby hadde – om han end utadtil hadde bøiet sig for sin hustrus vilje – derfor ingenlunde tilgit hende, at det store opgjør mellem dem, hin aften paa hans kontor var endt med totalt nederlag for ham selv. *Han* følte det ialfald saa. Det bitre nag, han derfor bar til hende, forenet med [217] hans blods oprør mot den kulde og faste fjernhet, hvormed hun uvægerlig møtte alle hans tilnærmelser, holdt hans sind og nerver i en stadig irritation. Men – i denne selvfortærende, avmægtige forbitrelse slukkedes ogsaa den sidste gnist av den følelse, han engang hadde hat for hende. Ja, der var endog stunder i hans liv, hvor han kjendte det, som om han *hatet* hende!

Han kunde saaledes – og netop naar barnene var tilstede – ret ofte besvare hendes bemerkninger eller spørsmaal med en kold og avvisende overlegenhet. Eller formelig lete efter noget, der paa en eller anden maate kunde ydmyge hende og betegne hendes væsen og de anskuelser, hun fremsatte, som «fruentimmeragtige», upraktiske og «overspændte». Ja, det hændte sig, at han ved slike leiligheter kunde veksle et forstaaende blik og smil med sin søn, som om han vilde si: «Der ser du – hadde jeg ikke ret? Vi to, vi forstaaar hinanden.»

Elisabeth blev ræd og bedrøvet, naar hun saa, hvorledes dette igjen satte merker paa guttens hele væsen. Ikke alene likeoverfor hende selv; men ogsaa ved at virke avstumpende paa hans finere og noblere tendenser. Tok hun ham saa for sig, la sin sjæls varme, alt hvad hun eide av styrke, aand, og livserfaring ind i dette, at naa frem til hans hjerte, det som hun visste var baade bløtt og godt – da kunde han, i samme øieblik som hun av hans blik og minespil skjønte, at han var like ved at gi sig over og kaste sig ind til hende – vende sig bort med noget mørkt og trodsig i sit hele væsen, der pekte hen paa en utvikling, som ved den unaturlige stilling, han var ført op i, var blit ældre end hans aar!

[218] – Og *han* la jo ikke merke til den pludselige blekhet og de mørke lidelsens skygger, der sænket sig over det ansigt, han saa vendte ryggen. Mens der i morens hjerte i samme øieblik kunde stikke ind en tanke som: «Aa, bedre for ham, om hans mor var død!»

Dette var Fredriks hevn.

Ikke saaledes, at den var planlagt, med et reflektert sinds giftige ondskap. Dette laa ikke i Fredriks karakter. Men fordi han instinktmæssig – som den mand, der faar et haardt slag – hadde tat op det vaaben, der nærmest var kommet ham ihænde. Og som han visste var baade tungt og skarpt nok til at betale slaget igjen – med renter.

Men efter slike oplevelser skiftet der ogsaa noget nyt ind i Elisabeths sind. Hun begyndte at føle, hvorledes usynlige giftlegemer trængte ind i hendes blod, og hvorledes der nu kjæmpedes en kamp paa liv og død i hendes indre. – Indtil hun hadde faat suggestionert sig ind i den overbevisning, at hendes ungdoms og livs store kjærlighet nu endelig syknet hen – og var ikke mer!

*

Professor Westbys hus blev under disse omstændigheter intet selskabelig centrum av nogen slags. Men forholdene bragte det dog med sig, at han oftere ønsket at se venner og kolleger i sit hjem, og der var av og til større selskaper, f.eks. naar en eller anden tilreisende specialist eller videnskapsmand skulde feires.

Da kunde der pludselig endnu dukke frem hos ham en viss forfængelig stolthet ved at kunne presentere ^[219] husets vertinde, denne fine skikkelse med det fornemme ansigt, og de sikre, rolige verdensformer for sine gjester. Og han kunde smile med et litet, selvtilfreds smil, naar man sa ham, at hendes klassiske skjønhet bar en forunderlig likhet med den herlige *Psyche*, han hadde staaende i sin salong. Mens hans eget væsen mot hende ved disse anledninger ogsaa kunde anta et egte præg av hensynsfuldhet, av en viss sober ridderlighet – der klædte ham udmerket og bragte publikums dom helt i vildrede.

Der var dog nogen faa av dem, der hørte til den nærmeste kreds, der ikke lot sig bringe bak lyset. Blandt dem var Heddy Sperling og den gamle generalinde Bjelke og hendes søn.

Hvad den første angik, saa var det forresten, som om hun av en eller anden grund holdt sig mer tilbake. Maaske fordi hun angret paa at ha blottet sig selv saa uforsigtig den aften, hun i et anfald av sorg og samvittighetsnag hadde opsøkt Elisabeth. Eller fordi der var noget i det alvorlige, næsten strenge uttryk, der var kommet i Elisabeths ansigt, der skræmte hende. Hun kom ialfald ikke saa tit op til hende, og undgik helst at træffe hende alene. Og skjønt der, siden Pouls død, var kommet en viss bløthet og mildhet over hendes væsen, der ogsaa kunde ytre sig i utbrud av overstrømmende hjertelighet likeoverfor kusinen og barndomsveninden – saa iagttok hun dog nu likeoverfor hende en viss forsigtig tilbakeholdenhet, især naar det gjaldt hende selv og sine egne, private oplevelser. – Og hun hadde aldeles holdt op med at stille disse pludselige, smaa indiskrete spørsmal, der kunde virke saa overrumplende paa den anden. – Hvilket altsammen gjorde, ^[220] at om forholdet mellem de to kusiner fremdeles var baade godt og venskabelig, saa kom de dog fjernere og fjernere fra hinandens virkelige liv.

At Fredrik ofte, naar han gik i praksis, gjorde en avstikker indom Heddys elegante villa, det forstod Elisabeth av rent tilfældige bemerkninger, der kunde falde fra den ene eller den anden av dem. Han bragte forresten selv ogsaa direkte hilsener. Delte forundret hende ikke i mindste maate. Fredrik var jo læge derute, og Heddy, der ikke var sterk, var nok saa forkjælet og likte at bli tat hensyn til. – Desuten, de to hadde jo altid været gode venner.

Kun av og til kunde der melde sig et spørsmål: Om Fredrik hadde aapnet sig i fuld fortrolighet for denne veninde? Git deres samlivs inderste og ulykkeligste hemmeligheter til pris for Heddys nysgjerrighet og hendes stemningsavhengige medfølelse og forstaaelse?

Og, at det saa igjen var bevisstheten om at kjende til denne hemmelighet, der virket generende og trykkende paa Heddys væsen likeoverfor hende selv?

Tanken var hende meget pinlig.

Forresten – som forholdene var – saa maatte de jo komme til at søke, hver for sig, noget, der kunde erstatte hjemmets tomhet. –

*

Ved siden av den næsten til det sykelige grænsende omsorg og ømhet, hvormed Elisabeth i dette ulykkelige avsnit av sit liv sluttet sig til Lili og beskæftiget sig med hendes utvikling paa alle felter, saa blev hendes omgang med de Bjelkeske venner det daglige brød, som hendes kjærlighetshungrende [221] sjæl under sit beherskede, ofte noget haarde skal, saa saart trængte til for at kunne opholde livet.

Naar hun nu, næsten hver formiddag, begav sig derut, mens Lili var paa skole, saa var det rigtignok først og fremst for der, i det hyggelige rum, der altid stod parat til hende, at gi de sanglektioner, som hun nu med brændende energi – stimulert av nødvendigheten av at tjene penger for sig selv – igjen hadde tat fat paa.

Men i dette smukke, harmoniske hjem, hvis døre alltid stod hende aapne, og hvor varme hjerter og venlige hænder alltid strakte sig mot hende og trak hende ind i en atmosfære, hvor hun med sit hele væsen aandet frit og trygt – der fandt hun ogsaa den eneste fredlyste plet, hvor hendes svidende smerte og nagende kummer for et øieblik la sig til hvile paa dørtærskelen.

Assessorens tilbakeholdne væsen, der en stund uvilkaarlig hadde bragt ham fjernere fra hende, var blit helt ombyttet med den gamle naturlige og venskabelige maate at omgaaes hende paa. Og han sørget altid for, ialfald en stund, at være tilstede, naar han visste, hun var i hans hjem.

Om personlige forhold og oplevelser blev der, mellem de to, aldrig talt. Men hans fine takt og utstrakte kultur skapte som et frugtbart jordsmonn for intellektuelt og tillidsfuldt samvær. Dette virket baade berikende og avledende paa hendes syke sind. – Med sit stænk av tørt humor, med sin anerkjendelse og sympati for alle etiske og æstetiske værdier, og med den ærbødighet og interesse, hvormed han alltid lyttet til hendes ord og hendes meninger, utviklet [222] han ogsaa hendes evne til selvstændig tænkning. Og paa samme tid lyktes det ham at opretholde – uten at hun selv var sig det bevisst – det fond av selvfølelse hos hende, der var absolut paakrævet, forat hun ikke skulde synke helt sammen under trykket av den ydmygende behandling, der daglig i hjemmet blev hende tildel.

– Den gamle generalinde, der hadde fastslaat som *sit* privilegium at ta sin formiddagste i selskap med sin unge veninde efter endt arbeide, gik til og fra under disse samtaler mellem hende og sønnen. Hun lot dem ogsaa, under paaskud av et eller andet huslig erinde, ofte være alene.

Men det ømme, vaakne moderøie undgik ikke at se den glans, der i slike stunder kom i hendes søns øine, og de fine, bløte bevægelser, der spilte om den mund, som saa merkelig hadde bevart sine rene, næsten barnslige linjer. Og hun forstod, av den intense koncentration, han gav sine tanker, av den smukke form, han iklædte dem, og som skaptessaa ganske spontant i det samme den skulde brukes – at alle hans nerver var spændt og i dirrende bevægelse indunder det beherskede og næsten litt nonchalante verdensmands væsen.

Hun skjulte ingenlunde for sig selv, den gamle, verdenskloke dame – at venskapet til denne kvinde efterhaanden var blit hans livs rigdom. Men ogsaa – hun kjendte hans karakter – hans hjertes helligdom. Aldrig hadde hun med et ord hentydet til hans følelser. Gav sig selv neppe lov til at opkaste noget spørsmal om deres art, selv inde i sit hjertes lønkammer. Hun følte, at selv *det* vilde være som at stikke en grov haand ind i det [223] hemmelighetsfulde spind, som i sindets dypeste, skjulteste verksted væves av et jordisk menneske og en overjordisk aand i forening. Hun visste jo, at rending og islæt var prøvet og stemt efter en nobel og fin sjæls høieste maal. –

Men naar Elisabeth var gaat, og døren var lukket efter hende, da blev der ofte taust og stille mellem de to, der var igjen. Kanske der kunde falde nogen ord om den mer eller mindre stivnende sorg, der allerede hadde præget Elisabeths væsen og ydre fra aar tilbage. Eller nogen forsigtige, smaa hentydninger eller gisninger fra den ene til den anden med hensyn til omfang eller art av den nye ulykke, der fra en bestemt tid at regne – de visste det saa godt, som om hun selv hadde fortalt det – saa pludselig hadde rammet hende. Den, der som en junidags haglbyge hadde sønderflænget og avrevet mange av de fineste og skjæreste blomster i den unge kvindes sjæleliv.

*

En dag, da de var alene, hadde Elisabeth – hun hadde netop været mer end almindelig taust og ugjennemtrængelig – pludselig forlatt sin plads i sofaen ved generalindens tebord og sat sig paa en lav skammel ved sin gamle venindes stol og lagt hodet paa hendes knæ.

Saa hadde hun sagt – med ansigtet bortvendt og med en stemme, der var fremmed og utydelig i sit uvante ærinde fra hjertets inderste: «De har levet længere end jeg. Lær mig, hvorledes jeg skal komme gjennem livet uten at bli haard og ond.»

«Kjære ven,» hadde den gamle generalinde svart,

[224] «erfaring staar jo ikke altid i forhold til de aar, man har levet.»

«Jo – jeg har set det i Deres øine. De har megen erfaring – og jeg tror» – hun nølte litt – «jeg tror, at De ogsaa har hat megen sorg.»

Elisabeth holder fremdeles sit ansigt bortvendt. Det blonde hode har kun bøiet sig dypere ned – i en stilling, som om hun lyttet.

Den anden har studset et øieblik. Saa ser hendes øine pludselig opad med et underlig glimt, som om hun spør om tilladelse, eller venter paa bifald til noget.

– Saa hvisker hun ned over det unge, lyttende hode nogen ganske faa, langsomme ord. Ord, der likesom flagrer paa usynlige vinger ind i værelsets stilhet, og vækker tillive en sværm av tause suk og sorgfulde, fjerne minder, der holdt sig gjemt derinde – minder, som nu er gjennemlidt og befriet fra al stoffets hæmmende tyngde –

«Jeg var ikke lykkelig i mit egteskap – min mand og jeg var altfor forskjellige. – Og min eneste, elskede søn, han maa slæpe sig ensom – halvt som en krøpling gjennem livet.»

Der blir en lang pause mellem de to.

Den er fylt med tanker saa tunge og saa vidt omspændende, at ord blir dem for trange.

Elisabeth spør ikke videre. Hun har bare grepet den haand, som blev lagt paa hendes hode og kysser den langt og ømt, mens hun stryker kjærtegnende over den – den ene gang efter den anden – og lægger den til sit kind, uten at vende hodet om. Saa begynder den gamle dame igjen at tale. Og [225] i hendes lysende øine synes der allerede at være noget av evighetens klarhet.

«Jeg skal si Dem, hvad der har hjulpet mig, lille Elisabeth – men det er jo ikke noget, jeg har lært av mig selv. Jeg var altid bange for, at mine erfaringer, eftersom jeg har kjøpt dem – De vet, de maa alle betales meget, meget dyrt – at de skulde bli golde og unyttige for mig – og for andre. Som det smykke av ædle, men kolde stene, man fæster utenpaa sin dragt. Det er saan som I unge gjerne betragter dem – ikke sandt? Med en viss respekt, fordi I vet, I endnu ikke kan skaffe eder dem. Men heller ikke mer.» Hun stanset litt.

«Ungdommen tænker slet ikke paa, at de alle er blit betalt med taarer, og med vaakne nætter – og med hjerteblod,» la hun stille til.

Den gamle dame kjendte et tryk, varmt, umiddelbart av den haand, der fremdeles holdt hendes fast. Hun gjengjældte trykket. Og sat atter litt stille.

– Vandet paa den lille sølvmaskine henne paa tebordet begyndte at koke med en liten lun, knitrende lyd. De gamle portretter paa væggene saa ned paa den lille gruppe med sine kolde, fremmede øine. Livet syntes ikke at ha forekommet *dem* saa indviklet. Deres træk var stivnet og korrekt opstrammet under parykkernes upersonlige bukler. Og deres velopdragne hjerter syntes ikke at ha gjort nogensomhelst opstand mot de tunge, guldbroderte uniformers og de stive fiskebenschorssetters nivellerende og strenge disiplin. –

«Jeg har prøvet at gjøre dem til noget mere levende og nyttig – som det jo er vore «trængsler» opgave, vet De nok,» fortsatte generalinden efter et [226] litet ophold, og hendes stemme var underlig fjern, som om hun sat alene og saa tilbake. – Ut over sit livs lange løp, der snart var rundet tilende. «Og saa har jeg arbeidet med at faa dem likesom glødet op og smeltet ind i mit blod og mine nerver – saan helt indenfra – saa der kunde komme noget godt og varmt ut av dem – noget av den «kjærlichkeit, som bestaar, naar alt andet svinder» som apostelen sier.»

«Kjærlichkeit,» Elisabeth har uvilkaarlig reist hodet. Hun gjentar ordet, der synes at ha vakt noget op i hende bare ved sin klang. Saa sier hun, som om hun har holdt noget prøvende i sin haand og nu kaster det

som nytteløst væk:

«Jeg synes ikke, det ser ut som om menneskene har noget bruk for éns kjærlighet.»

Generalinden ser ned paa den alvorlige profil, der tegner sig foran hende, og lægger merke til, at der er kommet haarde linjer om Elisabeths mund. Men hun svarer ikke.

Saa vender Elisabeth sig helt om og vedblir, idet hun løfter øinene, der nu er milde og kjærlige, trods al sin lukkede sorg, op mot den gamle veninde.

«Saan kan *De* tale – fordi *De* aldrig tænker paa *Dem* selv.»

«*Mig* selv? *Mig* selv,» – gjentar den anden, litt studsende, som om hun ikke rigtig forstod.

Saa svarer hun efter en liten pause, og der er et næsten skjælmusk streif over det fine ansigt:

«Jeg tænker visst igrunnen altid paa mig selv. Næsten altid – da.»

«*Nei* – *Nei* – *Nei*.»

«*En* selv – er *det* ikke likesaa meget dem én holder inderlig av? Naar jeg tænker paa *Dem* f.eks.

[227] som jo har en ganske stor plads i mit hjerte, det vet *De* nok – og som jeg saa gjerne vilde gjøre noget godt, om jeg bare kunde – er det saa ikke likesaa meget paa mig selv, jeg da tænker? Eller *Carl*?» – hun lo skøieragtig – «Hvad mener *De*? Er nu *det* andet end den rene, skjære egoisme?»

Elisabeth ser op. Hun maa ogsaa uvilkaarlig smile.

«Ja, der ser *De*. Og jo flere én holder av, des færre blir der jo saa *utenfor* én selv. Det er klart. Og hvis vi kunde faa plads til alle mennesker i vort hjerte – saa var vi jo ogsaa med det samme blit ett med dem alle! – Saan var det engang, at én her paa jorden løste selvhævdelsens vanskelige opgave,» la hun saa til efter en pause. Og nu var der et dypt og sterkt alvor utbredt over hendes hele personlighet.

Elisabeth sitter og ser frem for sig med sine dype, fjerntskuende, litt mysende øine. Det er, som om hun hadde mottat noget, der var faldt, draape for draape mildnende og lægende ned i hendes hjertes dypeste saar. Og som om hun nu stirrer spørgende mot fremtiden, hvorledes og i hvilke former der skulde kunne skapes ogsaa hos hende selv – noget som en helbredelse – noget, der ogsaa kunde bli til velsignelse for *andre* – ut av dette fortærende, gnagende derinde ved hendes eget hjerte.

Den gamle dame ser ikke det spørgende blik. Hun tror, at tausheten melder om motstand og vantro.

«Begynd med den store medlidenhet, Elisabeth. Husk, det er forfærdelig svært at være menneske.»

Elisabeth ser overrasket op. Dette ord igjen. Det, som flere gange tidligere har møtt hende. *Nu* var [228] det ikke som undskyldning for synd og svakhet, eller som et krav til at stille maalene lavere. Her kom det som en appel til de dypeste og ædleste instinkter i hendes hjerte: Det er forfærdelig svært at være menneske.»

– Og hun ser op i det milde ansigt, hvor de gamle øine, fylt av den store menneskekjærlighet, eier et

endnu sterkere og lysere skin, end ungdommens skjønnne glans. For første gang legger hun merke til, at dette ansigt og denne skikkelse er blitt ældet, hvor skrøpelig og svak og *færdig* den var kommet til at se ut i disse par sidste aar.

I det samme staar assessoren i værelset. Han er kommet hjem for at delta i «te-sladderasen», som han spøkende benævner det.

Han har en buket blaaveis i haanden. Det er tidlig paa vaaren, først i april.

«Se, her har du de første, mor. «Anemonen har min tro,» sier Wergeland. Er de ikke ogsaa modige og tapre? Næsten under sneen. – Tænk, hvilken stor tillid de har – og endda ser de saa milde og uskyldige ut!»

«Ja, de har nok ingen – erfaring,» sier generalinden smilende til Elisabeth, som har reist sig og i dette øieblik staar med ryggen til assessoren og ordner litt ved tebordet for at gi ham en kop te.

«Huf, taler Dere om erfaring! Naa – ja jeg ser, at her har været høitideligheter paafærde idag. Vi maa over det: Hvad er det Nietzsche skal si – jeg citerer uten at ha læst: «Der Mensch ist etwas, das überwunden werden muss.»

Han drak sin te og satte hurtig koppen fra sig.

«Mor, vi maa virkelig spille adagioen av 9de symfoni ^[229] for fru Elisabeth! Vi maa gi hende noget av det «daglige brød». Hun ser saa sulten ut, stakkar. Du har visst ikke git hende noget til teen idag, efter alt strævet med alle de dumme eleverne – kom nu, mor.»

Der var noget av en graciøs patos over assessorens spøkende alvor.

«De er ikke dumme, mine elever, de er prægtige, søte og flinke,» indvendte Elisabeth. Hendes tone var ogsaa lettere og friskere.

Den gamle generalinde rystet paa hodet: «Nei, Carl – husk jeg er otti aar.»

«Din bas er mesterlig, mor. Uforlignelig. Enestaaende!»

Og hun blev tat med trumf og sat i bassen. Og saa spilte de.

*

Nogen tid efter hænder det, at Elisabeth en dag vil avlægge Heddy en visit. Det øsregner og er desuten litt sent paa eftermiddagen, da hun ellers aldrig pleier at gaa ut. Men hun har netop faat færdig en gjenstand, som hun vil forære til en basar, der dagen efter skal aapnes til indtægt for den barnekrybben, som Heddy interesserer sig for. Og hun glæder sig til at se, hvor overrasket Heddy vil bli over den smukke gave. –

Da hun staar utenfor indgangsdøren til den lille vestibule, hvorfra dørene fører ind til dagligværelsene, ser hun, at den staar paa klem. Hun behøver saaledes ikke at ringe paa. Like indenfor staar en mand, tydeligvis et bud fra et eller andet magasin, der har avlevert noget. Stuepiken kommer ogsaa ^[230] straks

tilbake med penge og en kvittert regning i haanden og lukker ham ut.

Jo – fruene var hjemme – doktoren var netop derinde –

– Saa gaar Elisabeth gjennom det lille kabinet, der ligger foran Heddys daglige salong. Teppet er bløtt, saa hendes trin ikke høres.

Men derinde – mellem aapningen i portiéren – møtes hun av et syn, der i det første sekund holder hende fast, urørlig, som under en hypnotisk magt – for i det næste at tvinge hende tilbake – lynsnart, uten vilje, uten tanke, – ut gjennom vestibulen, hvis dør hun instinktmæssig lukker efter sig – nedover den lille forstuetrap – ut paa gaten – hvor hun som en forfulgt, halvt springende tar vaien hjemover. Mens det billede, hendes øie har optat, brænder sig ind i hendes sjæl:

Heddy og Fredrik staar midt paa gulvet. Fredrik er ifærd med at gaa, for han har hatten i haanden. Heddy har lagt begge hænderne, en paa hver av hans arme, og ser ham op i ansigtet. Det ser ut, som om hun vil holde ham tilbake for endnu at si noget. Der er et lysende uttryk i hendes øine, straalende og bløtt paa én gang. Og Fredrik ser ned paa hende – han er saa meget høiere end hun – med dette halvt myke og anropende, halvt sterke og fordrende i blikket, der gir hans sorte øine en saa eiendommelig glans. Og i samme nu har han tat hendes hode mellem begge sine hænder og bøiet sig ned over det, og trykket et langt kys paa hendes læber –

– Elisabeth utstøter uvilkaarlig et sagte jammerrop, der bare blir som en svak stønnen, mens hun [231] løper der i skumringen, paa de sølete, næsten folketomme gater, under sin dryppende paraply. For nu er der flammet en ild op i hendes hjerte. Og under dens brændende smerte og i dens ubarmhjertige skin har hun pludselig set ind til dypet – sandheten:

Hendes kjærlighet er endnu ikke død! –

*

Et par dage efter har Elisabeth pakket sin kuffert med sit eget og Lilis tøy.

Hun har pludselig bestemt sig til at ta en tur ned til Berlin og ta Lili med. Der er en forbedring i hendes sangmetode, som hun vil sætte sig ind i.

– En ukes tid senere faar Fredrik et brev fra hende, hvori hun sier ham – at hun «ikke mer kommer tilbake.» – –

– Derute – i generalinde Bjelkes villa – læses der ogsaa, paa samme tid, et langt, langt brev.

Og da læsningen er endt, ligger en viljesterk, lidelsesmerket mand, med det graasprængte hode gjemt i sin mors skjød – som han kunde gjøre det, mens han var liten gut – og hulker!

VIII.

[232] – – – – – «Og jeg er viss paa, du vil tro

mig, naar jeg sier dig, at aldrig vilde jeg ha tat imot denne lykke, saa overvældende stor, som den føles for mig, netop fordi den er kommet saa sent i mit liv – hvis det hadde maattet ske paa din bekostning! Aldrig vilde jeg ha trængt mig ind mellem dig og Fredrik. Eller røvet noget fra dig, som har været den bedste og kjæreste veninde for mig fra vi var barn – det forsikrer jeg dig hellig og dyrt, kjæreste Eli!

Men husk – bruddet mellem Dere to kom fra *dig*! Jeg sier det ikke som nogen bebreidelse. Men du forstaa, hvor viktig det er for mig og for min samvittighet, at den sandhet, engang for alle slaaes fast?

Dette maa du nok selv erkjende, naar du vil være ærlig og sand. Og *det* er jo netop, hvad du først og fremst av alting er! Jeg husker saa godt paa høifjeldet, den første sommer, du vet nok – (ak, hvor det er længe siden!), at din ven Carl Bjelke sa, som om han hadde gjort en viktig opdagelse: «Jeg har aldrig truffet nogen saa uavkortet sand som Deres kusine!» Jeg husker det, fordi jeg likesom aldrig den gang hadde gjort mig den ting saa spesielt [233] klar – vi var jo begge saa unge, og tænkte mer paa os selv end paa, hvorledes andre hadde det. Ja, du – det var ogsaa Carl Bjelke dengang, som spaadde, at du og Fredrik *ikke* vilde bli lykkelige, «fordi dere slet ikke passet sammen». Ja, tænk han kom til mig og bad mig, om ikke *jeg* kunde gjøre noget for at hindre det! Du holdt netop paa at forlove dig – det var den aftenen, du sang Svendsens serenade. –

Men saa vet du ogsaa, Elisabeth, at *længe før* Fredrik vendte sig til mig og begyndte at holde av mig – saa var faktisk alt mellem dere to forbi!

For, det hadde Fredrik dengang selv fortalt mig ganske aapent. Og han la heller ikke skjul paa, hvor meget *han* ogsaa kunde ha at bebreide sig for, at det var kommet til et saant ordentlig brudd! Om han end nok mangelen en gang kom op til mig – ett menneske maa én jo ha at tale med og klage sin nød for – især fordi *du* likesom aldrig hverken *vilde* eller *kunde* forstaa, hvor forfærdelig pinlig det maatte være for ham at «gaa der i sit eget hjem og bli behandlet som en forbryder».

Dette var hans egne ord, søte Eli! Og at bitterheten gjorde ham uretfærdig, det skjønnte jeg jo nok. For *jeg* kan saa godt forstaa, at med din natur, saa var det ikke greit for dig heller!

Men saa er det nu saa, at hvad du, fordi du er som du er, ikke kunde bære over med, og der hvor *din*, kanske høiere anlagte kjærlighet allikevel ikke rak til – det kunde *min* følelse, i al sin ufuldkommenhet naa at gjøre, og det av fuldt hjerte! – Naturligvis ogsaa, fordi jeg jo kan ha ting paa min samvittighet, som gjør, at jeg ikke fristes saa let [234] til at dømme andre! Jeg vet, hvor det kan være forfærdelig svært at være menneske! –

Og alt dette gjør, at jeg nu heller ikke har kunnet motstaa min trang til at skrive aapent til dig. Jeg har den tro, at du med din noble, storslagne natur nu virkelig kan glæde dig over, at Fredrik har faat et godt hjem igjen! Det, som han trenger saa til, han som har saa meget at slite med. Og *derfor* er det ogsaa, vi ikke har ventet mer end dette ene aaret – du synes vel kanskje det er svært kort? Men ser du, jeg indbilder mig virkelig, at jeg har en viss evne til at gjøre det lunt og hyggelig for ham. Jeg har jo av naturen et lyst

humør, og har lært mig det, at ta verden litt som den er.

Og tilslut. Kjære søte Eli – aa, hvor gjerne jeg vilde kunne ta dig om halsen og se dig ind i øinene, naar jeg sier dette, som nok paa en maate maa gjøre dig ondt at høre. – Nu har jeg jo likesom faat den lille gutten, som jeg har mistet, tilbake igjen! Jeg føler allerede nu efter denne korte tid, hvorledes Eilif fylder en stor plads i mit hjerte. Og jeg lover dig hellig og dyrt, at jeg skal være saa meget av en mor for ham, som jeg har evner og kræfter til! – Han ser allerede nu gladere og freidigere ut end før. Han tilber jo sin far. Og det er jo frygtelig for barn, naar de skjønner, at ikke alt i hjemmet er, som det bør være. Og *de* kan jo ikke forstaa at skifte sol og vind like mellem forældrene, naar de opdager, at de staar mot hinanden! –

Vil du saa unde mig denne moderglæde, Eli? Og vil du nok tro, at jeg skal gjøre alt for at opdra *din* søn til et godt menneske! Og han skal lære baade at agte og holde av sin mor, som jeg har fortalt ham

[235] *maatte handle, som hun gjorde, om han end ikke kan forstaa det nu.»*

Heddy.

Fru Elisabeth Kraemer, som hun nu kalder sig, lar brevet hvile i skjødet, lægger hodet bakover i den lave lænestol, hvor hun sitter – og lukker øinene.

Saaledes blir hun sittende længe – længe. Hendes ansigt er saa blekt og saa marmorlignende, at det er, som om hun ikke pustet.

Der er én sætning, som har bitt sig fast i hendes sind og tanke. Den kommer igjen og kommer igjen – som laasen, der lukker kjeden sammen, naar man dreier den i sin haand.

«Hvor din kjærlighet ikke rak til.»

Hendes kjærlighet!

Sandheten – maatte den grumses saan til, forat menneskene kunde leve livet – *maatte* den?

Hun reiser hodet. Vreden har jaget blodet op i hendes kinder. – Saa tar hun brevet op igjen – og begynner at rive det langsomt over, og over igjen, i mindre og mindre, regelmæssige stykker. Det sker under smaa pauser og betænksomt, som om hun vil besinde sig vel og nøie paa alle de ord, det indeholder inden det blir tilintetgjort – utstrøket – for bestandig! – Og da det er blit til en hopen smaa usle, betydningsløse papirlapper – intet andet – saa samler hun dem sammen i sin hule haand, bærer dem forsiktig hen til kaminen og kaster dem paa ilden!

Saa trækker hun pusten tungt og langt, stryker sig over panden, som det er hendes vane, naar hun [236] vil jage tanker og syner bort – og stiller sig ved vinduet og ser ned paa gaten.

Det er en av de mindre, nyanlagte boulevarder, der fører til en av de største færdselsaarer i Berlin. Man hører susen og brusen og rummelen av storbyens jagende, hæsblæsende liv, med sporvogne og automobiler, droschekuskenes piskesmeld og gateguttenes plystren og gatesælgernes ropen. Men alt likesom langt borte fra. Inde i denne sidegate med de høie, ensformige huse, der alle har solide, men triste fasader av mørk, huggen sten og næsten ingen butikker – og som skiller fra gatens færdsel ved en række smaa, nu høstgule lindetrær – er der kun faa spadserende, og endnu færre kjørende.

– Saaledes at Elisabeth uvilkaarlig maa lægge merke til den automobil, som nu nærmer sig og stanser utenfor huset, hvor hun har sin bolig i en av de øvre etager.

Hun skjænker dog dette ingen tanke, førend hun nogen minutter efter hører, at det ringer paa hendes entré.

Klara, Lilis gamle barnepike, der har fulgt med dem herved, kommer ind med et visitkort paa et Bret. Hendes ansigt er ganske smilende, som om hun allerede glæder sig over, hvilken virkning det navn, det bærer, vil gjøre paa hendes frue.

Assessor Carl Bjelke

– I næste minut staar den kjendte skikkelse i den aapne dør.

Han gjør nogen hurtige skridt, støttet til sin stok, henimot hende. Men paa en endnu mer pinlig og ujevn maate end ellers. Det er, som om hans indre ^[237] bevægelse gjør ham mer hjælpeløs, mer dirrende nervøs.

Elisabeth skynder sig at komme ham imøte. Hun har rakt begge hænder mot ham og trækker ham ned i den nærmeste lænestol. Selv tar hun plads paa en sofa likeoverfor ham.

Hun har igjen strakt begge hænder mot ham. Hun kan ikke tale. Det uventede gjensyn av en av hendes nærmeste venner – den kjæreste. Dette pludselige bud der hjemmefra – det overvælder hende!

Nu ser hun, at han er meget blek, at der er et nyt, dypt sørgmodig uttryk i de ellers saa levende og skiftende øine. Og han er klædt i sorg.

Han løfter hendes hænder et par gange sagte op og ned og vil si noget. Men han faar heller ikke stemmen til. Endelig, idet han pludselig holder hendes hænder fast med et sterkt tryk:

«Jeg skal hilse Dem fra mor. Hun bad mig hilse Dem – takke Dem – si –» Han stanset – «det var noget av det sidste – mor –» hans øine fylldtes med taarer. «Nu har mor faat sin sidste hvile.»

«Død?»

Det kom neppe hørlig, aandeløst.

Han nikket. Og holdt fremdeles hendes hænder i sine.

«Jeg fulgte hende til graven for otte dage siden. Nu ligger hun under en haug av blomster. Hun var deilig i døden.» Han anstrengte sig for at beherske sin bevægelse. «Hun døde saa lykkelig i sin tro paa «alle tings gjenoprettelse.» Han stanset atter op. «Jeg visste ikke, om De læste norske aviser – men ialfald – jeg vilde komme selv. Der var ingen, hun ^[238] holdt saa av som Dem – De kan tro, hun ofte talte om Dem. Og Deres breve. Dem læste hun altid mange gange. Og hun glædet sig, som hun hadde været Deres egen mor, naar hun hørte, at De hadde faat det godt – at De var glad ved Deres arbeide – at Lili trivedes – at De

hadde fundet gode venner hernede.» Han stanset og saa sig pludselig urolig om, som om han ventet at se disse nye venner med de nye ansigter dukke frem bak en stol eller stikke hodet ind av en av værelsets døre. – Saa vedblev han i den samme dæmpede, litt dirrende tone, som han strævet med at gjøre jevn. «Der var øde i stuerne hjemme – dengang De var reist.» – Han stanset atter. «Nu er de ganske tomme,» la han stille til.

Elisabeth sat der, saa betat av det billede, han rullet op, av det tap hun hadde lidt, det tomrum, der aapnet sig foran hende – at hun blev stum. Saa – i en pludselig impuls – bøide hun sig ned over de fine, nervøse, likesom saa *talende* hænder, der holdt hendes. Og – som om hun i dette levende baand mellem dem fandt noget igjen av det gode, varme hjem, han kom fra, og den gamle elskede veninde selv – trykket hun et langt og bløtt kys paa hver av dem.

Han trak sine hænder til sig, hurtig som om hendes læber hadde brændt dem. Og blodet var pludselig skyllet op i hans ansigt, over den fine, tænsomme pande like op til det graasprængte haar.

Men nu holdt Elisabeth sit lommeværk for øinene og graat sterkt og vedholdende og la ikke merke til hans spontane, litt korte gestus.

«Hun var det deiligste menneske i hele verden!

[239] – Alle maatte gi sit bedste, naar de var sammen med hende – aa, jeg elsket hende!»

Det kom avbrutt, halvt hulkende. Hun saa frem for sig, som om hun endnu hadde den kjære skikkelse for sig. Saa tørret hun sine øine, vendte sig atter mot ham, der sat likeoverfor hende, og sa, idet hun igjen la sin haand over hans, som om hun nu først svarte paa hans ord:

«Ja, jeg kan tænke, der er blit tomt i værelsene hjemme. – Hun var jo altid at finde, naar man søkte hende og trængte til hende –»

Hun fik intet svar. Hun bøide sig litt fremover, som om hun vilde, at han i hendes øine skulde læse den deltagelse og medlidenhet, hendes hjerte var fuldt av.

I næste sekund møtte hun dette underlig fulde blik, sammensat av den dypeste sorg og den høieste lykke, saaledes som det engang hadde truffet hende i hans mors salong – hin aften da hun «hadde sunget sin svanesang», som hun i sin tanke alltid benævnte det. –

Og uvilkaarlig slog hun sine øine ned.

– Saa kommer der nogen sagte, hurtige ord over til hende. De kommer med en underlig fremmed, fjern røst. Likesom langveisfra. Med bud fra et menneske, der ikke tør følge. –

«Vilde hun ikke komme hjem, – komme hjem til hans tomme stuer? Der skulde alt ta imot hende og byde hende velkommen. Ingen passet der som hun. – Hans mor – aa, hvor hun vilde ha glædet sig – han var sikker paa, hun visste, at han vilde spørre om dette – naar – naar hun var fri – alle baand skaaret over – av *andre*. – Men aldrig [240] hadde de to talt sammen om dette – men mor sa altid saa meget uten ord. – Da vilde han ogsaa straks ha reist hened – i sit eget ærinde. Allerede i vaares. Men saa var det, at hans mor blev saa svak – og laa hen og blev daarligere for hver dag – ja, det hadde han jo skrevet og fortalt

hende. *Da* var det jo ikke at tænke videre end at bli der hos hende – holde hendes haand – og se de øinene. Hver dag kunde jo være den sidste. – Men *nu* – –

Hans stemme blev utydeligere, endnu fjernere. Elisabeth maatte bøie sig længer fremover for at kunne opfatte den.

– «Komme til ham – som hans hustru – hans gode engel. Det, som hun jo altid havde været. Gjennem alle aarene – siden dengang, deroppe paa høifjeldet – hvor han saa hende første gang! Da elsket han hende – elsket hende altid – *kunde* ikke andet – altid siden. Aa, hvis hun vilde! Hans lykke – hans taknemlighed – den vilde være grænseløs – grænseløs» –

Han gjentok ordene. Taarerne trillet ham nedover kindene. Han gjorde en utaalmodig bevægelse med hodet, som om han vilde kaste dem bort, skammet sig over dem. – Saa fik han lommestørklæet op og skjulte sit ansigt i det.

– Elisabeth var sunket ned paa knæ foran hans lave stol, hvor hans stok stod stillet op mot det ene armlæne, og holdt sine hænder sammenfoldet mot ham.

«Kjære, kjære ven – kjære – kjære ven.» – Men fik ikke andet frem.

Han har pludselig tat lommestørklæet væk, og ser ^[241] paa hende, lynsnart, fikserende – som om han i det ene sekund vil læse sin dom –

Og, da han møter det tunge, bedrøvede, saa usigelig medlidende uttryk i hendes dype, alvorlige øine – saa vet han det!

Han vender atter hodet hurtig bort. Biter sig haardt i læberne og trykker lommestørklæet gang paa gang mot sine øine som for at stanse den smertens kilde, der vil vælde frem.

«Jeg *kan* ikke!» hvisker Elisabeth. «Men jeg, – jeg er saa taknemlig – det er stort – saa stort.»

Nu ser hun hans ansigt fortrukket av smerte.

Hun orker ikke at møte det saare blik, saa hjælpeløst – saa fattig.

Hun reiser sig hurtig og gaar hen til flygelet. Støtter hodet i sine hænder og ser frem for sig – med ryggen vendt mot ham.

Ser frem for sig – spørgende – spørgende: Kunde hun? *Kunde* hun? For hans skyld – den trofaste, som elsket hende? Han vilde ta hende hjem

– han vilde bære hende paa hænderne – *han* elsket hende –

«*Nei!*»

Det reiser sig fast og fordrende. Uvægerlig. Det kommer som et oprør fra det, der ligger dypest hos hende.

Det liv, *hun* har levet, lar sig ikke stryke ut for at begynde paa et nyt! *Nei*.

Hun har vendt sig om. Gaar sagte hen og lægger haanden paa sin vens skulder. «Kjære,» hendes stemme er bløt som hendes haands sagte tryk. «Vær ikke vond paa mig – jeg holder saa usigelig av Dem – men jeg kan ikke!» Hun stanser et øieblik og saa ^[242]kommer det, endnu mere dæmpet, som en hvisken: «For jeg har ikke mere nogen kjærlighet at gi bort.»

Nu ser han op i hendes ansigt. Og vil strække haanden ut for at ta mot den, hun rækker ham. Gjør endog et litet svakt, flakkende forsøk paa at smile. – Men pludselig trækker han den tilbake igjen. Der er i det samme glid en skygge over hans bevægelige ansigt, et skjælvende spørsmaal – en tvil – og noget skarpt undersøkende – næsten fiendsk –

Hun ser det – forstaar ikke.

«Hvad er det? De gjør mig næsten ræd. Har jeg saaret Dem, pint Dem – aa, vær ikke vond.»

«Nei, nei, nei!» Han ser skarpt og fikserende op i hendes øine. «Vil De svare mig oprigtig?»

Hun nikker.

«Er det – er det fordi» – han stanser op. – «Synes De, det er for dristig, anmassende – latterlig kanskje – av en, som –» Han stanser atter – og viser hen paa stokken ved sin side – idet der skyller en het blodstrøm op i hans ansigt.

Hans spørsmaal og uttryk gjør Elisabeth saa ondt, at hun avvergende strækker hænderne frem for sig: «Tal ikke om det – si ikke saant – De maa ikke engang *tænke* det – hvor kan det falde Dem ind?»

Han holder haanden et øieblik for øinene. Da han tar den væk, er hans ansigt mildt og behersket. «Tak – for det. Og tak, fordi De holder av mig. – Jeg *burde* jo vite, at jeg ikke maatte vente mer.»

Hans uttryk skjærer Elisabeth i hjertet. Men hun tvinger sig til at være rolig, og har igjen tat sin plass paa sofaen likeoverfor ham. Men hun kan ikke finde et ord mere.

Saa sier han, og der er et slags fortvilet mot og ^[243]litt trods i hans stemme – som om han nu er ifærd med at holde noget tilbake fra hende, som hun maaske venter paa –

«Jeg sier *ikke*, hvad De maaske nu vilde finde baade naturlig og rimelig: Bli hos mig, kom og del mit hjem, mit daglige liv – jeg skal ikke fordre mer end en søsters hengivenhet. – For det kan jeg ikke.» Hans hode og skikkelse retter sig op. Der er en mandig selvfølelse, en viss fornem værdighet over ham – «og *vil* ikke!»

Hun svarer intet. Bare bøier sagte hodet. Som om hun forstod.

– «Den slags vilde der nu heller ikke komme noget sundt ut av,» lægger han saa til. Og han gjør instinktmæssig sin tone let, næsten hverdagslig for ikke at la ordenes indhold komme mellom dem med nogen tyngde, der skulde bli hvilende i hendes sind.

– Han har presset læberne hardt sammen. Og kaster blikket urolig omkring sig likesom for at komme

bort, finde en overgang – til noget andet. Tar saa et par bøker, som ligger ved siden av ham paa bordet, løfter dem op, den ene efter den anden, og ser paa titelbladet. Lægger dem ned igjen. Ser sig atter rundt i værelset. Saa kommer det anstrengt:

«De har det hyggelig og vakkert her – Deres flygel – blomster – og *Psyche* har De med Dem.»

«Ja – den er jo min egen.» Elisabeth er blit rød.

«Og Deres arbeide?»

«Jeg har faat saa mange elever, jeg kan ta imot. Jeg tjener mere, end jeg behøver. Og det gir mig stor tilfredsstillelse. – Jeg tror, Lili faar en god sangstemme. Den vil jeg utdanne. Det skal bli ^[244] hendes arv. – Maaske hun ogsaa kan faa mere – glæde av den end jeg,» la hun sagte til.

«Og – forresten?»

«Folk er snille og elskverdige mot os. Baade mine forældres venner og mine egne. – Men saanne venner som Deres mor og Dem – det faar jeg aldrig mere!»

De hadde faat spranget til. Med opbydelse av alle kræfter. Nu stod de begge over paa den anden side. I hel gjensidig tryghet. Men – ialfald den *ene* av dem trængte endnu tid inden han kunde faa denne tryghet fylt med noget, der lignet glæde.

– Han har reist sig for at ta avsked.

Elisabeth ser hurtig, spørgende op i hans ansigt: «Kommer De igjen?»

Han ryster paa hodet.

Hun tør ikke be ham ændre sin beslutning. Trods at der slaar som en bølge av vemod og forlatthet over hendes hjerte ved tanken paa, at de nu skulde skilles – for hvor længe?

Han rækker haanden frem: «Farvel, fru Elisabeth.» Han gjør sin stemme fast og modig.

Men nu er det hende, der ikke synes, hun kan slippe. Hun holder hans haand mellem begge sine – ser ham med noget paa én gang ivrig og angstfuldt ind i øinene:

«Fortæl mig litt om Dem selv først – Jeg *maa* kunne følge Dem, naar De nu –» Hun stanser, kan næsten ikke beherske sin stemme. «Jeg synes, jeg *maa* vite litt – hvad De har tænkt – hvad De vil gjøre –»

«Hvad jeg vil gjøre?» gjentar han pludselig heftig og med et lidelsesfuldt og bittert smil. «Tror ^[245] De, jeg nu – *nu* kan tænke paa, hvad jeg vil – gjøre?»

Det blik, næsten bebreidende i sin smerte, der i det samme træffer hende, brænder hende i sjælen. Og hun kan ikke svare.

«Og saa, fru Elisabeth – farvel.» Endnu engang er der vilje og bestemthet over hans væsen. – «Og hils Lili fra mig.»

Og Elisabeth forstaar, at saa maa det være. Men endnu holder hun hans haand fast.

«Men – engang kommer De tilbage?»

Nu møter han hendes blik. «Ja – det gjør jeg. Med tiden skal jeg komme igjen – ofte.»

Taarerne trænger sig frem i hans øine. Han bøier sig ned og kysser hendes hænder – varmt og stille.

«Nu maa De ikke si, jeg er ynkelig – en svak mand.»

Der straalder et smil over Elisabeths ansigt.

«Jeg synes, De er den sterkeste mand, jeg har kjendt!»

Det blik, hun faar, gir en tak, der næsten overvælder hende.

«Og jeg synes, jeg har gjort Dem saa meget ondt,» lægger hun hviskende til.

Nu kan han smile.

«De vet bedre, fru Elisabeth.»

«Jeg vilde, De skulde faat – lykken.»

«Lykke? Hvem faar lykken? *Jeg* vet, hvilket ansigt lykken har! Det er en rigdom, større end de fleste naar den. Og den skylder jeg Dem.»

Der skifter i det samme noget sterkt og varmt ind i Elisabeths ansigt. Noget, der likesom smelter de haarde linjer i de fine træk. Det er en glød ^[246] i hendes sjæl, der nu, som ved et strøk av en ny luftning, igjen blusser frem under det lag av aske, hvorav den næsten var blit kvalt.

«Tak, kjære – kjære,» kommer det, sterkt og alvorlig som noget av en bekjendelse: «De har ogsaa git *mig* en lykke – en rigdom – som De talte om.»

«Hvorledes?» Han lægger sin haand paa hendes. Hun er saa bevæget, at den dirrer –

«Jo – jo De har git mig tilbake troen paa en *mandskjærlichkeit*. – For den hadde jeg mistet.»

*

Da hun fra vinduet har set, at automobilen kjører bort, gaar hun i øieblikkets overvældende følelse av sorg og forlatthet hurtig og rastløs op og ned ad gulvet, mens hun gang paa gang maa ta lommeørklæet frem for at tørre de taarer, der ustanselig bryter frem.

– Endelig kommer der mer ro over hende.

Og hun gaar langsomt hen til palmen ved flygelet, hvor Psyche staar paa sin sokkel. Som den gjorde det der – i det hjem, hvor der ikke længer er plads – for nogen av dem!

Og hun ser længe – som hun saa ofte før har gjort det i sit livs største stunder – op i det marmorrene

ansigt, der bøier sig over hende.

I dette øieblik lægger hun for første gang merke til noget, hun ikke før har fæstet sig ved: Det lyse og milde træk av *fred* om Psyches mund. Det er *det*, som gir hendes uttryk denne ædle hvile – forsoningens.

–

[247] Men som Elisabeth Kraemer nu staar der. Med sit ansigt tæt op til dette kunstverk, som hun altid har følt sig saa forunderlig draget til – saa vet hun ikke, at aldrig har heller likheten mellem den neapolitanske *Psyche* og hende selv været sterkere, mer slaaende end netop nu – i denne stund!

Helene Dickmars *Psyche* er lastet ned gratis fra bokselskap.no